

Міністерство освіти і науки України

**Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу**

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра фінансів

EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM

ECTS – ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

0305 - „ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО”

НАПРЯМ ПІДГОТОВКИ

6.030508 – „ФІНАНСИ І КРЕДИТ”

ЗМІСТ

Вступ. ЩО ТАКЕ ECTS?	4
I. НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД	6
А. Назва й адреса	6
Б. Академічний календар	6
В. Координатор ECTS від закладу	7
Г. Загальний опис закладу	7
Д. Процедура допуску до навчання	12
Е. Відомості для студентів з особливими потребами	20
II. ЗАГАЛЬНА ПРАКТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ	22
А. Формальності, прийняті в Україні, щодо прийому студентів	22
Б. Як потрапити до закладу	22
В. Вартість проживання	22
Г. Забезпечення житлом	22
Д. Здоров'я і страхування	22
1. Медичне обслуговування	23
2. Соціальний захист	23
Е. Умови навчання	23
1. Науково-технічна бібліотека	23
2. Навчально-лабораторна база	24
3. Мова навчання	24
Є. Інша практична інформація	24
Ж. Позапрограмна діяльність і дозвілля	24
1. Фізична культура і спорт	24
2. Центр культури і дозвілля студентів	25
3. Прийом студентів з особистих питань	25
III. ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА	26
А. Загальний опис кафедри фінансів	28
1. Координатор ECTS від кафедри фінансів	28
2. Характеристика організації, структури та діяльності кафедри	28
2.1. Перелік дисциплін, за якими кафедра проводить навчальні процеси	29
2.2. Методична робота кафедри	30
2.3. Напрямки наукових досліджень	31
Б. Галузевий стандарт вищої освіти України з підготовки бакалаврів	31
1. Галузь діяльності фахівця	31
2. Виробничі функції, типові завдання діяльності фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та вміння, якими він повинен володіти	34
3. Діаграма структури програми навчання	47
4. Анотації змісту нормативних дисциплін	58
4.1. Цикл гуманітарної підготовки	58
4.2. Цикл природничо-наукової та загальноекономічної підготовки	64
4.3. Цикл професійної підготовки - дисципліни спеціальності 6.050100 — «Фінанси»	76
5. Перелік кафедр, що забезпечують підготовку фахівців	81
В. Галузевий стандарт вищої освіти України з підготовки спеціаліста	82
1. Галузь використання	82

2. Виробничі функції, типові завдання діяльності фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» та вміння, якими він повинен володіти.....	83
3. Діаграма структури програми навчання.....	93
4. Анотація змісту нормативних дисциплін.....	95
4.1. Цикл професійної підготовки.....	95
4.2. Вибіркові навчальні дисципліни.....	98
5. Перелік кафедр, що забезпечують підготовку фахівців.....	100
VI. СЛОВНИК.....	101

Вступ. ЩО TAKE ECTS?

Визнання освіти і дипломів є передумовою для створення відкритої європейської зони освіти і підготовки, де студенти і викладачі можуть переміщуватися без перешкод. Тому, Європейська система перезарахування кредитів (ECTS) була розроблена в експериментальному проекті, організованому в рамках програми "Іразмес" як засіб покращання визнання освіти для навчання за кордоном. Зовнішнє оцінювання ECTS продемонструвало потенціал системи і Європейська комісія вирішила включити ECTS у свою програму "Сократес". ECTS зараз рухається від своєї обмеженої вузької експериментальної стадії до ширшого використання як елемента європейського масштабу у вищій освіті.

ECTS забезпечує інструментом, щоб гарантувати прозорість, збудувати мости між навчальними закладами і розширити можливості вибору для студентів. Система сприяє полегшенню визнання навчальних досягнень студентів закладами через використання загальнозрозумілої системи оцінювання – кредити і оцінки, а також забезпечує засобами для інтерпретації національних систем вищої освіти.

ECTS базується на трьох ключових елементах: інформація (стосовно навчальних програм і здобутків студентів), взаємна угода (між закладами-партнерами і студентом) і використання кредитів ECTS (щоб визначити навчальне навантаження для студентів). Ці три ключові елементи приводяться в дію через використання трьох основних документів: інформаційного пакета, форми заяви/навчального контракту і переліку оцінок дисциплін.

За своєю суттю ECTS жодним чином не регулює змісту, структури чи еквівалентності навчальних програм. Кодекс хорошої практики, що називається ECTS, забезпечує прозорість і сприяє визнанню освіти.

Повне визнання навчання є необхідною умовою для втілення програми обміну студентами в рамках програм "Сократес" чи "Іразмес". Повне визнання навчання означає, що період навчання за кордоном (включаючи іспити чи інші форми оцінювання) замінює порівнюваний період навчання в університеті (включаючи іспити чи інші форми оцінювання), хоча зміст погодженої програми навчання може відрізнитися.

Використання ECTS є добровільним і базується на взаємній довірі і переконанні щодо якості навчальної роботи освітніх закладів-партнерів.

ECTS забезпечує прозорість через такі засоби:

1. Кредити ECTS, які є числовим еквівалентом оцінки, що призначається розділам курсу, щоб окреслити обсяг навчального навантаження студентів, необхідний для завершення курсу.
2. Інформаційний пакет, який дає письмову інформацію про університет, факультети, організації і структуру навчання і розділів курсу.
3. Перелік оцінок з предметів, який показує здобутки студентів у навчанні у спосіб, який є всебічним і загальнозрозумілим, і може легко передаватися від одного закладу до іншого.
4. Навчальний контракт, що стосується навчальної програми, яка буде вивчатися, і кредитів ECTS, які присвоюються за успішне її закінчення, є обов'язковим для студентів.

ECTS також дає можливість для подальшого навчання за кордоном. З ECTS студент не обов'язково повернеться назад до університету після періоду навчання за кордоном; він може віддати перевагу тому, щоб залишитися у закордонному закладі – мо-

жливо, щоб здобути ступінь – чи навіть перейти до третього закладу. Перелік оцінок дисциплін є особливо важливим за цих умов, оскільки він показує історію навчальних здобутків студентів, яка допоможе навчальним закладам приймати ці рішення. Кредити ECTS є числовим еквівалентом оцінки (від 1 до 60), призначеної для розділів курсу, щоб охарактеризувати навчальне навантаження студента, що вимагається для їх завершення. Вони відображають кількість роботи, якої вимагає кожен блок курсу відносно загальної кількості роботи, необхідної для завершення повного року академічного навчання в університеті, тобто лекції, практична робота, семінари, консультації, виробнича практика, самостійна робота – в бібліотеці чи вдома – і екзамени чи інші види діяльності, пов'язані з оцінюванням. ECTS, таким чином, базується на повному навантаженні студента, а не обмежується лише аудиторними годинами. Кредити ECTS – це скоріше відносне, а не абсолютне мірило навчального навантаження студента. Вони лише визначають, яку частину загального річного навчального навантаження займає один блок курсу. У ECTS 60 кредитів становить навчальне навантаження на один навчальний рік, і, як правило, 30 кредитів на семестр, або 20 кредитів на триместр. Кредити ECTS призначаються для розділів курсу, але присвоюються лише студентам, які успішно завершили увесь курс, задовольняючи всі необхідні вимоги стосовно оцінювання. Іншими словами, студенти не одержують кредитів ECTS просто за відвідування занять – вони повинні задовольнити всі вимоги щодо оцінювання, щоб продемонструвати, що вони виконали заявлені навчальні завдання для даного розділу курсу. Процедура оцінювання проводиться у різноманітних формах: письмові чи усні екзамени, курсова робота, поєднання цих двох чи інших засобів таких, як презентації на семінарах, тощо.

І Навчальний заклад

А. Назва й адреса

**Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
(ІФНТУНГ)**

навчальний заклад IV рівня акредитації

Адреса	76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15
Телефон	+38 (03422) 4-22-64, 4-24-53
Факс	+38 (03422) 4-21-39
e-mail	admin@nung.edu.ua, public@nung.edu.ua

Б. Академічний календар

- 1 семестр — $(8+1)+(8+1)=18$ тижнів 01.09.04 – 06.01.05
- 2 семестр — $(8+1)+(9+1)=19$ тижнів 26.01.05 – 07.06.05
- літній семестр — 4 тижні 08.06.05 – 05.07.05
- практика — 2 тижні 06.07.05 – 20.07.05

Перший семестр

01.09 – 26.10 (8 тижнів)	— I блок /півсеместр/
27.10 – 02.11 (1 тиждень)	— контрольний тиждень
03.11 – 28.12 (8 тижнів)	— II блок /півсеместр/
29.12 – 06.01 (1 тиждень)	— контрольний тиждень
07.01 – 25.01.05	— канікули
07.01 – 14.01.05	— перездачі

Другий семестр

26.01 – 22.03 (8 тижнів)	— I блок /півсеместр/
23.03 – 29.03 (1 тиждень)	— контрольний тиждень
30.03 – 31.05 (9 тижнів)	— II блок /півсеместр/
01.06 – 07.06 (1 тиждень)	— контрольний тиждень
08.06 – 05.07 (4 тижні)	— літній семестр (включає повторне
вивчення дисциплін, перездачі,	науково-
дослідну роботу, підготовку до	олімпіад
і т. ін.)	
06.07 – 20.07 (2 тижні)	— практика
21.07 – 31.08 (6 тижнів)	— канікули

В. Координатор ECTS від ІФНТУНГ

Перший проректор Ф. Козак

Адреса	76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15		
Телефон	+38 (03422) 4-21-11		
Факс	+38 (03422) 4-21-39		
e-mail	admin@nung.edu.ua, kozakfv@nung.edu.ua		
Час прийому	15.00 –16.00 кожен четвер		
Хто заміняє у випадку його відсутності	Начальник	навчально-методичного управління,	
	доцент Б. Сверида:		
	телефон:	+38 (03422) 4-24-22	
	e-mail:	nmu@nung.edu.ua	

Г. Загальний опис закладу

Івано-Франківський державний технічний університет нафти і газу створений згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 1994 р. № 244 на державній власності і підпорядкований Міністерству освіти і науки. Рішення НАК від 17 лютого 1994 р., протокол № 9 (наказ Міносвіти України від 21.03.94 р. № 77) Івано-Франківський державний технічний університет нафти і газу акредитований за статусом вищого закладу освіти IV (четвертого) рівня. Ліцензія: серія ВПД- IV № 098063. УКАЗОМ Президента України № 591 від 07.08.2001 р. Івано-Франківському державному технічному університету нафти і газу надано статус Національного.

Історія розвитку університету включає такі періоди.

У 1960 році за наказом МВ і ССО СРСР у Станіславі (нині Івано-Франківськ) було відкрито загальнотехнічний факультет Львівського політехнічного інституту, на базі якого у 1963 році був організований Івано-Франківський філіал Львівського політехнічного інституту.

У 1967 році на його базі було відкрито Івано-Франківський інститут нафти і газу (ІФІНГ).

У вересні 1967 року кількість студентів становила 5416 чоловік.

Навчання проводилось на 5 факультетах: геологорозвідувальному, газонафтопромисловому, механічному, автоматизації і економіки.

Сьогодні Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу (ІФНТУНГ) забезпечує підготовку фахівців для нафтогазової, геологічної, машинобудівної, приладобудівної та інших галузей економіки України. Проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження, створює нові і вдосконалює існуючі технології. Здійснює підготовку фахівців високої кваліфікації – докторів та кандидатів наук, підготовку та перепідготовку інженерних кадрів, в тому числі і для зарубіжних країн. За роки свого існування університет випустив більше 35 тисяч спеціалістів. Зараз в університеті функціонують 12 факультетів денної форми навчання, факультети заочного і дистанційного навчання; довузівської підготовки, навчання іноземних студентів, інститути післядипломної освіти, фундаментальної і гуманітарної підготовки, кафедра військової підготовки.

На 52 кафедрах успішно здійснюють навчально-виховний процес 670 чол. професорсько-викладацького складу, з яких 37 – академіки та

члени-кореспонденти галузевих академій, 56 – доктори наук, професори, 283 – кандидати наук, доценти.

Підготовка фахівців ведеться за 18 напрямками і 27 спеціальностями.

Створено також факультет архітектури туристичних комплексів, спільний із Кримською академією природоохоронного та курортного будівництва. Разом із цією ж академією у Сімферополі вже працює факультет нафтогазових технологій. У 2004 р. вперше проводитиметься набір студентів на спеціальності “Туризм”, “Містобудування”.

Успішно функціонує навчально-науково-виробничий комплекс, до складу якого входять 33 навчальних заклади різних рівнів акредитації.

Невід’ємною складовою освітньої діяльності університету є наукова і науково-технічна діяльність, яка направлена на інтеграцію наукової, навчальної і виробничої діяльності в системі вищої освіти.

ІФНТУНГ внесено до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави. Атестаційна комісія з питань наукової і науково-технічної діяльності віднесла університет до найвищої категорії “А”.

В університеті функціонують науково-дослідний підрозділ, 27 нових науково-дослідних лабораторій, 7 науково-дослідних секторів, на випускних кафедрах – студентсько-технологічне бюро. Працює Рада молодих вчених і спеціалістів віком до 35 років. Успішно функціонують інноваційні підприємницькі організації, такі як “Технопарк”, “Орган з сертифікації продукції нафтогазового машинобудування” та “Орган з сертифікації персоналу нафтогазової галузі”.

Науково-дослідна робота проводиться у вказаних вище підрозділах з 10-ти наукових напрямків. За цими напрямками вченими університету проводяться фундаментальні і прикладні дослідження, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НД і ДКР) і послуги.

На базі наукових досліджень в університеті сформовано 12 наукових шкіл, які ведуть фундаментальні дослідження на світовому науково-технічному рівні в області буріння свердловин, розробки та експлуатації нафтогазових родовищ, інтенсифікації нафтогазоконденсатовилучення, технічної діагностики та неруйнівного контролю. Наукові керівники шкіл доктори наук, професори Адаменко О.М., Бойко В.С., Заміховський Л.М., Карпаш О.М., Кісіль І.С., Кондрат Р.М., Крижанівський Є.І., Мислюк М.А., Орлов О.О., Петрина Ю.Д., Семенов Г.Н., Яремійчук Р.С.

Навчальний процес здійснюється в 45 лекційних, 12 тематичних аудиторіях, 60 аудиторіях для проведення практичних занять, 114 навчальних лабораторіях і 32 комп’ютерних класах.

Створено 16 іменних аудиторій і лабораторій, яким присвоєно імена видатних українських діячів науки і техніки, що сприяє пропаганді серед студентів досягнень вітчизняних вчених.

До послуг студентів науково-технічна бібліотека. Бібліотечний фонд становить 1 млн. 200 тис. одиниць зберігання.

Важливе місце займає спортивно-масова, оздоровча та культурно-масова робота. До послуг студентів — 12 спортивних секцій, 14 абонементних груп "Здоров'я" із плавання, атлетичної гімнастики, центр культури та дозвілля студентів, в якому працюють 11 колективів художньої самодіяльності, три з яких удостоєні Почесного звання "Народний".

Оздоровленню молоді сприяють база відпочинку "Нафтовик", спортивно-оздоровчий табір "Факел", санаторій-профілакторій "Бадьорість" на 50 місць стаціонару та 25 амбулаторних. Успішно функціонує філіал міської поліклініки.

Підприємства громадського харчування університету – цілий комплекс із розгалуженою сіткою їдалень, спеціалізованих кафе та барів, буфетів при гуртожитках.

Студенти проживають в 7-ми гуртожитках університету.

Міжнародна діяльність університету спрямована на підготовку спеціалістів із числа іноземних громадян, науково-технічну співпрацю із зарубіжними організаціями та навчальними закладами. Щорічно студенти та аспіранти проходять закордонні практики, а викладачі – стажування за кордоном. Закордонні практики студенти переважно проходять по лінії IAESTE (Міжнародна асоціація з обміну студентами технічних спеціальностей) та AIESEC (Міжнародна асоціація обміну студентів-економістів). У рамках проходження практик по лінії цих асоціацій студенти побували у Польщі, Чехії, Німеччині, Греції, Фінляндії, Норвегії, Данії, Австрії, Туреччині, Югославії, Хорватії, Англії.

Налагоджено зв'язки із вищими навчальними закладами, організаціями та компаніями, серед яких провідне місце займають університет НОРД (м. Бая-Маре, Румунія); університет Ріджайна (Канада); Краківська гірничо-металургійна академія (м. Краків, Польща); Технічний університет (м. Дрезден, Німеччина); університет Саскатун (Канада).

Факультети і спеціальності денної, заочної та
дистанційної форм навчання

Факультети	Спеціальність	Спеціалізація	Примітка
1	2	3	4
1.Газонафтопромисловий	Видобування нафти і газу	Розробка та експлуатація нафтових родовищ	Б, С, М, Дф, Зф
		Розробка та експлуатація газових та газоконденсатних родовищ	Б, С, М, Дф, Зф
		Морські нафтогазові технології	Б, С, М, Дф, Зф
		Охорона праці в гірничому та нафтовому виробництві	Б, С, М, Дф, Зф
		Буріння	Б, С, М, Дф, Зф
2.Нафтогазопроводів	Газонафтопроводи та газонафтоосховища	Проектування та експлуатація нафтопродуктопроводів і нафтобаз	Б, С, М, Дф, Зф
		Проектування та експлуатація газонафтопроводів, газонафтоосховищ і АГНКС	Б, С, М, Дф, Зф
		Проектування та експлуатація систем газопостачання населених пунктів	Б, С, М, Дф, Зф
		Спорудження магістральних трубопроводів	Б, С, М, Дф, Зф
		Обслуговування, ремонт і реконструкція систем газонафтопостачання	Б, С, М, Дф, Зф
		Спорудження системи газозабезпечення	Б, С, М, Дф, Зф
3. Геологорозвідувальний	Геологія нафти і газу		Б, С, М, Дф, Зф
	Геофізика	Геофізичні методи пошуку та розвідки	Б, С, М, Дф, Зф
		Геофізичні дослідження свердловин	Б, С, М, Дф, Зф
4. Інженерно-екологічний	Екологія і охорона навколишнього середовища		Б, С, М, Дф, Зф
	Геодезія		Б, С, М, Дф, Зф
	Землепорядкування та кадастр		Б, С
	Туризм		Б
5. Механічний	Обладнання нафтових і газових промислів	Експлуатація бурового обладнання	Б, С, М, Дф, Зф
		Експлуатація нафтопромислового обладнання	Б, С, М, Дф, Зф
		Конструювання нафтопромислового обладнання і приладів	Б, С, М, Дф, Зф
	Автомобілі та автомобільне господарство	Технічна експлуатація нафтогазового технологічного транспорту	Б, С, М, Дф, Зф

1	2	3	4	
6. Механікотехнологічний	Технологія машинобудування	Технологія нафтогазового машинобудування	Б, С, М, Дф, Зф	
		Комп'ютеризоване машинобудівне виробництво	Б, С, М, Дф, Зф	
	Технологія і устаткування зварювання		Б	
	Технологія і устаткування відновлення та підвищення зносостійкості машин і конструкцій		Б, С, М, Дф, Зф	
7. Автоматизації та комп'ютерних наук	Системи управління і автоматики	Системи управління та діагностування об'єктами нафтогазового комплексу	Б, С, М, Дф, Зф	
	Автоматизоване управління технологічними процесами		Б, С, М, Дф, Зф	
	Програмне забезпечення автоматизованих систем		Б, С	
	Комп'ютерні системи і мережі		Б, С	
8. Електрифікації та інформаційно-вимірвальних технологій	Електротехнічні системи електроспоживання	Енергетичний контроль та маркетинг в електроенергетиці	Б, С, М, Дф, Зф	
	Прилади та системи неруйнівного контролю	Методи та прилади контролю якості та сертифікації продукції	Б, С, М, Дф, Зф	
	Метрологія та вимірвальна техніка	Комп'ютерні інтелектуальні засоби вимірювання	Б, С, М, Дф, Зф	
		Метрологія, стандартизація та сертифікація	Б, С, М, Дф, Зф	
9. Економіки та підприємництва	Облік та аудит		Б, С, М, Дф, Зф	
	Економіка підприємства		Б, С, М, Дф, Зф	
	Фінанси		Б	
10. Управління галузевим та регіональним економічним розвитком	Менеджмент організацій	Менеджмент підприємницької діяльності	Б, С, М, Дф, Зф	
11. Управління та інформаційної діяльності	Документознавство та інформаційна діяльність		Б, С, Дф, Зф	
	Переклад		Б	
	Державне управління	Державна служба		М, Дф, Зф
		Економіка		М, Дф, Зф
12. Архітектури туристичних комплексів	Містобудування	Архітектура рекреаційних будівель і споруд	Б	
		Ландшафтна архітектура	Б	
		Дизайн міського середовища	Б	

Б – рівень “Бакалавр”, С – рівень “Спеціаліст”, М – рівень “Магістр”
Дф – денна форма навчання, Зф – заочна форма навчання

Навчальні плани і програми дисциплін університету забезпечують новий зміст навчання, визначений освітньо-професійними програмами підготовки фахівців за ступеневою схемою: бакалавр-спеціаліст-магістр.

Особливістю навчальних планів і програм є те, що вони враховують міжнародний досвід роботи в галузі освіти, регіональні потреби країни. Це дає змогу забезпечити якісну фундаменталізацію та профілізацію за рахунок взаємної участі факультетів та інститутів університету в підготовці фахівців за різними спеціальностями і напрямками при одночасному забезпеченні високих можливостей міжпредметних зв'язків.

Практична підготовка студентів проходить на навчальних полігонах, сучасних підприємствах і організаціях різних галузей господарства та в обчислювальному центрі. Із провідними галузевими підприємствами укладено угоди на підготовку спеціалістів.

Правоустановчі документи:

- Статут Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, заснованого на державній власності і затверджений Міністерством освіти і науки України в 2002 р.
- Ліцензія про надання освітніх послуг (серія АА № 521020, видана 14.07.2003 р.)
- Сертифікат про акредитацію за IV рівнем (серія СД – IV № 090177, рішення ДАК від 11.04.2001 р., протокол № 32)

Д. Процедура допуску до навчання

◆ ЗАГАЛЬНІ УМОВИ ВСТУПУ

1. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу (далі університет) проводить підготовку фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями: бакалавр, спеціаліст, магістр.

Підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліст, магістр здійснюється після успішного закінчення підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр.

2. Фінансування підготовки фахівців в університеті проводиться:

- за рахунок коштів державного бюджету України, республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів — за державним замовленням;
- за рахунок цільових пільгових державних кредитів;
- за рахунок коштів юридичних осіб;
- за рахунок коштів фізичних осіб.

Рішення про зарахування вступника з оплатою його навчання за рахунок пільгового довгострокового кредиту приймається Приймальною комісією університету на підставі заяви вступника за результатами складання вступних випробувань відповідно до встановленої університетові квоти.

Понад установлені обсяги прийому на місця, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, університет здійснює прийом студентів у межах чисельності, зумовленої Ліцензією, з оплатою вартості навчання на договірній основі.

3. На перший курс університету приймаються громадяни України, іноземні особи без громадянства, що постійно проживають на території України, які мають документ державного зразка про повну загальну середню освіту.

Кафедра військової підготовки університету здійснює підготовку громадян на посади осіб офіцерського складу для проходження військової служби за контрактом. На перший курс зараховуються особи, які відповідають вимогам Закону України "Про за-

гальний військовий обов'язок і військову службу” та Указу Президента України від 07.11.2001 №1053 "Про положення про проходження військової служби відповідними категоріями військовослужбовців".

4. Університет приймає осіб, навчання яких фінансується за рахунок коштів юридичних і фізичних осіб і які отримали освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, для продовження навчання за освітньо-кваліфікаційними програмами зі скороченим терміном підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр за умови вступу на напрям підготовки, що відповідає здобутому освітньо-кваліфікаційному рівню, і за наявності узгоджених навчальних планів.

5. Підготовка іноземців та осіб без громадянства здійснюється згідно з Законом України "Про правовий статус іноземців", постановою Кабінету Міністрів України від 26.02.93 №136 "Про навчання іноземних громадян в Україні", Указом Президента України від 25.03.94 №112/94 "Про заходи щодо розвитку економічного співробітництва областей України із суміжними прикордонними областями Російської Федерації", "Положенням про прийом іноземців та осіб без громадянства на навчання до вищих навчальних закладів", затвердженим постановою Кабінету Міністрів від 05.08.98 №1238 та "Положенням про визнання іноземних документів про освіту", затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 563 від 20.08.2004 р. Іноземці, яким надаються державні стипендії за міжнародними договорами, загальнодержавними програмами, іншими міжнародними зобов'язаннями України, зараховуються на навчання на підставі направлень Міністерства освіти і науки України в межах обсягів державного замовлення.

Іноземці українського походження, які отримали направлення на навчання від офіційно зареєстрованих українських національно-культурних товариств, користуються такими самими правами, що і громадяни України, якщо вони були учасниками міжнародних олімпіад із загальноосвітніх предметів, вступне випробування з яких визначено університетом як профілююче для вступу на обрану вступником спеціальність.

6. Громадяни України мають право на безоплатну освіту в університеті незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання та інших обставин.

7. Громадянам України гарантується здобуття в університеті на конкурсній основі вищої освіти освітньо-кваліфікаційних рівнів: бакалавр, спеціаліст, магістр – за кошти державного бюджету в межах вимог державних стандартів, якщо вищу освіту за цими освітньо-кваліфікаційними рівнями громадянин здобуває вперше.

Відповідно до Закону України "Про вищу освіту", зазначені гарантії поширюються також на громадян України, які за станом здоров'я втратили можливість виконувати службові та посадові обов'язки за отриманою раніше кваліфікацією.

8. Організацію прийому до університету здійснює Приймальна комісія, яка щорічно затверджується наказом ректора і діє відповідно до Положення про Приймальну комісію університету.

9. Умови прийому на навчання в університет та зарахування в число студентів здійснюється на основі діючих Правил прийому до університету на кожен календарний рік.

10. Приймальні комісії університету з прийому документів та проведення вступних випробувань на денну та заочну форми навчання працюють у містах Івано-

Франківську, Полтаві, Охтирці, Прилуках, Краснограді (Харківська обл.) та Сімферополі (Автономна Республіка Крим); з прийому документів та проведення вступних випробувань на заочну форму навчання — в містах Дрогобичі, Надвірній та смт. Бурштині.

◆ **ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКІ ПРОГРАМНІ ВИМОГИ**

1. Для отримання диплома освітнього рівня “Бакалавр” необхідно набрати 240 кредитів з принаймні задовільною оцінкою.
2. Для кожної спеціальності обов’язковими є загальні вимоги відповідної освітньо-професійної програми (ОПП). Необхідно засвоїти ОПП спеціальності та спеціалізації.
3. Необхідно засвоїти загальноуніверситетську програму.
4. Усі студенти незалежно від обраного фаху повинні вивчати суспільні та гуманітарні дисципліни.
5. Студенти з недостатнім рівнем шкільних знань повинні досягнути потрібного рівня протягом 1-го року навчання в університеті, відвідуючи додаткові курси або складаючи додаткові іспити.

◆ **НАВЧАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ СТУДЕНТА**

Навчальне навантаження студента обмежене — до 30 кредитів у семестр.

◆ **КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ СТАТУС СТУДЕНТА**

Студент переводиться на наступний курс після освоєння 60 кредитів. Студент першого курсу, який повинен добрати певні курси, щоб відповідати вступним критеріям і таким чином продовжити навчання, може робити це протягом всього навчального року, в тому числі за рахунок літнього семестру. Тижневе навчальне навантаження студента — до 30 год.

Студент переводиться на третій курс після освоєння 120 кредитів, на четвертий— після завершення 180 кредитів.

◆ **ВІДВІДУВАННЯ**

Студент несе повну відповідальність за виконання всіх видів роботи, передбачених навчальною програмою курсів, на які він зареєструвався. Усі пропущені практичні та лабораторні заняття повинні бути підтверджені відповідними документами як пропуски з поважних причин. Згідно вказаних документів складається план відпрацювань у певній формі в залежності від особливості дисципліни. План відпрацювань координатор письмово погоджує з викладачем відповідної дисципліни. Студент позбавляється права відвідувати заняття, якщо у нього 28 год. пропусків без представлення документа про поважні причини. Якщо студент пропустив 1/3 курсу з поважних причин, він повинен у літньому семестрі повторити даний курс. Студент, який з певних причин не допускається адміністрацією на заняття, не має права відвідувати заняття до появи нового розпорядження.

◆ СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

За шкалою ECTS	За національною системою	За системою ІФНТУНГ (в балах)
A	5 (відмінно)	90 – 100
B, C	4 (добре)	75 – 89
D, E	3 (задовільно)	60 – 74
F, X	2 (незадовільно з можливістю перескласти)	35 – 59
F	2 (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)	1 – 34

◆ КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ

Контрольні заходи включають *поточний* та *підсумковий* контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних, семінарських та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначаються відповідною кафедрою.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні або на окремих його завершальних етапах.

Результати поточного контролю враховуються при виставленні підсумкової оцінки за кожний кредитний модуль.

Студент інформується про результати оцінювання кредитного модуля як складової підсумкового оцінювання засвоєння кредитно-модульної програми навчальної дисципліни.

Підсумкове оцінювання засвоєння навчального матеріалу дисциплін визначається обов'язковим проведенням семестрового екзамену (заліку), як інтегрована оцінка засвоєння всіх кредитних (змістових і операційно-діяльнісних) модулів із урахуванням “вагових” коефіцієнтів, там, де це необхідно.

Студент, що набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни необхідну кількість балів та виконав навантаження кредиту має можливості:

- за рішенням викладача не складати іспит (залік), якщо у нього відмінна оцінка, і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку;
- ліквідувати академічну різницю, пов'язану з переходом на інший напрям підготовки, чи до іншого вищого навчального закладу;
- поглиблено вивчити окремі розділи (теми) навчальних дисциплін, окремі навчальні дисципліни, які формують кваліфікацію, що відповідає сучасним вимогам ринку праці.

Академічні успіхи студента офіційно реєструються із використанням національної системи оцінок.

Загальна оцінка студента за виконання навантаження в кредитно-модульній програмі включає дві оцінки:

1. Оцінка повноти виконання навчального навантаження студента і визначається числом набраних залікових кредитів. Набір залікових кредитів в 100 відсотках свідчить, що студент атестований за дану навчальну дисципліну. Кредит вважається зарахованим, якщо студент виконав передбачені в кредитно-модульній програмі види робіт.
2. Оцінка якості виконання навчального навантаження студентом зараховується за умови повноти виконання навчального навантаження та характеризує якість зарахо-

ваних кредитів в балах норми кредиту. Система вимірювання та оцінювання норми кредиту розробляється в університеті окремо, можливо в розрізі кожної спеціальності і враховується при нарахуванні стипендії.

Державна атестація студентів проводиться відповідно до діючої нормативної бази.

◆ **АКАДЕМІЧНА УСПІШНІСТЬ**

● **Попередження за результатами міжсеместрового та семестрового підсумкового контролю (контрольний тиждень)**

На 9 тижні проводиться атестація. Студентам, які мають незадовільні оцінки з певних предметів, надсилаються офіційні попередження про необхідність прийняття певних заходів за погодженням з боку куратора (координатора-методиста) та викладача дисципліни, з якої одержана незадовільна оцінка. Копія попередження надсилається батькам або опікунам студентів, з якими укладений договір про оплату за навчання. Ще одна копія зберігається у куратора.

Якщо студент отримує незадовільну оцінку в кінці семестру, йому надсилають попередження про необхідність коректування індивідуального плану в наступному семестрі та переведення його на випробувальний термін. Копія попередження надсилається батькам або опікунам студентів, з якими укладений договір про оплату за навчання. Ще одна копія зберігається у куратора.

◆ **ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕВЕДЕННЯ, ВІДРАХУВАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ТА ПЕРЕРИВАННЯ ЇХНЬОГО НАВЧАННЯ**

Загальний порядок переведення, відрахування, поновлення студентів та переривання їхнього навчання зазначений у "Положенні про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти", затвердженого Міністерством освіти від 15.07.96р., №245.

● **Особливості переривання навчання (академвідпустки) та поновлення студентів**

Студент може взяти перерву у навчанні (академічну відпустку, повторний курс) згідно з порядком надання академічної відпустки та повторного навчання, зазначеного у "Положенні про академічні відпустки та повторне навчання у вищих закладах освіти" від 06.06.96 р., № 191.

Студенти, які хочуть перервати своє навчання, повинні подати декану заяву про переривання навчання і подальше поновлення навчання. Звичайний термін переривання навчання – 1 семестр. Якщо декан дає на це згоду, то поновлення студента відбуватиметься згідно тих правил, які існували на час останньої реєстрації студента в університеті. Студент може подати заяву про припинення навчання ще на 1 семестр, але така перерва у навчанні не має перевищувати 1 календарний рік. Після двох семестрів припинення навчання студент повинен активно вчитись для одержання ступеня бакалавра. Якщо студент припиняє тимчасово навчання для одержання ступеня бакалавра в іншому навчальному закладі даної країни або за кордоном, він повинен заздалегідь отримати на це згоду декана.

● **Відрахування**

Відрахування студента за академічну неуспішність здійснюється у таких випадках:

1. Три незадовільних оцінки (не зарахованих результати) протягом одного семестрового контролю.

2. Неспроможність підняти рівень успішності з трьох і більше незданих курсів до задовільного протягом випробувального терміну. Випробувальний термін може бути продовжений у разі клопотання куратора та декана за умови значного покращення загальної успішності студента.

3. Невиконання студентом індивідуального навчального плану.

4. У зв'язку з неможливістю сформуванню студентом індивідуального плану на наступний рік внаслідок не зарахування йому запланованих змістових модулів та обмежень, накладених структурно-логічною схемою підготовки, а також за порушення умов договору про навчання.

5. Студент, якого двічі відраховували за неуспішність, поновленню не підлягає.

6. Студент може бути відрахований за порушення правил поведінки та недотримання університетської політики з певних питань.

• **Переведення студентів**

При переведенні студент додатково додає до заяви копію договору про навчання в попередньому навчальному закладі, академічну довідку за весь період навчання, з обов'язковим зазначенням назв дисциплін, загальної кількості годин, залікових кредитів, передбачених на їх вивчення та форм контролю, програми дисциплін (змістові модулі).

При позитивному розгляді ректором заяви, деканат проводить перезарахування результатів навчання з дисциплін шляхом порівняння змістових модулів та визначає академічну різницю нормативних змістових модулів, яка не повинна перевищувати, як правило, 10 навчальних дисциплін.

◆ **СТИПЕНДІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТУДЕНТІВ**

Стипендіальне забезпечення студентів здійснюється за підсумками виконання індивідуального навчального плану, виходячи з основних положень: "Порядку призначення, виплати та розмірів стипендіального забезпечення учнів, студентів, курсантів, слухачів, клінічних ординаторів, аспірантів і докторантів", затвердженого Кабінетом Міністрів України від 08.08.2001 р. №950.

При перевищенні граничного терміну навчання стипендія студентам не призначається, оскільки цей етап навчання не фінансується з державного бюджету.

◆ **КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ СТУДЕНТОМ ЙОГО ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ**

1. Надання кваліфікованих консультацій щодо формування індивідуального навчального плану студента, його реалізації протягом всього періоду навчання покладається на куратора.

2. Куратором може бути науково-педагогічний працівник випускної кафедри, як правило, професор або доцент, ґрунтовно ознайомлений з вимогами відповідних галузевих стандартів вищої освіти.

Куратор призначається наказом ректора університету за поданням декана відповідного факультету. У рамках виконання своїх функцій куратор підпорядкований заступнику декана факультету, який відповідає за формування індивідуального навчального плану студента.

3. На куратора покладається виконання таких основних завдань:

– ознайомлення студентів з нормативно-методичними матеріалами (інформаційним пакетом тощо), які регламентують організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою;

- надання рекомендацій студентам щодо формування їх індивідуального навчального плану з урахуванням засвоєних змістових модулів (навчальних дисциплін) за час перебування в інших вищих навчальних закладах України або за кордоном;
- погодження індивідуального навчального плану студента та подання його на затвердження деканові факультету;
- контроль за реалізацією індивідуального навчального плану студента на підставі відомостей про зараховані студенту залікові кредити з подальшим поданням пропозицій щодо продовження навчання студента або щодо його відрахування.

4. Куратор має право:

- відвідувати всі види занять згідно з індивідуальним навчальним планом студента;
- подавати пропозиції деканові факультету щодо переведення на інший курс, відрахування та заохочення студента;
- брати участь у засіданнях кафедри та вченої ради факультетів;
- подавати пропозиції щодо поліпшення організації та проведення навчального процесу, діяльності кураторів.

◆ **УМОВИ ОДЕРЖАННЯ ДИПЛОМУ**

Ступінь бакалавра присвоюється студентам, які повністю виконали навчальні вимоги університету:

- виконали навчальний план в повному обсязі – 240 кредитів;
- заповнили анкету;
- подали заяву;
- розрахувалися з бібліотекою;
- підписали обхідний лист.

Диплом з відзнакою на ступінь бакалавра отримують студенти, які одержали 75% оцінок “відмінно” з усіх дисциплін, що вивчались, здали державні екзамени на “відмінно” за умови відсутності задовільних оцінок.

◆ **ПРАВА УНІВЕРСИТЕТУ**

Зараховувати студентів

Змінювати правила вступу

Поновлювати студентів

Відмовляти в поновленні студентів

Виключати студентів чи недопускати до навчання

Вносити зміни до програм

Переглядати оплату

◆ **ПОЛІТИКА УНІВЕРСИТЕТУ ЩОДО ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО СТУДЕНТА**

Інформація про особу — це сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про особу. Основними даними про особу (персональними даними) є: національність, освіта, сімейний стан, релігійність, стан здоров'я, адреса, дата і місце народження.

Джерелами документованої інформації про особу є видані на її ім'я документи, підписані нею документи, а також відомості про особу, зібрані державними органами влади та органами місцевого і регіонального самоврядування в межах своїх повноважень.

Забороняється збирання відомостей про особу без її попередньої згоди, за винятком випадків, передбачених законом.

Кожна особа має право на ознайомлення з інформацією, зібраною про неї.

◆ **ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ДЛЯ КОРИСТУВАЧІВ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ**
Обчислювальні системи в ІФНТУНГ певною мірою використовуються для виконання освітницьких завдань університету і є визначальним фактором створення загальної навчальної атмосфери. До комп'ютерних систем університету належать всі комп'ютери, якими володіє чи користується університет, також вони включають технічне обладнання, програмне забезпечення, бази даних та інформаційні мережі під'єднані до даних систем. Вони охоплюють структури комплексного користування та термінали для одного користувача, персональні комп'ютери, які можуть бути як окремими, так і під'єднаними до мереж.

Використання обчислювальних систем регулюються відповідними університетськими постановами та правилами користування мережами VINET та Internet, також федеральними, місцевими та міжнародними законами.

Для представників університету надається доступ до комплектуючих, програмного забезпечення і мереж для досягнення основної мети – підвищення рівня знань.

При використанні обчислювальних систем користувачі повинні:

1. Входити в систему через авторизований обліковий запис комп'ютера.
2. Використовувати обчислювальні системи в межах діяльності, що пов'язана з університетськими завданнями, в тому числі навчання, дослідження або обслуговування. Несанкціоноване використання систем для особистої вигоди – заборонене.
3. Використовувати в даних системах тільки легально отримані, ліцензовані бази даних чи програмне забезпечення у відповідності з ліцензією чи купівельними угодами і федеральними законами про авторське право та інтелектуальну власність.
4. Поважати приватність інших, утримуючись від перегляду, розповсюдження чи перетворення особистих даних без згоди користувача.

Користувачам забороняється:

1. Втручатися чи будь-яким чином перешкоджати діяльності комп'ютерних систем, включаючи непропорційне використання комп'ютерних ресурсів, що уповільнюють доступ для інших користувачів;
2. Мати доступ чи використовувати комп'ютерний обліковий запис іншої особи чи дозволяти іншим особам користуватись своїм записом;
3. Використовувати обчислювальні системи університету як засіб несанкціонованого доступу до комп'ютерних записів чи систем всередині або ззовні університетських систем;
4. Використовувати чи створювати інвазивне програмне забезпечення на зразок вірусів;
5. Використовувати комп'ютерні системи для діяльності, яка може бути сприйнята як непристойна чи агресивна.

Недотримання даного кодексу дає право ректорату тимчасово чи тривало відлучати користувача від доступу до комп'ютерних систем ІФНТУНГ. У спеціальних лабораторіях, де використовується комп'ютерне обладнання, можуть діяти додаткові правила.

◆ **ПОЛІТИКА УНІВЕРСИТЕТУ ЩОДО ПАЛІННЯ ТА ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ І НАРКОТИКІВ**

В університеті заборонено паління та вживання алкоголю та наркотиків (наказ Міністерства освіти і науки України від 10.09.2003 р. № 612 та наказ по університету від 13.11.2003 р. № 84).

◆ **ОПЛАТА ЗА НАВЧАННЯ ТА ОСВІТНІ ПОСЛУГИ**

Кошторисна вартість навчання для студентів, які навчатимуться на платній основі, за спеціальностями напряму ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО:

Спеціальність	Вартість, грн.	Вартість для СНД, грн.
Фінанси	6530	8880
Облік і аудит	6530	8880
Економіка підприємства	6530	8880

Е. Відомості для студентів з особливими потребами

Підготовка іноземців та осіб без громадянства здійснюється згідно Законом України "Про правовий статус іноземців", постановою Кабінет Міністрів України від 26.02.93 №136 "Про навчання іноземних громадян України", Указом Президента України від 25.03.94 №112/94 "Про заходи щодо розвитку економічного співробітництва областей України із суміжними прикордонними областями Російської Федерації", "Положенням про прийом іноземців та осіб без громадянства на навчання до вищих навчальних заклад затвердженим постановою Кабінету Міністрів від 05.08.98 №1238 "Положенням про визнання іноземних документів про затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 562 20.08.2004 р. Іноземці, яким надаються державні стипендії за міжнародними договорами, загальнодержавними програмами, іншими міжнародними зобов'язаннями України, зараховуються на навчання на підставі направлень Міністерства освіти і науки України в межах обсягів державного замовлення.

Іноземці українського походження, які отримали направлення на навчання від офіційно зареєстрованих українських національно-культурних товариств користуються такими самими правами, що і громадяни України, якщо вони були учасниками міжнародних олімпіад із загальноосвітніх предметів, вступне випробування з яких визначено університетом як профілююче для вступу обрану вступником спеціальність.

II Загальна практична інформація

A. Формальності, прийняті в Україні щодо прийому студентів

Для вступу в ІФНТУНГ іноземні громадяни при прибутті в університет повинні подати такі документи:

- 1) анкету встановленого зразка;
- 2) документ (медичну довідку) про відсутність ВІЛ-інфекції;
- 3) легалізований і з перекладом українською мовою медичний сертифікат про стан здоров'я, засвідчений офіційним органом охорони здоров'я країни, з якої прибув іноземець, і виданий не пізніше ніж за два місяці до від'їзду на навчання в Україну;
- 4) страховий поліс з надання екстренної медичної допомоги;
- 5) нотаріально завірений переклад українською мовою копії свідоцтва про народження;
- 6) 8 фотокарток розміром 3x4 см;
- 7) зворотний квиток з відкритою датою повернення на батьківщину терміном до одного року;
- 8) оригінал і копію документа про освіту;
- 9) оригінал і копію додатка до документа про освіту, в якому зазначається інформація про форму та терміни навчання, систему оцінювання знань, перелік навчальних дисциплін (предметів);
- 10) документ державного центрального органу управління освітою іноземної країни про визнання (акредитацію) навчального закладу та навчальної програми (плану) органами державної влади;
- 11) документ державного центрального органу управління освітою іноземної країни про права (академічні та професійні), які надаються власнику документів органами державної влади країни.

Іноземні громадяни зараховуються на навчання за результатами співбесіди на підставі укладеного договору.

Для в'їзду в Україну у період з 15 серпня по 15 листопада підставою для оформлення в'їздної візи з метою навчання є оригінал відповідного запрошення, яке видається зарахованим на навчання в університет іноземним студентам згідно з встановленими вимогами.

Візовий режим залежить від країни проживання студента.

У випадку необхідності відкриття української візи про її вартість можна довідатись у посольствах та консульствах України за кордоном.

У місячний термін після перетину кордону України студент-іноземець повинен сплатити вартість відкриття реєстрації у відділі паспортної і еміграційної роботи при УМВС в Івано-Франківській області (вул. Лепкого, 6).

Для реєстрації необхідно подати такі документи:

- паспорт з позначкою про перетин кордону;
- ксерокопію паспорта (перша сторінка та сторінка з позначкою про перетин кордону).

Сума плати по 5-ти рахунках становить близько 23 грн.

Зазначена реєстрація проводиться терміном до одного року і поновлюється щорічно.

Б. Як потрапити до університету

вул. Карпатська 15, м. Івано-Франківськ, Україна, 76019
тел. +38 (03422) 4-22-64, 4-24-53
факс +38 (03422) 4-21-39
e-mail: admin@nung.edu.ua

В. Вартість проживання

Про свій приїзд (для іноземних громадян) потрібно повідомити координатора (тел. 38 (03422) 4-21-11), або відділ міжнародних зв'язків (тел. 38 (03422) 4-82-42, 4-53-69)

Орієнтовна оплата за житло:

– оплата за місце в гуртожитку за місяць 60 грн.

тку

– плата за кімнату в гуртожитку для іноземних громадян до 500 у.о. в рік

Г. Забезпечення житлом

ІФНТУНГ має 7 гуртожитків, проте не може забезпечити місцем в гуртожитку усіх студентів, які цього потребують. Першочергове право на поселення в гуртожиток мають студенти-сироти, студенти-напівсироти, студенти з багатодітних сімей, студенти-чорнобильці, студенти, батьки яких є інвалідами, малозабезпечені студенти та студенти з дітьми. Інші категорії студентів розміщуються в приватному секторі. Допоможуть у пошуку кімнати чи квартири оголошення в рекламних виданнях “Афіша Прикарпаття”, “Івано-Франківськ та івано-франківці” та місцевих газетах. Різноманітні агентства з нерухомості теж пропонують допомогу.

Іноземні студенти при прибутті в університет повинні звернутися у міжнародний відділ ІФНТУНГ, про свій намір навчатись повідомити завчасно за **2-3 місяці** до приїзду. Іноземні студенти, які приїхали на короткий термін, можуть поселитися в профілакторії, інші звертаються до куратора для вирішення питання щодо забезпечення житлом.

Д. Здоров'я і страхування

1. Медичне обслуговування

Медичне обслуговування студентів ІФНТУНГ здійснюють:

– санаторій-профілакторій "Бадьорість" на 50 місць стаціонару та 25 амбулаторних;
– філіал міської поліклініки, у якому працюють такі фахівці: терапевт, кардіолог, невропатолог, окуліст, стоматолог. Студенти мають можливість також проходити щорічно профілактичне обстеження.

Медичне обстеження проводиться безкоштовно. Лікування в санаторії-профілакторії — безкоштовне. Інші послуги та лікарські препарати платні.

Студенти можуть придбати медичну страховку, звертатися в інші державні та приватні медичні заклади міста і області для надання медичної допомоги.

Університетська база відпочинку "Нафтовик" та спортивно-оздоровчий табір "Факел" теж сприяють оздоровленню та лікуванню студентів.

2. Соціальний захист

Вирішенням питань соціального захисту студентів ІФНТУНГ займається первинна профспілкова організація студентів (ППОС). З фонду соціальної допомоги надаються кошти студентам, аспірантам та докторантам у таких випадках:

- для лікування студентів – членів профспілки, а також для лікування та поховання їх рідних;
- для надання матеріальної допомоги малозабезпеченим студентам;
- для доплати за проживання в гуртожитках студентам-напівсиротам, із багатодітних сімей, студентам-чорнобильцям, студентам, батьки яких є інвалідами, які оплачують половину вартості;
- для повної оплати за проживання в гуртожитках студентам-сиротам та студентам, позбавленим батьківського піклування;
- для одержання щомісячно коштів із держбюджету на харчування, а також згідно з рішенням адміністрації та ППОС, на додаткові талони на харчування в студентських їдальнях університету;
- для встановлення доплат до стипендій старостам, профоргам академічних груп, старостам гуртожитків, головам профбюро факультетів, виплати премій активним учасникам художньої самодіяльності, спортсменам – членам збірних команд університету та ін.

Е. Умови навчання

1. Науково-технічна бібліотека

Науково-технічна бібліотека ІФНТУНГ – одна з найбільших бібліотек вищих навчальних закладів України.

До послуг користувачів:

- довідково-бібліографічний відділ із залом каталогів та картотек;
- відділи обслуговування користувачів з абонементом навчальної, наукової, художньої літератури, міжбібліотечним абонементом (МБА); читальними залами технічної літератури, соціально-економічної літератури, художньої літератури, періодики та іноземної літератури, лабораторних робіт та методичних вказівок.

Документально-інформаційні ресурси бібліотеки складають близько 100 тисяч друкованих видань: газет та журналів.

У читальних залах експонуються розгорнуті постійно діючі книжкові виставки, на абонементі художньої літератури щомісячно ведеться літературний календар. Організуються літературні та тематичні вечори, зустрічі за круглим столом, години духовності.

Проводяться дні кафедр, дні інформації, місячники студентів-першокурсників, дипломників, дні аспірантів. Надаються послуги з копіювання друкованих матеріалів.

Бібліотека є обласним методичним центром бібліотек вищих навчальних закладів освіти III-IV рівнів акредитації та членом науково-методичної бібліотечної комісії Міносвіти України.

Для того, щоб мати право користуватися бібліотечними фондами, необхідно одержати читацький квиток. Користування бібліотекою безплатне. У разі втрати чи пошкодження книг користувач зобов'язаний відшкодувати збитки згідно з чинним Положенням.

Бібліотека працює з 10.00 до 21.00 год. щоденно, крім неділі.

Студенти можуть також користуватися послугами інших бібліотек міста та області.

2. Навчально-лабораторна база

До послуг студентів 11 навчальних корпусів, 32 комп'ютерних класи, 45 лекційних, 12 тематичних аудиторій, 60 аудиторій для проведення практичних занять, 144 навчальні лабораторії, 2 ресурсні центри на факультеті управління та інформаційної діяльності, доступ до мережі Інтернет, геологічний музей, навчальні полігони, майстерні.

3. Мова навчання

Навчання в університеті ведеться українською мовою.

Є. Інша практична інформація

Студенти можуть одержати іншу практичну інформацію про роботу банків, громадського транспорту, закладів громадського харчування, церков з різних довідникових джерел, преси, які можна придбати в кіосках міста.

Ж. Позапрограмна діяльність і дозвілля

1. Фізична культура і спорт

До послуг студентів – п'ять спеціалізованих спортивних залів, 25-мет-ровий плавальний басейн, легкоатлетичний манеж, новий тренажерний зал, стадіон, комплекс відкритих спортивних і гімнастичних майданчиків, сауна, кабінети лікарського контролю.

Працюють 12 спортивних секцій, 14 абонементних груп “Здоров'я” з плавання та атлетичної гімнастики. Великою популярністю в студентській молоді користуються такі види спорту, як вільна боротьба, плавання, важка атлетика, баскетбол, легка атлетика, волейбол і футбол.

Хороші спортивні здобутки в області і Україні мають збірні команди з важкої атлетики, легкої атлетики, плавання, волейболу, футболу та боротьби. Колектив університету — переможець і призер спартакіад області серед вищих навчальних закладів України. Збірні команди з пауерліфтингу, вільної боротьби, гандболу, настільного тенісу, футболу — чемпіони міста серед студентів, а окремі спортсмени є чемпіонами і призерами України.

2. Центр культури і дозвілля студентів

Організацію змістовного дозвілля студентів і залучення їх до самодіяльної художньої творчості здійснює Центр культури і дозвілля студентів (ЦКДС).

При ЦКДС працюють 11 колективів художньої самодіяльності. Три із них удостоєні почесного звання "народний": ансамбль танцю "Самоцвіти", ансамбль бального танцю "Ритм", чоловічий вокальний ансамбль "Обрій".

Відомі за межами області танцювальні колективи:

- народний ансамбль танцю "Самоцвіти";
- народний ансамбль бального танцю "Ритм", який є складовою частиною міського клубу спортивного бального танцю "Діамант";
- шоу-балет "Шарм" – колектив естрадно-спортивного танцю;
- танцювальний спортивний колектив "Брейк-данс".

Користуються заслуженою популярністю народний чоловічий ансамбль „Обрій” та жіночий вокальний ансамбль „Відлуння”, у репертуарі яких естрадні та джазові пісні, збірні команди КВК „Три крапки” та „Повний газ”.

Наймолодший колектив – оркестр народних інструментів, у складі якого скрипалі, цимбалісти, баяністи, сопілкарі, кларнетисти, гітаристи. Серед колективів художньої самодіяльності є рок-гурт.

Щорічно в університеті проводяться огляди-конкурси університетських талантів, традиційні концерти до знаменних дат нашої держави, а також тематичні вечори, урочиста церемонія посвяти першокурсників у студенти університету.

Мистецькі колективи університету з успіхом демонстрували свою майстерність на "великих" сценах України, Росії, Польщі.

На сцені університету часто виступають колективи художньої самодіяльності Івано-Франківська, Харкова, Кривого Рогу, Херсону, Кракова (Польща), професійні артисти.

3. Прийом студентів з особистих питань

Прийом студентів з особистих питань постійно здійснюють члени ректорату університету, декани факультетів за окремим графіком:

			Тел., e-mail	Дні та години прийому
Ректор	Крижанівський Євстахій Іванович		4-24-64 admin@nung.edu.ua	16.00 – 18.00 кожен четвер
Перший проректор	Козак Федір Васильович		4-21-11	15.00 – 16.00 кожен четвер
Проректор з науково-педагогічної роботи	Чеховський Степан Андрійович		50-45-47	
Проректор з науково-педагогічної роботи	Галушак Мар'ян Олексійович		4-24-53	
Проректор з наукової роботи	Карпаш Олег Михайлович		4-24-30	
Проректор з адміністративно-інженерних питань	Федорів Ярослав Дмитрович		4-21-18	
Проректор з економічних і правових питань	Кравець Олег Адольфович		4-20-30	

III Факультет економіки і підприємництва

Факультет економіки і підприємництва є одним із провідних факультетів ІФНТУНГ. Історія створення факультету веде початок з 1992 року, коли на базі кафедри економіки і організації нафтової і газової промисловості було відокремлено факультет економіки і менеджменту. Тоді перший набір студентів здійснювався за спеціальностями «Економіка нафтогазової промисловості» та «Економіка машино- та приладобудування». З 2003 року на базі факультету економіки і менеджменту було створено факультет економіки і підприємництва і відокремлено факультет управління галузевим і регіональним економічним розвитком.

На факультеті здійснюється підготовка фахівців за такими спеціальностями:

- «Облік і аудит»
- «Економіка підприємства»
- «Фінанси»

На кафедрах діє система залучення студентів до науково-дослідної діяльності: щорічно проводяться науково-практичні конференції, студенти беруть участь у Всеукраїнських і міжнародних олімпіадах, де займають призові місця.

На факультеті навчається біля 1300 студентів денної форми навчання. Географія студентства широка – Російська Федерація, Туркменістан, Гвінея. Випускники факультету працюють у різних організаціях і бізнесових структурах України, Росії, США, Канади, Німеччини. Студенти, які досконало володіють іноземними мовами проходять стажування за кордоном по програмі обміну організації AIESEC: Швейцарія, Індія, Польща.

Випускники факультету займають керівні посади у нафтогазовій галузі як в Україні, так і за кордоном. Серед них: С.П.Кукура – перший віце-президент компанії «Лукойл», М.І.Турко – директор Центру організації, управління і економіки нафтогазової промисловості (ЦОУЕНГ), А.В. Павлушин – перший заступник генерального директора ТОВ «Ілта», І.В.Гуйтин – заступник начальника з економіки і організації бурового виробництва ЦНЕД ВАТ «Укрнафта», Н.В.Микитів – начальник відділу фінансово-економічного контролінгу ВАТ «Славнефть-Мегионнефтегаз», В.П.Кузьмович, Р.М.Салижин – начальники відділів УМГ «Прикарпаттрансгаз», Б.М.Горбаль – начальник економічного відділу Івано-Франківської експедиції з геофізичних досліджень в свердловинах об'єднання «Укргеофізика», Л.М.Киба – начальник відділу зведеного аналізу та нормативів забезпечення матеріально-технічних ресурсів ДМТП та РПВВ НАК «Нафтогаз України», Голубовський Л. - заступник голови Правління ВАТ „Львівгаз”, Ільницький-Рибчич Олег – заступник начальника ГПУ „Львівгазовидобування” ДК „Укргазвидобування”, Гап`як Андрій – заступник головного бухгалтера ВАТ „Чернігівгаз”, Карпик Мар`ян – провідний спеціаліст фірми „MSG-sistem” (Мюнхен, Німеччина), Кулик Оксана – аудитор міжнародної аудиторської компанії (США).

На сьогоднішній день структурними одиницями факультету є чотири кафедри: «Економіка підприємства», «Облік і аудит», «Фінанси» і «Організації праці і виробництва», підготовку фахівців на яких ведуть близько 60 викладачів. Серед них – 3 доктори наук і професори, 23 кандидати наук і доценти.

Кафедра економіки підприємства є провідною базовою кафедрою факультету економіки і підприємництва. За Івано-Франківський період діяльності кафедри було підготовлено понад 3550 фахівців з економіки для різних галузей народного господарства. На сьогодні кафедра «Економіки підприємства» єдина в Україні, яка готує фахівців-економістів з глибоким знанням технології будівництва свердловин, видобування, транспортування та переробки нафти і газу. Основна їх частина працює на підприємствах і в організаціях нафтогазового комплексу не тільки України, а й близького і далекого зарубіжжя.

Науково-дослідна робота кафедри здійснюється шляхом проведення держбюджетних фундаментальних та госпдоговірних прикладних досліджень на замовлення підприємств та організацій нафтогазової галузі. Бюджетна тематика кафедри - підвищення ефективності операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємств та організацій. Більша частина госпдоговірної тематики виконувалась і виконується для підприємств нафтогазового комплексу України.

Серед наукових розробок останнього періоду можна виділити:

1. Обґрунтування диференційованих рентних платежів за нафту і газ по окремих нафтогазовидобувних підприємствах.
2. Розробка науково-методичної бази комплексного галузево-регіонального економічного розвитку.
3. Дослідження нових технологій підвищення ефективності видобування вуглеводнів, в тому числі з низькодебітних свердловин.
4. Розробка механізму амортизації буферного газу підземних сховищ газу ДК «Укртрансгаз».

На базі кафедри у 2006 році створено кафедру організації праці і виробництва.

Історія **кафедри обліку і аудиту** почалася з серпня 1995р.

Ініціативу ректора університету Крижанівського Є.І. по створенню кафедри обліку і аудиту почали втілювати в життя два доцента кандидата економічних наук Савич Василь Іванович і Орлова Валентина Кузьмінівна – ведучі спеціалісти в галузі бухгалтерського обліку і аудиту, що стояли у витоків зародження аудиту в Україні, були співавторами Закону України „Про аудиторську діяльність”, засновники першої аудиторської фірми в м. Івано-Франківську, члени керівних органів Співки Аудиторів України і Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України.

З березня 1996р. по даний час кафедру очолює професор Орлова Валентина Кузьмінівна – член-кореспондент Української нафтогазової Академії, член методологічної ради з бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України, автор і співавтор 4 навчальних посібників і більше 100 наукових і методичних публікацій. Під її керівництвом за останні 5 років написали і захистили кандидатські дисертації чотири викладача кафедри.

На кафедрі проводяться наукові дослідження в напрямку сучасних проблем обліку, статистики і фінансів в Україні. Результати наукових досліджень впроваджуються в практику роботи вітчизняних підприємств, в тому числі підприємств нафтогазового комплексу, і в навчальний процес в університеті. Викладачі кафедри є авторами монографій, підручників, навчальних посібників. Вони виступають з науковими доповідями на багатьох міжнародних конференціях з проблем обліку, аудиту, фінансів, публікують статті по результатах своїх досліджень.

А. Загальний опис кафедри фінансів

1. Координатор ECTS від кафедри

Координатором ECTS на кафедрі фінансів є завідувач кафедри к.е.н., доцент Орищин Тетяна Михайлівна.

Адреса для листування:

Україна 76019, м. Івано-Франківськ,

вул. Карпатська, 15

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
кафедра фінансів, корпус 1, кабінет 1514

тел. роб. (+380342) 50-45-74

E-mail: www.fin@nung.edu.ua

Особисто з координатором можна зустрітись за адресою кафедри.

2. Характеристика організації, структури та діяльності кафедри

Відкриття кафедри “Фінанси” пов’язане із зростаючою потребою економіки України та, зокрема, її західного регіону в спеціалістах з фінансів. Фінанси – як сфера економічної діяльності виявляються у відносинах розподілу й перерозподілу вартості валового суспільного продукту між різними суб’єктами господарювання і напрямками використання.

Фінанси незалежно від суспільної формації завжди спрямовані на розробку ефективної системи формування і використання фондів фінансових ресурсів, які мають забезпечувати виконання державою своїх функцій.

Ринкові перетворення в Україні в цілому та у галузях народного господарства викликали нагальну потребу пошуку нових підходів щодо управління фінансами на макrorівні з врахуванням галузевих особливостей. В цьому контексті особливо актуальною є підготовка фахівців, здатних формувати та реалізовувати нові підходи до регулювання та управління фінансовими потоками на галузевому та регіональному рівнях.

Аналіз потреб нафтогазового комплексу у фахівців економічного профілю, який засвідчив потребу саме у фахівцях зі спеціальності “Фінанси”, які б володіли знаннями з фінансового аналізу, управління фінансовими потоками, фінансового обліку з урахуванням специфіки роботи розвідувальних, бурових, видобувних, газотранспортних, нафтопереробних, газопереробних, газорозподільчих підприємств і організацій, підприємств системи нафтопродуктопостачання, дозволив обґрунтувати і довести необхідність відкриття даної спеціальності в університеті.

Фахівців-фінансистів готує кафедра фінансів, яка створена наказом ректора від 25.10.2002 р. і в травні 2003 року ліцензовано набір студентів за спеціальністю 6.050100 “Фінанси”, за напрямом „Економіка і підприємництво” та освітньо-кваліфікаційним рівнем „бакалавр”.

Науково-педагогічні працівники кафедри вбачають своєю основною метою підготовку нового покоління висококваліфікованих фахівців сфери державних фінансів, фінансового ринку, бюджетної, податкової та грошово-кредитної систем, які б опанували міжнародні стандарти фінансової діяльності.

Підготовка фахівців здійснюється згідно з освітньо-професійною програмою підготовки фахівців з напрямку “Економіка і підприємництво”, освітньо – професійними

програмами вищої школи за професійним спрямуванням бакалавра, спеціаліста та магістра з фінансів, нормативними програмами професійно орієнтованих дисциплін для спеціальності “Фінанси”, складеними Науково – методичною комісією з напрямку “Економіка і підприємництво” Міністерства освіти і науки України та Київським національним економічним університетом.

Робочі навчальні програми по дисциплінах кафедри представляються лекторами до початку семестру, в якому ці дисципліни читаються, і що два роки підлягають коректуванню. Перегляд робочих навчальних програм викликаний змінами в чинному законодавстві, нормативній базі, механізмах управління галузями та формах власності. Робочі навчальні програми розроблені по всіх дисциплінах, без виключення.

Для інтенсифікації навчального процесу кафедрою виконана значна робота із створення фонду контрольних і комплексних кваліфікаційних завдань, на підставі яких проводитиметься оцінка знань студентів. Розроблені кваліфікаційні завдання відповідають сучасним вимогам до знань фахівців усіх рівнів в галузі фінансів. Робочі програми з врахуванням сучасних досягнень в галузі економічних знань і вирішенні фінансових проблем періодично оновлюються.

Викладачі кафедри велику увагу звертають на професійну підготовку студентів, яка передбачає не лише теоретичне навчання, але й оволодіння професійними знаннями і навичками на семінарських та практичних заняттях, а також під час виробничої практики.

З метою індивідуалізації навчання студентів з профільюючих дисциплін розроблені багатоваріантні практичні роботи, впроваджена індивідуальна науково-дослідна робота студентів, розроблені індивідуальні завдання для роботи на ЕОМ.

На кожну сесію студентам виносяться до 4-5 заліків та 4-5 іспити з метою поточного контролю знань протягом семестру з усіх дисциплін проводиться рейтингове оцінювання, що позитивно впливає на підвищення успішності та якості знань студентів.

На кафедрі постійно ведеться контроль за якістю читання лекцій та проведення інших видів занять шляхом взаємовідвідування викладачів та контролю з боку завідувача кафедри. Контроль здійснюється згідно розроблених графіків, кожен викладач один раз в два-три роки проводить відкрите заняття. Результати контролю заносяться в спеціальний журнал та обговорюються на методичних семінарах кафедри, де колегами висловлюються зауваження та побажання, які враховуються в подальшій роботі.

2.1 Перелік дисциплін, за якими кафедра проводить навчальний процес.

Викладачі кафедри проводять вагому роботу із забезпечення високого рівня підготовки фахівців. Усі дисципліни кафедри повністю забезпечені типовими і робочими навчальними програмами та планами, які складені з врахуванням повного висвітлення змісту дисципліни і потреб всебічної підготовки фахівців. Це відповідає вимогам Вищої школи і дозволяє дати поглиблені знання з вирішення фінансових проблем, що необхідно для формування професійного рівня фінансистів. Підготовка спеціалістів ведеться відповідно до потреб держави, нафтогазової галузі та регіону.

В перелік дисциплін загальноекономічної та професійної підготовки студентів спеціальності “Фінанси”, що забезпечуються кафедрою включені: “Гроші і кредит”, “Фінанси”, “Фінанси підприємств”, “Міжнародна економіка”, “Фінансовий ринок”, “Фінансовий аналіз”, “Податкова система”, “Банківські операції”, “Бюджетна система”, “Страхові послуги”.

Для студентів інших економічних спеціальностей очної та заочної форм навчання кафедрою читаються такі дисципліни: “Гроші і кредит”, “Фінанси”, “Фінанси підприємства”, “Міжнародна економіка”, “Основи зовнішньоекономічної діяльності”, “Цінні папери та біржова справа”, “Ринок цінних паперів”, “Податкова політика України”, “Банківська справа”, “Страхова справа”.

Перелік дисциплін, які вивчають студенти та їх зміст в повній мірі відповідають вимогам нормативних документів та досягненню фахівцями рівня, що відповідає потребам держави, нафтогазової галузі та регіону. Причому механізми оновлення змісту навчання чітко відпрацьовані і містять обов’язковий перегляд на протязі двох навчальних років робочих навчальних програм, внесення до них змін, викликаних новими підходами до викладання тих чи інших дисциплін, новими методами та методиками планування, аналізу та управління, новими вимогами щодо того чи іншого етапу розвитку економіки.

Ефективність підготовки за певним фахом залежить від досягнення оптимальних пропорцій між фундаментальними дисциплінами та дисциплінами професійної підготовки. В зв’язку з цим, при складанні навчальних планів кафедрою пріоритети були розподілені між цими аспектами освіти.

Вдосконаленню процесу навчання сприяє впровадження світових досягнень в галузі викладання та економічної науки. Викладачі випускної кафедри забезпечують цикл економічних та фінансових дисциплін в інституті післядипломної освіти, де проходять перепідготовку і підвищують кваліфікацію спеціалісти – виробничники, здобувають другу освіту за економічним напрямком слухачі цього інституту, а також на факультеті “Управління та інформаційної діяльності”, слухачі якого здобувають фах магістра за спеціальністю “Державна служба”.

2.2 Методична робота кафедри

Методична робота на кафедрі проводиться шляхом написання і видання методичних розробок та навчальних посібників, частина з них має гриф Міністерства освіти і науки України. Серед них такі:

1. Данилюк М.О., Орищин Т.М., Полатайко О.І., Мазур І.М. Управління фінансовою санацією підприємства. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
2. Мочерний С.В., Тришак Л.С. Банківська система України. Навчальний посібник. – Львів: Тріада плюс, 2004
3. Криховецька З.М., Труфанова С.О., Цигилик І.І. Фінанси (у питаннях і відповідях). Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
4. Тришак Л.С., Мазур І.М. Податкова система. Навчальний посібник. – Івано-Франківськ: Факел, 2006.
5. Орищин Т.М., Труфанова С.О., Ромашко О.М. Фінанси. Навчальний посібник. – Івано-Франківськ: Факел, 2006.
6. Труфанова С.О. Страхування. Навчальний посібник. – Івано-Франківськ: Факел, 2006.

2.3 Напрямки наукових досліджень.

Основний науковий напрямок кафедри - “Вдосконалення фінансового механізму функціонування суб’єктів господарювання в Івано-Франківській області та його адаптація до умов світового економічного простору”.

В межах цієї проблеми науково – педагогічними працівниками кафедри та студентами проводяться спільні дослідження, результати яких використовуються у дисертаційних роботах, наукових статтях, доповідях на наукових конференціях викладачів, студентських наукових конференціях, в тому числі і міжнародних.

Викладачами кафедри щорічно подаються звіти з виконання держбюджетної наукової роботи, результати якої використовуються в навчальному процесі. Викладачі кафедри приймають участь в наукових конференціях, симпозиумах, в рецензуванні авторефератів дисертацій, монографій і підручників з проблем фінансової та грошово – кредитної систем.

Коло наукових інтересів членів кафедри

<i>Прізвище, ім'я та по-батькові</i>	<i>Коло наукових інтересів членів кафедри</i>
Орищин Тетяна Михайлівна	Проблеми входження України у світове співтовариство, адаптація світового досвіду до умов України. фінансові аспекти функціонування економіки України.
Юсипчук Наталія Андріївна	Функціонування та розвиток страхового ринку України.
Тришак Лідія Степанівна	Діяльність комерційних банків України в сфері інвестицій. Проблеми формування і функціонування банківських монополій, особливості концентрації та централізації банківського капіталу, становлення і розвиток ринку цінних паперів України.
Лосева Марія Сергіївна	Ефективність використання процедур банкрутства, кризове управління підприємством; зовнішньоекономічна діяльність підприємств в Україні.
Полатайко Ольга Ігорівна	Удосконалення системи економічних взаємовідносин між нафтопереробними підприємствами та суб’єктами фінансових відносин.
Ромашко Олександра Михайлівна	Вдосконалення процесу формування місцевих бюджетів, пошук шляхів підвищення ефективності використання основних засобів підприємств.

Б. ГАЛУЗЕВИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ З ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ

Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра спеціальності 6.050100 — «Фінанси» напряму підготовки 0501 — «Економіка і підприємництво»

1. ГАЛУЗЬ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ

Цей стандарт є обов'язковим для органів управління вищою Освітою, вищих навчальних закладів, а також міністерств, відомств, асоціацій, підприємств, організацій різних форм власності, де готуються або використовуються фахівці освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»

спеціальності **6.050100** — «Фінанси»

напряму підготовки **0501** — «Економіка і підприємництво»

освітнього рівня — «базова вища освіта»

кваліфікації «бакалавр з фінансів»

з узагальненим об'єктом діяльності «фінансові відносини на мікро і макрорівні» з нормативним терміном навчання **чотири роки** для денної форми.

Стандарт установлює:

- професійне призначення та умови використання випускними вищих навчальних закладів у вигляді переліку первинних посад, виробничих функцій і типових завдань діяльності;
- освітні та кваліфікаційні вимоги до випускників вищих навчальних закладів у вигляді переліку здатностей та вмінь вирішувати певні завдання соціальної діяльності:
- вимоги до державної атестації якості освітньої та професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів;
- відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки випускників.

Стандарт є обов'язковим для вищих навчальних закладів, що готують фахівців даного профілю. Підприємства, установи, організації повинні згідно з чинним законодавством забезпечити необхідні умови для використання фахівців відповідно до здобутих ними у вищому навчальному закладі кваліфікації та спеціальності.

Стандарт використовується для сертифікації **фахівців** і атестації випускників вищих навчальних закладів.

Стандарт є базою для розроблення кожним вищим навчальним закладом варіативної компоненти ОКХ з урахуванням специфіки галузі та регіону використання фахівців.

Бакалавр спеціальності 6.050100 «Фінанси» **підготовлений** до виконання професійних функцій за одним або кількома з видів економічної діяльності за «Державним класифікатором видів економічної діяльності ДК 009-96», затвердженим наказом Держстандарту України від 22.10.96 № 441:

- **Фінансова діяльність: J 65** — Фінансове посередництво; J 66 — Страхування; J 67 — Допоміжна діяльність у сфері фінансів та страхування.

- **Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам: K 74.12.0** — Діяльність у сфері бухгалтерського обліку; **K 74.14.0** — Консультації з питань комерційної діяльності та управління.

- **Державне управління: L 75.14.0** — Допоміжна діяльність у сфері державного управління; **L 75.11.6** - - Управління та нагляд у сфері оподаткування; **L 74.11.4** -- Управління на рівні районів, міст, внутрішньо- міських районів; **L 75.11.5** Управління на рівні сіл та селищ; **L 75.30.0** — Діяльність у сфері соціального страхування.

- **Колективні, громадські та особисті послуги: O 91.1** — Організації у сфері економіки.

Бакалавр з фінансів здатний виконувати професійні роботи й обіймати первинні посади, перелік яких наведено в табл. 1 (за «Державним класифікатором професій ДК 003-95»),

Назви інших первинних посад визначаються у варіативних компонентах ОКХ згідно з галузевими нормативними документів тами або штатними розкладами підприємств і установ певної галузі з урахуванням вимог до формулювання назв посад, передбачених чинними нормативними актами.

Бакалавр з фінансів на первинних посадах самостійно виконує переважно стереотипні, частково діагностичні завдання, за усталеними алгоритмами робить економічні розрахунки, збирає, систематизує, нагромаджує первинну інформацію як для виконання закріплених за ним посадових обов'язків, так і для потреб структурного підрозділу, де він працює.

ПРОФЕСІЙНІ НАЗВИ РОБИТ, ЯКІ ЗДАТНИЙ ВИКОНУВАТИ ФАХІВЕЦЬ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «БАКАЛАВР»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 6.050100 — «ФІНАНСИ»

№ з/п	Код і назва професійної групи	Професійна назва роботи (посада)
III. Фахівці		
1	3411. Дилери (біржові торговці за свій рахунок) та брокери (посередники) із заставних та фінансових операцій	Брокер (посередник) з цінних паперів. Дилер (продавець) цінних паперів. Маклер біржовий
2	3412. Страхові агенти	Агент страховий
3	3417. Оцінювачі, таксатори та аукціоністи	Оцінювач (експертна оцінка майна). Ліквідатор-розпорядник майна підприємств-боржників
4	3419. Інші молодші фахівці в галузі фінансів і торгівлі	Інспектор з організації інкасації та перевезення цінностей. Інспектор кредитний. Інспектор обмінного пункту
5	3433. Бухгалтери та касири-експерти	Бухгалтер. Касир-експерт
6	3439. Інші технічні працівники в галузі управління	Інспектор-ревізор. Інспектор. Ревізор. Молодший державний інспектор. Інспектор з інвентаризації. Фахівець
7	3441. Інспектори митної служби	Інспектор митний
8	3442. Інспектори податкової служби	Державний податковий інспектор. Ревізор-інспектор податковий
9	3449. Інші державні інспектори	Інспектор державний. Інспектор цін. Інспектор з експорту

**2. ВИРОБНИЧІ ФУНКЦІЇ, ТИПОВІ ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ
ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «БАКАЛАВР» ТА ВМІННЯ,
ЯКИМИ ВІН ПОВИНЕН ВОЛОДІТИ**

Відповідно до первинних посад, які може обіймати випускник вищого навчального закладу, бакалавр з фінансів підготовлений виконувати функції: організаційну, обліково-аналітичну, планову, контрольну і технологічну.

Типові завдання діяльності, притаманні відповідним функціям, та обов'язкові для їх виконання вміння наведено в табл. 2.

Вищі навчальні заклади повинні забезпечити опанування випускниками системи вмінь розв'язувати певні типові завдання діяльності в процесі здійснення зазначених виробничих функцій.

ЗДАТНОСТІ ВИПУСКНИКА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ РОЗВ'ЯЗУВАТИ ПРОБЛЕМИ І ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НЕОБХІДНІ ДЛЯ ЦЬОГО ВМІННЯ

Загальні вимоги до властивостей і якостей випускника вищого навчального закладу як соціальної особистості подано у вигляді переліку здатностей розв'язувати певні проблеми і завдання соціальної діяльності та системи вмінь, котрі відбивають наявність цих здатностей (табл. 3).

Вищі навчальні заклади повинні сформувати випускників як соціальних особистостей, здатних розв'язувати певні проблеми і завдання соціальної діяльності.

Санітарно-гігієнічна характеристика діяльності фахівця

Ступінь важкості та напруженості праці: напружена розумова праця.

Обмеження щодо статі й віку: обмежень немає.

Режим праці й відпочинку: 8-годинний робочий день.

Режим змінності: переважно однозмінна робота.

Завантаженість аналізаторів: зоровий і руховий.

Несприятливі чинники: високе статичне напруження.

ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНOSTІ АБІТУРІЄНТІВ

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми бакалавра абітурієнти повинні мати повну загальну середню освіту або освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста та здібності до оволодіння знаннями, уміннями й навичками в галузі природничо-наукових, загальноекономічних та конкретно-економічних наук. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою. Відбір абітурієнтів для зарахування на I курс вищого навчального закладу здійснюється на конкурсній основі.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Метою державної атестації є встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-професійної підготовки випускників вимогам даної освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми.

Державну атестацію випускників здійснює Державна екзаменаційна комісія вищого навчального закладу з цього фаху, голову якої затверджує Міністерство освіти і науки України (або інше міністерство, якому підпорядкований ВНЗ), після виконання студентами навчального плану в повному обсязі.

Вищий навчальний заклад має право вибирати структуру завдань державної атестації випускників з таких двох варіантів:

— державний іспит з економічної теорії та захист випускної роботи;

— державний іспит з економічної теорії та комплексний державний іспит за фахом.

Державний іспит з економічної теорії має включати завдання з дисциплін: «Політична економія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Історія економічних учень».

Комплексний державний іспит за фахом має включати завдання з 4—5 нормативних дисциплін циклу професійної підготовки.

Кваліфікацію випускникам присвоює Державна екзаменаційна комісія.

Кваліфікація визначається освітньо-кваліфікаційним рівнем і спеціальністю.

**ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

Відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки випускників несуть вищі навчальні заклади згідно з чинним законодавством.

Таблиця 2

**ВИРОБНИЧІ ФУНКЦІЇ, ТИПОВІ ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ФАХІВЦЯ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «БАКАЛАВР»
ТА ВМІННЯ, ЯКИМИ ВІН ПОВИНЕН ВОЛОДІТИ**

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
1. Організаційна	1.1. Організація оборотних активів підприємства	1.1.1. Підбирати конкретні засоби та інструменти для належного управління оборотними активами підприємства. 1.1.2. Розраховувати норму запасу в днях, нормативи нормованих оборотних активів, загальний норматив, середньозважений інтервал поставки, показники стану та використання оборотних активів, вивільнення чи залучення грошових коштів. 1.1.3. Оптимізувати дебіторсько-кредиторську заборгованість підприємства, виявляти безнадійну дебіторську заборгованість, уживати заходів щодо рефінансування дебіторської заборгованості
	1.2. Організація інвестиційної діяльності підприємства	1.2.1. Здійснювати операції з інвестицій у цінні папери; надавати послуги з укладання угод із цінними паперами на біржовому та позабіржовому ринках цінних паперів. 1.2.2. Визначати оптимальні способи та напрямки інвестиційної діяльності підприємства; проводити розрахунки щодо вибору ефективних методів оцінювання інвестиційних проектів. 1.2.3. Здійснювати інвестиції в облігації державних позик. 1.2.4. Застосовувати методи обчислення прибутковості інвестицій у цінні папери. Прогнозувати економічні наслідки інвестиційних рішень
	1.3. Кредитування і розрахунки	1.3.1. Відкривати рахунки, депозити й отримувати кредити в комерційних банках, контролювати їх розрахунково-касове обслуговування. 1.3.2. Визначити форми розрахунків, виявляти їх вплив на стан дебіторської заборгованості, розробляти ефективні умови платежів, розраховувати суми знижок у разі скорочення терміну оплати рахунків, визначати умови контракту, які дозволять використати найкращу форму кредиту. 1.3.3. Визначити надійність кредитної установи, розраховувати необхідний обсяг кредиту, графік погашення кредиту та сплати відсотків

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
1. Організа-	1.4. Організація страхування	<p>1.4.1. Проводити страхування майна підприємств, визначати страхову суму з урахуванням особливостей конкретного об'єкта (будівлі, споруди, устаткування, машини, інвентар, товари власного виробництва, сировина тощо); визначати механізм виплати відповідного страхового відшкодування.</p> <p>1.4.2. Проводити страхування домашнього майна громадян за місцем постійного проживання страхувальника; визначати відповідну страхову суму та механізм виплати страхового відшкодування.</p> <p>1.4.3. Здійснювати страхування врожаю сільськогосподарських культур від засухи, вимерзання, нападу шкідників та інших хвороб тощо; правильно використовувати методика розрахунків відповідних тарифних ставок.</p> <p>1.4.4. Проводити страхування засобів транспорту: автотранспортних засобів, водних транспортних засобів, вантажів, водія та пасажирів тощо; правильно визначати відповідальність страховика за договором страхування.</p> <p>1.4.5. Проводити змішане страхування життя фізичних осіб (дожиття до закінчення строку страхування, смерть застрахованого, втрата здоров'я від нещасних випадків); укладати договори змішаного страхування життя; правильно визначати відповідну страхову суму.</p> <p>1.4.6. Здійснювати страхування від нещасних випадків; індивідуальне страхування, страхування дітей та школярів, робітників і службовців за рахунок коштів підприємств та організацій, обов'язкове страхування пасажирів, державне обов'язкове особисте страхування військовослужбовців, працівників митних, контрольно-ревізійних, податкових, правоохоронних органів тощо.</p> <p>1.4.7. Здійснювати пенсійне страхування відповідно до законодавства України; працювати із системою персональних пенсійних рахунків громадян.</p> <p>1.4.8. Здійснювати медичне страхування, забезпечувати компенсацію витрат громадянам, зумовлених оплатою медичної допомоги та інших витрат, пов'язаних із підтримкою їх здоров'я; встановлювати розміри відповідних тарифів і страхових внесків.</p>

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
	<p>1.4. Організація Страхування</p>	<p>1.4.9. Визначати рівень страхової суми, страхового тарифу, страхового внеску, строку страхування, страхового портфеля, страхового ризику, страхового відшкодування для умов соціального страхування та здійснювати контролю. І; надходженням і використанням відповідних коштів; забезпечувати реалізацію всіх форм використання коштів соціального страхування: грошових виплат, пільг, фінансування послуг. 1.4.10. Здійснювати страхування професійної відповідальності: пред'явлення претензій особам за наслідки помилок, допущених ними під час виконання професійних обов'язків, указаних у страховому полісі; правильному розмір відповідного страхового відшкодування. 1.4.11. Визначати зменшення або усунення кредитного ризику в банківській сфері, ризик неповернення кредиту і несплати відсотків; кредитоспроможність позичальників; установлювати розмір страхового відшкодування. 1.4.12. Здійснювати страхування депозитів юридичних і фізичних осіб у комерційних банках на випадок банкрутства або неплатоспроможності останніх згідно із законодавством. 1.4.13. Проводити страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів відповідно до чинного законодавства, правильно визначати відповідний об'єкт страхування і розмір відшкодування визначати страховий випадок і відповідну страхову суму</p>
	<p>1.5. Організація випуску цінних паперів</p>	<p>1.5.1. Організовувати емісію цінних паперів; визначати умови і порядок емісії. Визначати розмір дивідендів або відсотків, а також порядок передачі грошових та інших прав, що впливають з даних цінних паперів, іншим особам; забезпечувати належний облік прав власності на іменні цінні папери. 1.5.2. Організовувати емісію облігацій державних або місцевих позик. 1.5.3. Проводити операції з випуску та обігу векселів: простих і переказних. Застосовувати векселі як знаряддя комерційного кредиту, проведення розрахунків між суб'єктами господарювання.</p>
	<p>1.5. Організація випуску цінних паперів</p>	<p>1.5.4. Проводити випуск ощадних (депозитних) сертифікатів та інших цінних паперів; організовувати роботу з виплати відсотків за цими цінними паперами</p>
	<p>1.6. Організація бюджетного процесу</p>	<p>1.6.1. Складати проект бюджету, організувати його підготовку до розгляду і затвердження. 1.6.2. Складати розпис бюджету, забезпечувати фінансування видатків і надходження доходів</p>
	<p>1.7. Організація послуг на фінансовому ринку</p>	<p>1.7.1. Застосовуючи методи спостереження та контролю, визначати потенційно небезпечні ділянки виробництва, види виробничих процесів та елементи природного середовища, що можуть створювати загрозу виникнення надзвичайних ситуацій. 1.7.2. На підставі відомостей щодо потенційно небезпечних ділянок виробництва, видів виробничих процесів та елементів природного середовища за допомогою типових інструкцій планувати запобіжні заходи. 1.7.3. У разі загрози виникнення надзвичайної ситуації за допомогою штатних та індивідуальних джерел інформації забезпечувати оперативне приймання сигналів про виникнення небезпеки та їх розпізнавання персоналом об'єкта. 1.7.4. За умов надзвичайної ситуації з урахуванням планових документів цивільного захисту об'єкта господарювання, використовуючи табельні прилади, інструкції та (за потреби) транспортні засоби, установлювати вид і ступінь зараження об'єкта радіоактивними, біологічними та небезпечними хімічними речовинами</p>

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
	1.8. Організація дій з метою попередження або зменшення рівня ймовірного пошкодження	1.8.1. На підставі технологічної документації, використовуючи чинну нормативно-правову базу з питань охорони праці, організувати дотримання вимог безпеки праці учасниками трудового процесу. 1.8.2. На підставі технологічної документації, використовуючи чинну нормативно-правову базу, організувати дотримання санітарно-гігієнічних вимог учасниками трудового процесу
1. Організація	1.9. Організація дотримання вимог безпеки та гігієни праці	1.9.1. За умов надзвичайної ситуації, орієнтуючись на сигнал про виникнення небезпеки, за планом цивільного захисту об'єкта господарювання організувати індивідуальний захист із використанням табельних та підручних засобів. 1.9.2. Організувати евакуацію підлеглого персоналу з небезпечної зони. 1.9.3. Послугуючись наданою інформацією про захисні споруди, організувати укриття підлеглого персоналу. 1.9.4. В умовах надзвичайної ситуації на основі результатів обстеження об'єкта господарювання за допомогою табельних та підручних засобів проводити рятувальні та інші невідкладні роботи. 1.9.5. Застосовуючи засоби індивідуального та колективного біологічного, радіаційного і хімічного захисту, проводити спеціальну обробку об'єкта та його персоналу
	1.10. Організація захисту в разі виникнення надзвичайних ситуацій	1.10.1. За умов виробничої діяльності на основі аналізу результатів власних спостережень за наслідками нещасного випадку або аварії, користуючись чинними положеннями, визначати факт нещасного випадку чи аварії. 1.10.2. У складі комісії з розслідування нещасного випадку, користуючись чинними положеннями, скласти акт про нещасний випадок на виробництві
	1.11. Проведення розслідування нещасних випадків та аварій	1.11.1. Організувати фінансові відносини за загрози банкрутства. 1.11.2. Проводити санацію фінансів підприємств. 1.11.3. Скласти й реалізовувати плани врегулювання фінансових відносин між підприємством і його кредиторами
	1.12. Запобігання банкрутству підприємства	1.12.1. Своєчасно провадити попереджувальні заходи щодо можливого банкрутства підприємства. 1.12.2. Проводити санацію фінансів підприємств; скласти і реалізовувати плани врегулювання фінансових відносин між підприємством і його кредиторами; організувати фінансові відносини за загрози банкрутства
2. Обліково-аналітична	2.1. Фінансовий облік	2.1.1. Здійснювати фінансовий облік виробничих і невиробничих фондів; розраховувати ефективність амортизації виробничих фондів та зносу невиробничих фондів. 2.1.2. Здійснювати облік і контроль за виконанням довгострокових зобов'язань; проводити облік короткострокових (поточних) зобов'язань і вживати заходів щодо ефективної їх реалізації. 2.1.3. Аналізувати фінансовий стан підприємства
	2.2. Облік платників податків та інших платежів у бюджет	2.2.1. Проводити повний облік усіх платників податків, зборів та інших обов'язкових платежів. 2.2.2. Дотримуватись податкової дисципліни і вимагати цього від усіх платників податків; консультувати в разі звернень платників податків

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
	2.3. Облік виконання державного та місцевих бюджетів	2.3.1. Проводити синтетичний та аналітичний облік виконання бюджету, облік доходів і видатків бюджету. 2.3.2. Вивчати стан виконаній бюджету, надходження доходів і фінансування видатків, руху бюджетних потоків
	2.4. Складання бюджетної звітності	2.4.1. Складати бухгалтерську й оперативну звітність про виконання державного та місцевих бюджетів. 2.4.2. Складати звітність розпорядників бюджетних коштів про виконання кошторису. 2.4.3. Використовувати звітність як джерело інформації для аналізу бюджетних потоків і стану виконання бюджету
	2.5. Складання фінансової звітності підприємства	2.5.1. Складати фінансову та оперативну звітність, обчислювати показники фінансово-господарської діяльності підприємств. 2.5.2. Використовувати звітність як інструмент фінансового аналізу й управління фінансами підприємства
2. Обліково-аналітична	2.7. Аналіз фінансового стану підприємства	2.7.1. Здійснювати аналіз показників платоспроможності підприємства. 2.7.2. Визначати співвідношення рівнів заборгованості, ліквідності активів, що є в розпорядженні підприємства; розраховувати ліквідність балансу. 2.7.3. Аналізувати склад і динаміку майна, фінансової стійкості, фінансового стану і рейтингове оцінювання підприємства
	2.8. Аналіз ефективності фінансових послуг	2.8.1. Здійснювати аналіз надання фінансових послуг різними фінансово-кредитними установами на грошовому, кредитному та фондовому ринках. 2.8.2. Проводити розрахунки ефективності надання фінансових послуг
	2.9. Аналіз виконання бюджету	2.9.1. Аналізувати стан розрахунків з бюджетом платників податків, недоїмки з платежів, виявляти причини недобору доходів. 2.9.2. Аналізувати виконання видаткової частини бюджету в цілому і в розрізі розпорядників коштів. 2.9.3. Аналізувати стан бюджету, визначати причини бюджетного дефіциту та розробляти заходи щодо забезпечення збалансованості бюджету
3.Планова	3.1. Формування витрат на виробництво і реалізацію про-	3.1.1. Оптимізувати склад витрат, формувати ефективні джерела їх фінансування. 3.1.2. Визначати собівартість продукції та способи її зниження
	3.2. Формування грошових доходів	3.2.1. Планувати грошові доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності; обчислювати й установлювати ціни на продукцію (роботи, послуги) з використанням діючих методів ціноутворення. 3.2.2. Установлювати рівень впливу знижок та націнок на результати реалізації
	3.3. Розподіл і використання прибутку	3.3.1. Планувати прибуток і рентабельність; здійснювати контроль за розподілом і використанням прибутку. 3.3.2. Розраховувати оптимальні норми розподілу прибутку, визначати внутрішні темпи розвитку з урахуванням впливу норми розподілу прибутку, установлювати форму виплати дивідендів

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
3. планова	3.4. Фінансування поточної діяльності підприємства	3.4.1. Проводити фінансові розрахунки щодо реальних потреб у коштах для забезпечення поточної фінансово-господарської діяльності підприємства. 3.4.2. Передбачати заходи щодо зменшення валових витрат і збільшення прибутку підприємства
	3.5. Фінансове планування на підприємстві	3.5.1. Складати поточний і оперативний фінансові плани підприємства. Визначати необхідні обсяги фінансових ресурсів і джерела їх надходжень для виконання інвестиційних і виробничих програм. Здійснювати контроль за виконанням оперативного фінансового плану, забезпечувати збалансованість доходів і -витрат. 3.5.2. Проводити заходи для поліпшення фінансового стану підприємства. Розробляти способи підвищення рентабельності підприємства; використовувати фінансове планування для досягнення фінансової сталості і платоспроможності підприємства; коригувати показники поточного фінансового плану відповідно до рівня інфляції. 3.5.3. Здійснювати планування витрат на соціальний розвиток, їх облік, контроль і аналіз використання коштів
	3.6. Планування доходів і видатків бюджетів	3.6.1. Виконувати розрахунки надходжень до бюджету податків, зборів та інших обов'язкових платежів, надходжень з інших джерел, що встановлені чинним законодавством; проводити аналіз їх складу і структури. 3.6.2. Виконувати розрахунки до бюджету за видатками, забезпечувати цільове спрямування бюджетних коштів; проводити нормування бюджетних видатків; використовувати методи бюджетного регулювання; забезпечувати необхідний склад видатків і збалансування бюджетів
	3.7. Складання та виконання кошторисів доходів і видатків бюджетних установ	3.7.1. Планувати обсяги доходів бюджетної установи окремо за загальним і спеціальним фондами кошторису. 3.7.2. Планувати обсяги видатків бюджетної установи окремо за загальним і спеціальним фондами кошторису. Складати план асигнувань за загальним фондом кошторису. 3.7.3. Перевіряти виконання кошторису доходів і видатків бюджетної установи; своєчасно внести зміни до нього
3. Планова	3.8. Складання податків	3.8.1. Здійснювати планування податків на підприємстві; розраховувати розміри податків і платежів до бюджету; визначати види діяльності, які стимулюються державою). 3.8.2. Контролювати повноту і своєчасність сплати податків на підприємстві
	3.9. Складання зведених балансів фінансових ресурсів адміністративно-територіальних одиниць	3.9.1. Розробляти проекти зведених балансів фінансових ресурсів адміністративно-територіальних одиниць. 3.9.2. Аналізувати зведені баланси фінансових ресурсів адміністративно-територіальних одиниць
4. контрольна	4.1. Контроль за використанням бюджетних коштів	4.1.1. Здійснювати контроль за використанням централізованих та децентралізованих грошових фондів. 4.1.2. Застосовувати ефективні методи фінансового контролю. 4.1.3. Проводити комплексні ревізії і тематичні перевірки. 4.1.4. Вести облік, систематизацію та кодифікацію законодавчих, інструктивних та інших нормативних документів з питань контрольно-ревізійної роботи

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
	4.2. Проведення ревізій (планування, методика, оформлення звіту)	4.2.1. Планувати і проводити ревізії залежно від специфіки фінансово-господарської діяльності організації (установи); організовувати комплексні документальні перевірки, тематичні, зустрічні, перехресні та одночасні перевірки. 4.2.2. Володіти методами виявлення порушень та зловживань у формуванні й використанні бюджетних і позабюджетних коштів
	4.3. Виявлення резервів оптимізації видатків бюджетних установ	4.3.1. Розробляти заходи, спрямовані на забезпечення раціонального використання бюджетних коштів, досягнення економії видатків бюджету. 4.3.2. Виявляти резерви жорсткого режиму економії та ефективного використання матеріальних і фінансових ресурсів у бюджетних установах
4. Контроль	4.4. Контроль за обчисленням та сплатою податків і платежів	4.4.1. Оперативно контролювати господарську ситуацію щодо платників податків, застосовувати ефективні методи і прийоми податкового контролю. 4.4.2. Обчислювати обсяги податків, зборів та інших обов'язкових платежів, що підлягають внесенню до бюджету; здійснювати документальні та камеральні перевірки
	4.5. Контроль за проведенням розрахунків платників податків і платежів із бюджетом	4.5.1. Оперативно контролювати розрахунки з бюджетом платників податків; забезпечувати контроль за податковими нарахуваннями. 4.5.2. Застосовувати комп'ютерні мережі і бази даних для здійснення податкового контролю; проводити аналіз причин та давати оцінку фактам порушень податкового законодавства; визначати «рейтинг» податкового ризику
	4.6. Здійснення виконання бюджетів за доходами та видатками	4.6.1. Здійснювати розпис доходів і видатків бюджетів, проводити платежі розпорядників бюджетних коштів. 4.6.2. Вести облік доходів і видатків бюджетів, складати звіти про підсумки виконання державного та місцевих бюджетів. 4.6.3. Контролювати правильність зарахування і перерахування коштів за відповідними кодами бюджетної класифікації
	4.7. Казначейське обслуговування державного та місцевих бюджетів	4.7.1. Здійснювати казначейське обслуговування державного та місцевих бюджетів; проводити операції з коштами бюджету; обліковувати дані операції 4.7.2. Проводити розрахунково-касове обслуговування розпорядників бюджетних коштів. 4.7.3. Контролювати бюджетні повноваження під час зарахування надходжень, узяття зобов'язань та проведення платежів. 4.7.4. Вести облік, систематизацію та кодифікацію законодавчих, інструктивних, інших нормативних документів з казначейської роботи
	4.8. Контроль за виконанням кошторисів бюджетних установ	4.8.1. Контролювати достовірність обліку в бюджетних установах, повноту зарахування всіх коштів, їх своєчасний облік та правильність проведення операцій. 4.8.2. Контролювати використання бюджетних коштів на ті чи інші видатки відповідно до кошторису доходів і видатків та взятих зобов'язань

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
4. Контроль	4.9. Контроль за додержанням правил надання фінансових послуг	4.9.1. Здійснювати контроль за відповідністю порядку надання фінансових послуг нормам чинного законодавства. 4.9.2. Перевіряти повноту та достовірність звітності спеціалізованих підприємств про надання ними фінансових послуг
	4.10. Контроль за дотриманням правил безпеки праці та санітарно-гігієнічних вимог	4.10.1. На підставі технологічної документації, використовуючи чинну нормативно-правову базу, контролювати дотримання правил безпеки праці учасниками трудового процесу. 4.10.2. На підставі технологічної документації, використовуючи чинну нормативно-правову базу, контролювати дотримання санітарно-гігієнічних вимог учасниками трудового процесу
5. Техно-логічна	5.1. Трастові операції	5.1.1. Виконувати довірчі (посередницькі) фінансові функції для фізичних і юридичних осіб. 5.1.2. Здійснювати управління довіреним майном (коштами, цінними паперами тощо) в інтересах тих осіб, яким належить дане майно. 5.1.3. Виступати розпорядником коштів, майна і фондових цінностей на користь довірителя
	5.2. Фінансові операції з іпотекою	5.2.1. Проводити фінансові операції з нерухомістю згідно з чинним законодавством; здійснювати іпотечне кредитування; оцінювати вартість нерухомого майна. 5.2.2. Проводити кредитування житлового будівництва на основі іпотеки
	5.3. Лізингові операції	5.3.1. Здійснювати весь комплекс лізингової діяльності. Проводити лізингові операції стосовно сільськогосподарської техніки, а також обладнання для малого і середнього підприємництва. 5.3.2. Використовувати лізинг як фінансовий інструмент розширення інвестиційної діяльності

**ЗДАТНОСТІ ФАХІВЦЯ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ
«БАКАЛАВР» РОЗВ'ЯЗУВАТИ ПРОБЛЕМИ І ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НЕ-
ОБХІДНІ ДЛЯ ЦЬОГО ВМІННЯ**

Здатність	Уміння
1. Організувати власну діяльність	1.1. Визначати цілі та структуру власної діяльності з урахуванням суспільних, державних і виробничих інтересів. 1.2. Організувати та контролювати власну поведінку для забезпечення гармонійних стосунків з учасниками спільної діяльності. 1.3. Коригувати цілі діяльності та її структуру для підвищення безпеки та ефективності діяльності. 1.4. Оцінювати результати власної діяльності стосовно досягнення окремих та загальних цілей діяльності
2. Здійснювати саморегуляцію поведінки та вести здоровий спосіб життя	2.1. Застосовувати спеціальні методики корекції власного психічного стану залежно від психофізичних навантажень. 2.2. Застосовувати заходи самоконтролю та саморегуляції, розвитку вольових якостей особистості. 2.3. Використовувати природні чинники для зміцнення працездатності та стійкості до захворювань 2.4. Використовувати методи самоконтролю за станом здоров'я, фізичного розвитку та діяльності функціональних систем організму. 2.5. За допомогою засобів фізичної культури і спорту та додержання засад здорового способу життя формувати й підтримувати оптимальний рівень власної психофізичної стійкості для забезпечення працездатності
3. Проводити соціологічні дослідження	3.1. На основі аналізу виробничої ситуації визначати мету емпіричного соціологічного дослідження. 3.2. Залежно від визначеної мети обирати адекватну їй технологію соціологічного дослідження. 3.3. Проводити емпіричне соціологічне дослідження за обраною технологією. 3.4. За відповідними методиками проводити аналіз результатів емпіричного соціологічного дослідження
4. Ураховувати суспільні відносини та політичні переконання у процесі діяльності	4.1. На основі аналізу результатів спостережень, використовуючи процедури соціологічного аналізу, установлювати власний соціальний статус і соціальний статус учасників спільної діяльності. 4.2. Використовуючи критерії класифікації суспільних об'єднань і рухів, визначати тип конкретного суспільного об'єднання та його місце в політичному житті держави. 4.3. На основі аналізу результатів самоспостережень, ураховуючи ознаки конкретної ідеології, визначати власні політичні переконання та політичні переконання учасників спільної діяльності

Здатність	Уміння
7. Ураховувати правові засади у професійній діяльності	7.1. Використовувати права, свободи та виконувати обов'язки людини і громадянина, закріплені Конституцією України. 7.2. Ураховувати правовий статус і повноваження державних органів законодавчої влади та органів виконавчої влади різних рівнів, що закріплені Конституцією України. 7.3. Ураховувати правовий статус і повноваження органів місцевого самоврядування, з якими виникають юридичні відносини. 7.4. Використовувати положення цивільного права у процесі підготовки нормативних та інших документів конкретного підприємства (установи). 7.5. Використовувати положення цивільного права для регулювання майнових відносин. 7.6. Використовувати положення цивільного права для регулювання (здійснення) трудових відносин на виробництві. 7.7. Використовувати основні положення законодавства з охорони праці, цивільного захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій та екологічного права. 7.8. Використовувати основні положення законодавства України з інтелектуальної власності. 7.9. Використовувати основні положення міжнародних конвенцій, угод тощо, до яких приєдналась Україна
8. Ураховувати процеси соціально-політичної історії України у професійній діяльності	8.1. За результатами аналізу історичних джерел та історіографічної літератури, зважаючи на ознаки соціально-історичних епох та критерії причинно-наслідкових зв'язків історичних процесів, визначати періоди, закономірності формування та розвитку етнополітичних процесів в Україні. 8.2. Аналізуючи сучасні документи та історичні матеріали, що відтворюють закономірності життя українського народу в минулому, визначати особливості сучасного соціально-політичного розвитку українського суспільства та його перспективу. 8.3. З огляду на визначену належність свою та оточення до певного етносу підтримувати сприятливий психологічний клімат у процесі спільної діяльності
9. Ураховувати моральні переконання та смакові вподобання у процесі безпечної та ефективної діяльності	9.1. На основі аналізу результатів власних спостережень, використовуючи етико-естетичну теорію, визначати моральні переконання та смакові вподобання учасників спільної діяльності. 9.2. З урахуванням визначених моральних переконань та смакових уподобань знаходити компромісні рішення в процесі спільної діяльності
10. Застосовувати закони формальної логіки в процесі інтелектуальної діяльності	10.1. За допомогою формальних логічних процедур аналізувати наявну інформацію на її відповідність умовам необхідності та достатності для забезпечення ефективної діяльності. 10.2. За допомогою формальних логічних процедур проводити аналіз наявної інформації на її відповідність вимогам внутрішньої несуперечливості. 10.3. За результатами структурно-логічного опрацювання інформації доходити висновку щодо її придатності для здійснення заданих функцій. 10.4. За негативного результату діяльності знаходити помилки в структурі логічних операцій
11. Забезпечувати екологічно збалансовану діяльність	11.1.3 огляду на загальноприйняті схеми взаємодії та взаємозв'язків усіх компонентів у природничій, соціальній і технологічній сферах визначати стратегію і тактику діяльності, яка б забезпечувала стабільний розвиток життя на Землі
12. Здійснювати екологічний аналіз заходів (інновацій) у галузі діяльності	12.1. Визначати та класифікувати мету заходів (інновацій). 12.2. Визначати адекватність застосовуваних технологій, обраних методів, форм, засобів досягнення мети. 12.3. Визначати зовнішні та внутрішні чинники, що сприяють або суперечать досягненню мети заходів. 12.4. Прогнозувати міру досягнення мети заходів (інновацій). 12.5. Визначати заходи, що можуть забезпечити досягнення накреслених цілей або поліпшити результати діяльності

Здатність	Уміння
<p>13. Забезпечувати необхідний рівень індивідуальної безпеки в разі виникнення типових небезпечних ситуацій</p>	<p>13.1. Використовуючи типові ознаки виникнення небезпек, ідентифікувати джерела і типи небезпек, шкідливі та небезпечні чинники. 13.2. Прогнозувати можливість виникнення небезпек, шкідливих та небезпечних чинників. 13.3. За допомогою моделей типових небезпечних ситуацій визначати рівень індивідуального ризику. 13.4. Використовуючи типові рекомендації щодо адекватних дій у разі виникнення ознак небезпечної ситуації, зменшувати ризик до припустимих значень. 13.5. На основі аналізу результатів власних спостережень за навколишнім середовищем та використовуючи типові ознаки шкідливих і небезпечних чинників, своєчасно визначати наявність небезпечної ситуації, її вид та резерв часу. 13.6. За результатами прогнозу можливості виникнення небезпек, шкідливих та небезпечних чинників або на основі інформації про наявність і вид небезпечної ситуації, резерву часу, а також типових рекомендацій щодо адекватних дій визначати план індивідуальних дій з метою попередження або зменшення рівня ймовірного пошкодження. 13.7. Застосовуючи штатні та допоміжні засоби, реалізовувати заздалегідь розроблений план дій щодо попередження або зменшення можливого пошкодження. 13,8, На основі аналізу результатів спостережень за навколишнім середовищем, використовуючи адекватні методи та методики, давати оцінку екологічним та соціальним наслідкам випадків та інцидентів</p>

**3. Діаграма структури програми навчання
ПЕРШИЙ СЕМЕСТР НАВЧАННЯ**

	Назва дисципліни	Семестр овий конт- роль	Інші види конт- ролю	Години						Кре- дити ECTS	Код кафедри
				Всього	Аудиторні				Самості йна ро- бота/ індиві- дуальна робота		
					всього	лекції	Лабора- торні	прак- тич- ні			
НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 1- Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни											
1	Українська мова (за професійним спрямуванням)	іспит	ПМК	81	34	17		17	35/12	2,5	ДОК
2	Етика і естетика			54	17			17	28/9	1,5	ФІЛ
3	Релігієзнавство			54	34	17		17	15/5	1,5	ФІЛ
4	Фізичне виховання			34				34		1	СПОРТ
Цикл 2- Природничо-наукової та загальноекономічної підготовки											
5	Вища математика	залік	ПМК ДР	106	68	34		34	28/10	3	ВМАТ
6	Економічна історія	іспит	ПМК	81	34	17		17	35/12	2,5	ЕКТ
7	Розміщення продуктивних сил	іспит	ПМК	81	34	17		17	35/12	2,5	ЕКТ
8	Інформатика та комп'ютерна техніка			133	68	34	34		50/15	3,5	ІНФ
ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 4- Дисципліни самостійного вибору ВЗО											
9	Інженерна і комп'ютерна графіка	залік	ПМК ДР(3)	81	51	17	17	17	22/8	2,5	ІКГ
10	Нафтогазова справа (1)	залік	ПМК	135	68	34		34	50/17	4	БУР
11	Іноземна мова (1)			76	51			51	19/6	2	ІНМОВ
Всього за семестр				916	459	187	54	255	317/106	26,5	
Тижневе навантаження				53							

ДРУГИЙ СЕМЕСТР НАВЧАННЯ

	Назва дисципліни	Семестровий контроль	Інші види контролю	Години						Кредити ECTS	Код кафедри	
				Всього	Аудиторні				Самостійна робота/Індивідуальна робота			
					всього	лекції	лабораторні	практичні				
НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ												
Цикл 1- Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни												
1	Історія України	іспит	ПМК	108	54	36		18	40/14	3	ІСТ	
2	Культурологія	залік	ПМК	81	36	18		18	34/11	2,5	ІСТ	
3	Логіка		ПМК	54					40/14	1,5	ФІЛ	
4	Фізичне виховання	залік	ПМК	36				36		1	СПОРТ	
Цикл 2- Природничо-наукової та загальноекономічної підготовки												
5	Інформатика та компютерна техніка	іспит	ПМК	137	72	36	36		47/18	4	ІНФ	
6	Вища математика	іспит	ПМК	110	72	36		36	29/9	3	ВМАТ	
7	Історія економічних вчень	іспит	ПМК	81	36	18		18	34/11	2,5	ЕКТ	
8	Політична економія	іспит	ПМК	135	72	36		36	47/16	4	ЕКТ	
ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ												
Цикл 4- Дисципліни самостійного вибору ВЗО												
9	Комп'ютерна графіка та електр.	залік	ПМК ДР	54	36	18	18		13/5	1,5	ІКГ	
10	Нафтогазова справа (2)	залік	ПМК	135	72	36		36	47/16	4	РОЗР	
11	Іноземна мова (1)			79	54			54	19/6	2	ІН-МОВ	
Всього за семестр				1010	504	234	54	252	350/120	28		
Тижневе навантаження				56								

ТРЕТІЙ СЕМЕСТР НАВЧАННЯ

	Назва дисципліни	Семестровий контроль	Інші види контролю	Години						Кредити ECTS	Код кафедри
				Всього	Аудиторні			Самостійна робота/індивідуальна робота			
					всього	лекції	лабораторні		практичні		
НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 1- Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни											
1	Екологія	залік	ПМК	54	34	17		17	15/5	1,5	ЕКОЛ
2	Політологія	іспит	ПМК	108	51	34		17	43/14	3	ІСТ
3	Правознавство	іспит	ПМК	81	34	17		17	35/12	2,5	ПРАВ
4	Фізичне виховання			34				34		1	СПОРТ
5	Філософія	іспит	ПМК	108	34	17		17	55/19	3	ФІЛ
Цикл 2- Природничо-наукової та загальноекономічної підготовки											
6	Макроекономіка	іспит	ПМК, КР	108	51	34		17	43/14	3	ЕКТ
7	Міжнародна економіка	іспит	ПМК	108	51	34		17	43/14	3	ФН
8	Основи охорони праці	залік	ПМК	54	34	17	17		15/5	1,5	БЖД
9	Теорія ймовірності	залік	ПМК, ДР(2)	108	68	34		34	30/10	3	ВМАТ
ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 4- Дисципліни самостійного вибору ВЗО											
10	Іноземна мова (1)			59	34			34	19/6	2	ІНМОВ
Цикл 5 а – Дисципліни вільного вибору студентом											
11	Системи оброблення економ.		ПМКД Р	75	34		34		30/11	2	ІКГ
12	Іноземна мова (2)			66	34			34	24/8	2	ІНМОВ
Всього за семестр				963	459	204	51	238	352/118	27,5	
Тижневе навантаження				56							

ЧЕТВЕРТИЙ СЕМЕСТР НАВЧАННЯ

	Назва дисципліни	Семестр овий конт- роль	Інші види контро- лю	Години						Кре- дити ECTS	Код кафед- ри
				Всього	Аудиторні				Само- стійна робота/ індивіду- альна ро- бота		
					всього	лекції	лабо- рато- рні	прак- тичні			
НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 1- Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни											
1	Безпека життєдіяльності	залік	ПМК	54	36	18		18	13/5	1,5	БЖД
2	Фізичне виховання	залік	ПМК	36	36			36		1	СПОРТ
Цикл 2- Природничо-наукової та загальноекономічної підготовки											
3	Господарське законодавство	залік	ПМК	81	36	18		18	34/11	2,5	ПРАВ
4	Державне регулювання економ	іспит	ПМК	81	36	18		18	34/11	2,5	ЕКТ
5	Мат. програмування	залік	ПМК, ДР	108	72	36		36	27/9	3	ВМАТ
6	Мікроекономіка	іспит	ПМК	108	54	18		36	40/14	3	ЕКТ
7	Статистика	іспит	ПМК, КР	135	72	36		36	47/16	4	ОА
ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 4- Дисципліни самостійного вибору ВЗО											
8	Бази даних і бази знань	залік	ПМК, ДР	81	36	18	18		34/11	2,5	ПЗАС
9	Управління персоналом	іспит	ПМК	81	36	18		18	34/11	2,5	УРЕР
10	Іноземна мова (1)	іспит	ПМК	56	36			36	14/6	1,5	ІН-МОВ
Цикл 5 а – Дисципліни вільного вибору студентом											
11	Системи оброблення економ.		ПМК ДР	79	36		36		30/13	2	ІКГ
12	Іноземна мова (2)	залік	ПМК	69	36			36	25/8	2	ІН-МОВ
Всього за семестр				969	522	180	54	288	332/115	28	
Тижневе навантаження				53							
Навчально – ознайомча практика											

			звіт	36					1	ФН
--	--	--	------	----	--	--	--	--	---	----

П'ЯТИЙ СЕМЕСТР НАВЧАННЯ

	Назва дисципліни	Семестровий контроль	Інші види контролю	Години						Кредити ECTS	Код кафедри
				Всього	Аудиторні			Самостійна робота/індивідуальна робота			
					Всього	лекції	лабораторні		практичні		
НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 1- Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни											
1	Фізичне виховання		ПМК	34	34			34		1	СПОРТ
2	Іноземна мова (за проф.)	залік	ПМК	103	68			68	26/9	2,5	ІНМОВ
Цикл 2- Природничо-наукової та загальноекономічної підготовки											
3	Бух. облік	іспит	ПМК ДР	135	68	34		34	50/ 17	4	ОА
4	Економіка праці і соц.	іспит	ПМК	108	51	34		17	43/ 14	3	ОПВ
5	Економіка підприємства	іспит	ПМК	162	85	51		34	58/ 19	4,5	ЕКП
6	Економічний аналіз	залік	ПМК	81	34	17		17	35/ 12	2,5	ЕКП
7	Менеджмент	іспит	ПМК	108	51	34		17	43/ 14	3	УПВ
8	Страховання	залік	ПМК	81	34	17		17	35/ 12	2,5	ФН
9	Інвестування	залік	ПМК	81	34	17		17	35/ 12	2,5	УРЕР
Цикл 5 а – Дисципліни вільного вибору студентом											
10	Системи оброблення економ.		ПМК ДР	51	34		34		14/3	1,5	ІКГ
Цикл 5 б – Дисципліни вільного вибору студентом											
11	Військова підготовка	залік	ПМК	177	102	34		68	55/ 20	5	ВІЙСК
Всього за семестр				1121	595	238	34	323	394/ 132	32	
Тижневе навантаження				55							

ШОСТИЙ СЕМЕСТР НАВЧАННЯ

	Назва дисципліни	Семестровий контроль	Інші види контролю	Години						Кредити ECTS	Код кафедри
				Всього	Аудиторні				Самостійна робота/індивідуальна робота		
					всього	лекції	лабораторні	практичні			
НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 1- Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни											
1	Соціологія	іспит	ПМК	54	36	18		18	13/5	1,5	ФІЛ
2	Фізичне виховання	залік	ПМК	42	36			36	4/2	1	СПОРТ
3	Іноземна мова (за проф.)		ПМК	89	54			54	26/9	2,5	ІНМОВ
Цикл 2- Природничо-наукової та загальноекономічної підготовки											
4	Аудит	залік	ПМК	54	36	18		18	13/5	1,5	ОА
5	Гроші та кредит	іспит	ПМК	81	36	18		18	34/11	2,5	ФН
6	Економетрія	залік	ПМК	81	36	18		18	34/11	2,5	УРЕР
7	Маркетинг	іспит	ПМК	108	54	36		18	40/14	3	УПВ
8	Фінанси	іспит	ПМК	108	54	36		18	40/14	3	ФН
9	Фінанси підприємств	іспит	ПМК КР	81	36	18		18	34/11	2,5	ФН
ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 4- Дисципліни самостійного вибору ВЗО											
10	Економічний ризик та методи	залік	ПМК	81	36	18		18	34/11	2,5	ОПВ
11	Фінансовий облік	залік	ПМК	81	36	18		18	34/11	2,5	ОА
Цикл 5 а – Дисципліни вільного вибору студентом											
12	Системи оброблення економ.	залік	ПМК	65	36		36		23/6	2	ІКГ
Цикл 5 б – Дисципліни вільного вибору студентом											
13	Військова підготовка	залік	ПМК	183	108	36		72	55/20	5	ВІЙСК
Всього за семестр				1108	594	234	36	324	384/130	32	
Тижневе навантаження				51							
Фінансово – економічна практика 1											
			звіт	144						4	ФН

СЬОМИЙ СЕМЕСТР НАВЧАННЯ

	Назва дисципліни	Семестровий контроль	Інші види контролю	Години						Кредити ECTS	Код кафедри
				Всього	Аудиторні				Само-стійна робота/індивідуальна робота		
					всього	лекції	лабораторні	практичні			
НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 1- Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни											
1	Іноземна мова (за проф.)		ПМК	67	34			34	25/8	2	ІНМОВ
Цикл 2- Природничо-наукової та загальноекономічної підготовки											
2	Цивільна об-рона	залік	ПМК	54	34	17		17	15/5	1,5	БЖД
Цикл 3 – Професійної підготовки											
3	Бюджетна сис-тема	іспит	ПМК	108	51	34		17	43/14	3	ФН
4	Податкова сис-тема	іспит	ПМК	135	68	34		34	50/17	4	ФН
5	Страхові по-слуги	іспит	ПМК	108	51	34		17	43/14	3	ФН
6	Фінансовий ринок	іспит	ПМК	108	51	34		17	43/14	3	ФН
7	Інформаційні системи і технології	іспит	ПМК	81	34	17		17	35/12	2,5	ФН
ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 4- Професійно-орієнтовані дисципліни за переліком програм											
8	Міжнародні фінанси	залік	ПМК	81	34	17		17	35/12	2,5	ФН
9	Основи бізнесу	залік	ПМК	81	34	17		17	35/12	2,5	ФН
10	Стратегія під-приємства	залік	ПМК	81	34	17		17	35/12	2,5	ФН
Цикл 5 а – Дисципліни вільного вибору студентом											
11	Фізичне вихо-вання		ПМК	42	34			34	6/2	1,5	СПОРТ
Цикл 5 б – Дисципліни вільного вибору студентом											
12	Військова під-готовка	іспит	ПМК	143	85	34		51	45/13	4	ВІЙСК
Всього за семестр				1089	544	255		289	410/135	32	
Тижневе навантаження				55							

ВОСЬМИЙ СЕМЕСТР НАВЧАННЯ

	Назва дисципліни	Семестровий контроль	Інші види контролю	Години						Кредити ECTS	Код кафедри
				Всього	Аудиторні				Самостійна робота/індивідуальна робота		
					всього	лекції	лабораторні	практичні			
НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 1- Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни											
1	Психологія (психологія і пед.)	залік	ПМК	81	32	16		16	37/12	2,5	ФІЛ
2	Іноземна мова (за проф.)	іспит	ПМК	65	32			32	25/8	2	ІНМОВ
Цикл 3 – Професійної підготовки											
3	Банківські операції	іспит	ПМК	81	32	16		16	37/12	2,5	ФН
4	Фінансовий аналіз	іспит	ПМК КР	135	64	32		32	53/18	4	ФН
5	Фінансова діяльність суб.	іспит	ПМК	108	48	32		16	45/15	3	ФН
6	Фінансове право	іспит	ПМК	108	48	32		16	45/15	3	ПРАВ
ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 4- Професійно-орієнтовані дисципліни за переліком програм											
7	Планування діяльності підпр.	залік	ПМК	108	48	32		16	45/15	3	ЕКП
Цикл 5 а – Дисципліни вільного вибору студентом											
8	Об'єктивно орієнтоване прог.	залік	ПМК	162	80	32	48		61/21	4,5	ПЗАС
9	Фізичне виховання	залік	ПМК	39	32			32	5/2	1	СПОРТ
Цикл 5 б – Дисципліни вільного вибору студентом											
10	Військова підготовка	іспит	ПМК	145	80	32		48	50/15	4	ВІЙСК
Всього за семестр				1032	496	224	48	192	403/133	29,5	
Тижневе навантаження				55							
Державна атестація:				36						1	ЕКТ
Державний іспит 1				36						1	ФН
Державний іспит 2											
Всього за період підготовки				7560	3902	1620	328	1954	2737/921	210	

Примітка: М – модульний контроль ; ДР – домашня робота;

ДЗ – домашнє завдання; КР – курсове завдання; КП – курсовий проект

НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ

№п/п	Назва дисципліни	Загальна кількість годин, год/кр	Форма кінцевого контролю
1	3	4	5
НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ			
Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни			
	Філософія:		
1	Філософія:	108/3	іспит
2	Релігієзнавство	54/1,5	-
3	Етика і естетика	54/1,5	-
4	Логіка	54/1,5	-
5	Культурологія	81/2,5	залік
6	Психологія і педагогіка	81/2,5	залік
7	Фізичне виховання	216/6	залік
8	Українська мова (за професійним спрямуванням)	81/2,5	іспит
9	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	324/9	залік, іспит
10	Правознавство	81/2,5	іспит
11	Політологія	108/3	іспит
12	Історія України	108/3	іспит
13	Соціологія	54/1,5	іспит
14	Екологія	54/1,5	залік
15	Безпека життєдіяльності	54/1,5	залік
	Всього	1512/43	
ДИСЦИПЛІНИ ЦИКЛУ ПРИРОДНИЧЕ - НАУКОВОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ			
1	Політична економія	135/4	іспит
2	Мікроекономіка	108/3	іспит
3	Макроекономіка	108/3	іспит
4	Історія економічних вчень	81/2,5	іспит
5	Економічна історія	81/2,5	іспит
	Математика для економістів:		
6	Вища математика	216/6	залік, іспит
7	Теорія ймовірностей та мат. статистика	108/3	залік
8	Математичне програмування	108/3	залік
9	Економетрія	81/2,5	залік
10	Статистика	135/4	іспит
11	Інформатика та комп. техніка	270/7,5	іспит
12	Економіка підприємства	162/4,5	іспит
13	Менеджмент	108/3	іспит
14	Маркетинг	108/3	іспит
	Фінанси, грошовий обіг і кредит:		
15	Фінанси	108/3	іспит
16	Гроші та кредит	81/2,5	іспит
17	Фінанси підприємства	81/2,5	іспит
18	Страховання	81/2,5	залік
19	Інвестування	81/2,5	залік
	Облік, аналіз і аудит:		
20	Бухгалтерський облік	135/4	іспит
21	Економічний аналіз	81/2,5	залік
22	Аудит	54/1,5	залік

23	Економіка праці й соціально-трудові відносини	108/3	іспит
24	Міжнародна економіка	108/3	іспит
25	Господарське законодавство	81/2,5	залік
26	Розміщення продуктивних сил і регіон. економіка	81/2,5	іспит
27	Цивільна оборона	54/1,5	залік
28	Основи охорони праці	54/1,5	залік
29	Державне регулювання економіки	81/2,5	іспит
	Всього	3078/89	
Професійно-орієнтовані дисципліни			
1	Податкова система	135/4	іспит
2	Страхові послуги	108/3	іспит
3	Фінансовий аналіз	135/4	іспит
4	Банківські операції	81/2,5	іспит
5	Бюджетна система	108/3	іспит
6	Фінансовий ринок	108/3	іспит
7	Фінансова діяльність суб'єктів господарювання	108/3	іспит
8	Інформаційні системи і технології у фінансах	81/2,5	іспит
9	Фінансове право	108/3	іспит
	Всього	972/28	
ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ			
Дисципліни самостійного вибору ВЗО			
1	Іноземна мова (перша)	270/7,5	іспит
2	Бази даних і бази знань	81/2,5	залік
3	Комп'ютерна графіка та електронні таблиці в економічних розрахунках	54/1,5	залік
4	Інженерна та комп'ютерна графіка	81/2,5	залік
5	Нафтогазова справа (2)	135/4	залік
6	Нафтогазова справа (1)	135/4	залік
7	Фінансовий облік	81/2,5	залік
8	Міжнародні фінанси	81/2,5	залік
9	Основи бізнесу	81/2,5	залік
10	Стратегія підприємства	81/2,5	залік
11	Планування діяльності підприємств	108/3	залік
12	Економічний ризик та методи його вимірювання	81/2,5	залік
13	Управління персоналом	81/2,5	іспит
	Разом	1350/40	
Дисципліни вільного вибору студентів			
1	Іноземна мова (друга)	135/4	залік
2	Фіз. виховання	81/2,5	залік
3	Системи оброблення економічної інформації	270/7,5	залік
4	Об'єктно - орієнтоване програмування	162/4,5	залік
5	Військова підготовка	648/18	іспит, залік
	Всього	1296/36,5	
	Разом за блоком а	648/18,5	
	Разом за блоком б	648/18	

Відповідальність сторін за якість підготовки і відповідне працевлаштування випускників

Вуз гарантує якість підсумкової підготовки спеціалістів на рівні, встановленому цією кваліфікаційною характеристикою.

При незадовільних результатах атестації якості підготовки спеціалістів вищій навчальний заклад несе відповідальність, передбачену Положенням про атестацію випускників вищих навчальних закладів на заключному етапі навчання та Положенням про Державну атестацію вузів України.

Підприємство (установа, організація) несе відповідальність за зміст та організацію виробничих та переддипломної практик, що передбачено нормативними документами та цією кваліфікаційною характеристикою, а також за відповідне працевлаштування та об'єктивну атестацію молодих спеціалістів.

4. АНОТАЦІЇ ЗМІСТУ НОРМАТИВНИХ ДИСЦИПЛІН

4.1. ЦИКЛ ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ

1.1. Філософія

1.1.1. Філософія

Мета: надання знань з філософії як світогляду людини, або сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини до цього світу, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття.

Завдання: вивчення історії філософії та її органічної складової — історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до цього світу; вивчення комплексу принципів пізнання як загального методу пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань економічної теорії і практики.

Предмет: загальне в системі «світ — людина», система поглядів на світ у цілому і на ставлення людини до цього світу.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Філософія, її призначення, зміст і функції в суспільстві.
2. Антична філософія, її космоцентрична спрямованість.
3. Філософія середньовічного суспільства, її теоцентризм.
4. Філософія Нового часу (XVII—XVIII ст.), її основна парадигма — вивчення природи.
5. Німецька класична філософія.
6. Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні.
7. Сучасна світова філософія.
8. Проблема буття (онтологія). Дух і матерія, межа протилежності.
9. Діалектика як загальна концепція розвитку та її альтернативи.
10. Природа, людина, практика.
11. Свідомість, її структура. Проблема ідеального.
12. Гносеологія. Основний зміст пізнавальної діяльності.
13. Форми та методи наукового пізнання. Учення про істину.
14. Філософія і методологія соціального та економічного пізнання.
15. Суспільство як система, що розвивається.
16. Суспільний прогрес. Діалектика цілісності і суперечливості сучасного світу.
17. Проблема людини у філософії. Цінності та їхня роль у житті суспільства.
18. Прогрес і проблеми сучасності.

1.1.2. Релігієзнавство

Мета: формування системи знань про релігійні феномени, закони та механізми виникнення і функціонування релігії, її основні типи і форми.

Завдання: вивчення структури, понятійного апарату, основних етапів розвитку релігії та релігієзнавства; засвоєння імен засновників релігійних систем, відомих богословів, релігієзнавств, основного змісту священних писань; набуття вміння застосовувати здобуті знання для аналізу різноманітних суспільних явищ та в ситуаціях світоглядного вибору.

Предмет: історія виникнення та розвитку релігії.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Релігієзнавство як наука.
2. Історичний розвиток релігієзнавства.
3. Генезис релігії, її ранніх форм.
4. Етнічні та регіональні релігії.
5. Світові релігії.
6. Історія і сучасний стан релігійних вірувань та конфесій в Україні.
7. Конституційно-правові основи забезпечення свободи совісті в Україні.
8. Релігійна свідомість і проблеми сучасної науки, економіки, політики, культури, права та моралі.

1.1.3. Логіка

Мета: формування системи знань про основні категорії, закони і форми логічного мислення.

Завдання: вивчення основних понять і термінів логіки; набуття навичок правильно формулювати думки, уміння логічно й аргументовано доводити істину або спростовувати хибні положення.

Предмет: форми, структура і закони правильного мислення.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет, структура і завдання логіки.
2. Екскурс в історію логіки.
3. Поняття.
4. Судження.
5. Основні закони логіки.
6. Умовиводи.
7. Логічні основи теорії аргументації.

1.1.4. Етика і естетика

Мета: формування системи знань з історії та сучасних концепцій етики і естетики як важливого показника освіченості фахівця.

Завдання: вивчення теорії етичної та естетичної форм суспільної свідомості. Набуття навичок етичного, естетичного, загальнокультурного аналізу суспільного і культурного життя.

Предмет: основні стичні та естетичні концепції в їх історичному розвитку.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет етики. Особливості функціонування моралі.
2. Основні етичні вчення.
3. Етичні категорії.
4. Основні етичні проблеми сучасності.
5. Національна етика. Сімейна етика. Релігійна етика. Біоетика.
6. Визначення і сутність поняття «естетика». Основні естетичні категорії.
7. Основні естетичні концепції XIX—XX ст.
8. Мистецтво XX ст. в контексті європейської естетики.
9. Основні положення постмодерністської естетики.

1.2. Культурологія

Мета: формування системи знань про закономірності культурного процесу, культуру як специфічний та унікальний феномен людства. Розгляд культури в розвитку, в єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій у ній.

Завдання: оволодіння основними термінами та поняттями культурології на рівні відтворення, тлумачення та використання в повсякденному житті. Набуття навичок та вмій застосування знань з культурології для визначення лінії особистої поведінки в умовах розмаїття культур.

Предмет: етапи та закономірності розвитку світової культурологічної думки.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Специфіка культурологічного знання.
2. Генеза культури.
3. Співвідношення культури та цивілізації.
4. Техніка, культура та природа людини.
5. Аполонійська та діаносійська засади європейської культури.
6. Кризові явища в культурі.
7. Культура. Контркультура. Субкультура.
8. Роль культурних орієнтацій у розвитку суспільства.
9. Ідея рівноправності культур у сучасному світі.
10. Поняття культурної ідентифікації.

1.3. Психологія і педагогіка

Мета: формування системи знань про психіку особистості як найвищу цінність суспільства; усвідомлення сутності механізмів психічних процесів, станів, якостей особистості як підвалин її формування в процесі виховання, навчання та освіти.

Завдання: засвоєння основних термінів та понять психології й педагогіки на рівні їх відтворення і тлумачення; здобуття павичок та елементарних умінь застосовувати їх у практичній діяльності для підвищення конкурентоспроможності фахівця у соціально-психологічній сфері.

Предмет: психіка людини, закономірності формування особистості в процесі виховання, навчання й освіти.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Вступ до психології.
2. Біопсихічні властивості людини.
3. Психосоціальні властивості людини.
4. Потреби, мотиви та поведінка.
5. Розвиток особистості.
6. «Я-концепція». Психологічний захист.
7. Міжособистісні стосунки, спілкування.
8. Особистість і діяльність.
9. Освіта в культурі людства.
10. Педагогіка як наука про освіту.
11. Навчання — головний шлях освіти.
12. Виховання — підготовка до дорослого життя.

1.4. Фізичне виховання

Мета: забезпечення підтримки та розвилку фізичного і морального здоров'я, комплексного підходу до формування розумових та фізичних якостей особистості.

Завдання: вивчення основ теорії, методики та організації фізичною виховання в системі забезпечення здорового способу життя; виховання потреби у фізичному та психічному самовдосконаленні; формування практичних умінь і навиків регулярних занять фізичними вправами, розвиток фізичних якостей, підвищення функціональних можливостей організму).

Предмет: процес підтримання загально фізичної та професійної працездатності.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Фізична культура в системі загальнолюдських цінностей.
2. Основи здорового способу життя.
3. Вплив занять фізичними вправами на організм людини.
4. Основи техніки вибраної системи фізичних вправ.
5. Основи професійно-прикладної фізичної підготовки.
6. Психофізичний тренінг.
7. Гігієна розумової праці.
8. Методики побудови індивідуальних програм забезпечення фахової дієздатності.

1.5. Українська мова (за професійним спрямуванням)

Мета: формування системи знань зі специфіки української професійної мови, фахової термінології як основи професійної мови та стилістики службових документів.

Завдання: вивчення теоретичних засад нормативності української літературної мови; вироблення навичок правильного використання різних мовних засобів залежно від сфери й мети спілкування, складання ділових паперів, усного й писемного фахового мовлення, роботи з науковими і діловими текстами.

Предмет: лексика, фразеологія, лексикографія, синтаксис.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Українська літературна мова. Стилї української літературної мови. Характеристика офіційно-ділового стилю.
2. Українська орфографія, її значення для правильного оформлення ділових паперів.
3. Лексичний склад української літературної мови, його застосування в ділових документах.

4. Українська фразеологія. Фразеологізми ділової мови, їх місце в діловій документації. Роль слівників у складанні ділових паперів. Словотвір у діловій мові.
5. Українська морфологія. Застосування і роль морфологічних засобів у ділових документах.
6. Синтаксис. Синтаксичні засоби, їх місце в ділових паперах.
7. Українська пунктуація. Основні правила вживання розділових знаків. Роль розділових знаків у ділових документах.

1.6. Іноземна мова (за професійним спрямуванням)

Мета: формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах.

Завдання: вивчення набуття навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами; одержування новітньої фахової інформації через іноземні джерела; користування усним монологічним та діалогічним мовленням у межах побутової, суспільно-політичної, загальноекономічної та фахової тематики; перекладу з іноземної мови на рідну текстів загальноекономічного характеру; реферування та анотування суспільно-політичної та загальноекономічної літератури рідною та іноземною мовами.

Предмет: лексика, граматики і фонетика іноземної мови.

Зміст дисципліни розкривається в розділах програми:

1. Фонетичні норми іноземної мови.
2. Нормативна граматики іноземної мови.
3. Аудіювання та мовлення.
4. Читання.
5. Лексичний мінімум: 2000 лексичних одиниць.
 - Категорії буття.
 - Географічні, демографічні, економічні та політичні дані конкретної країни світу, мова якої вивчається, та України.
 - Регіональні та соціальні відмінності між Україною і країною, мова якої вивчається.
 - Лексика професійного спілкування.
 - Лексика ділових контактів, ділових зустрічей, нарад.
 - Структура діалогу загальнонаукового характеру.
 - Особливості діалогу професійно орієнтованою характеру.
6. Мовленнєвий етикет спілкування.
 - * Мовні моделі звертання, ввічливості, вибачення, погодження тощо.
 - * Мовно-культурологічний аспект проведення переговорів, міжнародних виставок тощо.
 - * Лексико-граматичний мінімум забезпечення і мовно-комунікативний рівень проведення презентацій.
7. Елементи усного та письмового перекладу інформації іноземною мовою.
8. Ділове листування.
9. Професійно орієнтовані джерела.
10. Електронні іншомовні джерела.

1.7. Правознавство

Мета: формування системи знань з теорії держави і права та його провідних галузей, правового регулювання економіки, юридичного забезпечення підприємницької та господарської діяльності.

Завдання: вивчення проблем становлення правової системи України, правового забезпечення створення громадянського суспільства, економічної різноманітності, демократичної, соціальної, правової держави, ознайомлення з порядком вирішення господарських спорів, розгляду цивільних, адміністративних та кримінальних справ; ознайомлення з механізмом захисту прав і свобод людини і громадянина, формування вмінь та навичок користування нормативно-правовими актами; формування правової свідомості та правової культури.

Предмет: правові відносини в суспільстві.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Основи теорії держави і права.
2. Конституційне право,
3. Адміністративне право.

4. Фінансове право.
5. Банківське право.
6. Цивільне право.
7. Сімейне право.
8. Трудове право.
9. Основи соціального законодавства.
10. Аграрне, земельне та екологічне право.
11. Кримінальне право.
12. Міжнародне право.
13. Судові та правоохоронні органи України.
14. Вирішення господарських спорів.
15. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ.

1.8. Політологія

Мета: формування знань про політичну систему суспільства, розуміння сутності, закономірностей, випадковостей та перспектив розвитку політичних подій, явищ, політичної свідомості та політичної культури.

Завдання: вивчення сутності, історії, теорії і методології політології як науки, набуття первинних навичок політичної діяльності і поведінки.

Предмет: закономірності функціонування і розвитку політичних систем і політичних процесів.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Сутність, місце і роль політики та політології як науки в житті суспільства.
2. Історія політичних учень.
3. Політика як соціальне явище.
4. Політична діяльність і влада.
5. Політична система суспільства, її інститути.
6. Держава як базовий інститут політичної системи, політичний режим.
7. Політичні партії та виборчі системи.
8. Політична культура та політична соціалізація.
9. Політичне лідерство.
10. Політична свідомість та ідеологія.
11. Сучасні політичні течії.
12. Міжнародні відносини.

1.9. Історія України

Мета: надання знань про сутність соціально-політичних процесів, що відбувалися в минулому й відбуваються в сучасній Україні, їх об'єктивну зумовленість, взаємозв'язки та взаємозалежності.

Завдання: вироблення вмінь аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства в контексті світової історії, зіставляти історичні процеси з епохами, застосовувати набуті знання для прогнозування суспільних процесів; формування свідомості громадянина й патріота України.

Предмет: історична діяльність і суспільне життя українського народу в соціально-політичній та державотворчій сферах суспільства.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Витоки українського народу та його державності.
2. Україна княжої доби та її роль у світовій історії.
3. Україна у складі Польщі.
4. Козацька доба.
5. Визвольна війна українського народу середини XVII ст.
6. Формування української держави.
7. Велика руїна.
8. Гетьманщина.
9. Ліквідація української автономної державності.
10. Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій.
11. Українська національна демократична революція 1917—1921 рр.

12. Міжвоєнний період історії українською народу (1921— 1939 рр.).
13. Україна в роки Другої світової війни.
14. Суспільно-політичний, соціально-економічний розвиток України від другої половини 40-х до початку 80-х рр. ХХ ст.
15. Національно - державне відродження українського народу.
16. Незалежна Україна в сучасному світі.

1.10 Соціологія

Мета: формування системи знань про соціальну систему суспільства, розуміння сутності соціального життя та соціальної структури суспільства, а також навичок аналізу соціальних явищ і процесів.

Завдання: опанування сутності, історії, теорії і методології соціологічної науки, навчання організації соціологічних досліджень, набуття навичок соціальної діяльності та поведінки.

Предмет: соціальні відносини і процеси в суспільстві.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Соціологія як наука, її предмет і методи.
2. Історія розвитку соціології в країнах західної Європи, США та в Україні.
3. Організація соціологічних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації.
4. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура, теорія соціальної стратифікації.
5. Особистість у системі соціальних зв'язків.
6. Соціологія економічного життя.
7. Соціологія культури.
8. Соціологія політики.
9. Соціологія праці та управління.
10. Соціологія релігії.
11. Соціологія молоді, соціологія сім'ї.
12. Соціологія конфлікту.

1.11. Екологія

Мета: формування системи знань про основні закономірності взаємодії людини, суспільства і природи; особливості впливу антропогенних факторів на природне середовище; методи управління процесами природокористування.

Завдання: вивчення механізму управління процесами природокористування та охорони довкілля, специфіки використання адміністративних, правових, економічних та виховних важелів впливу на природокористувачів.

Предмет: середовище існування людини, механізм управління процесами природокористування та охорони природи.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет, метод і завдання дисципліни.
2. Наукові засади раціонального природокористування й охорони навколишнього середовища.
3. Розвиток продуктивних сил та антропогенний вплив на навколишнє середовище.
4. Еколого-економічні проблеми використання природних ресурсів.
5. Управління природокористуванням та правовий захист навколишнього середовища.
6. Екологічний моніторинг. Система екологічної інформації.
7. Госпрозрахунковий механізм раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища.
8. Економічна та соціальна ефективність здійснення природо захисних заходів.
9. Планування раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища.
10. Науково-технічний прогрес і економіка природокористування.
11. Екологічна експертиза та проблеми її організації.
12. Регіональні екологічні проблеми України.
13. Міжнародний досвід і співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища і раціонального природокористування.
14. Екологічне виховання населення.

1.12. Безпека життєдіяльності

Мета: надання знань щодо збереження працездатності й здоров'я людини в умовах впливу негативних факторів середовища мешкання.

Завдання: вивчення негативних факторів середовища мешкання та їх впливу на життя і здоров'я людини; набуття практичних навичок захисту особистого життя в негативних ситуаціях.

Предмет: життя людини в умовах впливу негативних факторів природного, техногенного, соціально-політичного і воєнного характеру.

Зміст дисципліни розкривається у темах:

1. Негативні фактори в житті людини природного, техногенного, соціально-політичного і воєнного характеру.
2. Державні заходи щодо захисту життя людини,
3. Засоби індивідуального захисту людини.
4. Колективні засоби захисту людини.
5. Ліквідація наслідків впливу на людину радіоактивних, хімічних та біологічних речовин.

4.2. ЦИКЛ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

2.1. Політична економія

Мета: формування системи знань про економічні відносини як суспільну форму виробництва, проблеми ефективного використання обмежених виробничих ресурсів і шляхи забезпечення суспільних потреб у різних суспільно-економічних формаціях.

Завдання: вивчення загальних засад економічного життя суспільства; розкриття закономірностей розвитку економічної системи та діалектики взаємозв'язку її структурних елементів; з'ясування механізму дії економічних законів і механізму використання їх людьми у процесі господарської діяльності; визначення принципових рис основних соціально-економічних систем та напрямів їх еволюції, ролі політекономії в розробленні шляхів планомірної трансформації постсоціалістичної економіки в соціально орієнтовану економічну систему.

Предмет: економічні відносини в їх єдності з продуктивними силами, політичними, ідеологічними, національними та іншими інститутами суспільства.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет і метод політичної економії.
2. Економічні потреби і виробничі можливості суспільства. Економічні інтереси.
3. Економічна система суспільства.
4. Відносини власності.
5. Форми організації суспільного виробництва,
6. Гроші.
7. Витрати виробництва і прибуток.
8. Ринок: суть, функції та умови формування.
9. Класифікація ринків.
10. Інфраструктура ринку і капітал сфери обігу.
11. Домогосподарства.
12. Підприємство і підприємництво.
13. Капітал і наймана праця.
14. Підприємництво в аграрній сфері.
15. Держава, її економічні функції.
16. Форми суспільного продукту в процесі відтворення.
17. Розподіл національного доходу. Споживання і заощадження.
18. Економічне зростання і його чинники. Економічні цикли.
19. Зайнятість, відтворення робочої сили та відповідне державне регулювання.
20. Господарський механізм у системі регулювання суспільного виробництва.
21. Закономірності й етапи розвитку капіталістичної економічної системи.
22. Економічна система сучасного капіталізму.
23. Соціалістична економічна система та її еволюція.

24. Закономірності й особливості розвитку перехідних економік.
25. Світове господарство.
26. Форми міжнародних економічних відносин.
27. Економічні аспекти глобальних проблем.

2.2. Мікроекономіка

Мета: формування системи знань з теорії поведінки споживача, теорії підприємства та ринкових структур, ринку факторів виробництва.

Завдання: вивчення базових положень мікроекономічної теорії; набуття навичок використання інструментарію мікроекономічного аналізу.

Предмет: поведінка на ринку економічних суб'єктів, які прагнуть вигоди, оптимально використовуючи обмежені ресурси альтернативного застосування.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет і метод мікроекономіки.
2. Теорія граничної корисності й поведінка споживача.
3. Ординалістська теорія поведінки споживача.
4. Аналіз поведінки споживача.
5. Попит і пропонування, їх взаємодія.
6. Мікроекономічна модель підприємства.
7. Витрати і результати виробництва.
8. Ринок досконалої конкуренції.
9. Монопольний ринок.
10. Олігополія та монополістична конкуренція.
11. Загальна характеристика факторних ринків. Ринок праці.
12. Ринок капіталу.

2.3. Макроекономіка

Мета: формування системи знань про механізми функціонування національної економіки на підставі сучасних макроекономічних теорій, обґрунтованих світовою і вітчизняною наукою, та досвід макроекономічної практики.

Завдання: вивчення теорії макроекономічної науки, розкриття її об'єкта, предмета і методу, висвітлення основних макроекономічних показників та індикаторів макроекономічного розвитку; розгляд базових моделей рівноваги; розкриття механізму складових макроекономічної політики: фіскальної, монетарної, зовнішньоекономічної, соціальної.

Предмет: механізм функціонування національної економіки на основі поєднання ринкового саморегулювання та державного впливу на економічні процеси.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Макроекономіка як наука.
2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.
3. Макроекономічна нестабільність.
4. Сукупний попит і сукупне пропонування.
5. Споживання, заощадження та інвестиції.
6. Сукупні видатки і ВВП.
7. Держава в системі макроекономічного регулювання.
8. Фіскальна політика.
9. Грошовий ринок і монетарна політика.
10. Механізм зовнішньоекономічної діяльності.
11. Ринок праці та соціальна політика.
12. Економічне зростання.

2.4. Історія економічних учень

Мета: формування системи знань про основні етапи і напрями розвитку економічних учень; передумови та закономірності еволюції світової економічної науки; економічні концепції головних шкіл і напрямів економічної думки.

Завдання: поглиблення знань з економічної теорії; формування уявлень про закономірність і тенденції розвитку економічної думки: аналіз наукового внеску окремих шкіл і напрямів в економічну теорію; ознайомлення з досягненнями видатних економістів.

Предмет, виникнення і розвиток економічних поглядів та ідей, що склались у систему.

Зміст дисципліни розкривається у темах:

1. Предмет і завдання дисципліни.
2. Економічна думка стародавнього світу та середньовіччя. Меркантилізм.
3. Класична школа політичної економії.
4. Еволюція класичної політичної економії в першій половині XIX століття. Завершення класичної традиції.
5. Критичний напрям політичної економії. Формування соціалістичних ідей.
6. Економічні вчення західноєвропейських соціалістів-утопістів.
7. Виникнення і розвиток марксистської економічної теорії.
8. Виникнення альтернативної школи політичної економії. Німецька національна політекономія.
9. Маржиналізм. Становлення неокласичної традиції в економічній теорії.
10. Економічна думка в Росії (XIX — початок XX ст.).
11. Економічна думка в Україні (XIX — початок XX ст.).
12. Загальна характеристика розвитку економічної теорії у XX столітті.
13. Кейнсіанство та його особливості в різних країнах.
14. Еволюція неокласичних ідей. Неолібералізм.
15. Інституціоналізм.
16. Економічні концепції західноєвропейської соціал-демократії.
17. Розвиток радянської економічної думки.

2.5. Економічна історія

Мета: формування системи знань з порівняльною історико-економічного аналізу моделей розвитку світового господарства на основі глибокого вивчення господарського досвіду минулих поколінь у різних країнах та в різні епохи.

Завдання: поглиблення знань з економічної теорії; формування певних уявлень щодо зміни форм господарською розвитку в історичній послідовності, напрямків цих змін, зв'язку сучасних господарських форм та їх історичних аналогів, зв'язку економічної політики з господарським досвідом попередніх поколінь

Предмет: організаційно-економічні форми господарського розвитку людства на окремих етапах його історії.

Зміст дисципліни розкривається у темах:

1. Вступ.
2. Господарські форми економіки стародавнього світу.
3. Становлення і розвиток феодальної системи господарства.
4. Мануфактурний період світової економіки (XVI—XVIII ст.).
5. Епоха переходу до індустріального суспільства (кінець XVIII — перша пол. XIX сі.)-
6. Господарство провідних країн світу в останній третині XIX — на початку XX ст.
7. Господарство провідних країн світу в міжвоєнний період.
8. Господарство провідних країн світу після Другої світової війни.
9. Загальна характеристика економіки країн, що розвиваються.
10. Господарство українських земель у період від найдавніших часів до V ст. її. е.
11. Розвиток феодальної системи господарства в українських землях (VI—XVI ст.).
12. Господарство українських земель в умовах панування феодальної системи (XVI—XVIII ст.).
13. Криза феодально-кріпосницької системи та розвиток капіталістичних відносин у XIX ст.
14. Господарство України наприкінці XIX — на початку XX ст.
15. Господарство України в міжвоєнний період.
16. Економіка України в роки Другої світової війни та повоєнної відбудови (1939—1950 рр.).
17. Господарський розвиток України в 50—60-ті р. XX ст.
18. Економіка незалежної України в 90-ті роки XX ст.

2.6. Математика для економістів

2.6.1. Вища математика

Мета: засвоєння базових математичних знань.

Завдання: застосування математичних знань у процесі розв'язування економічних задач, побудови економіко-математичних моделей; розвиток аналітичного мислення.

Предмет: загальні математичні закони.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Визначники.
2. Елементи теорії матриць.
3. Загальна теорія систем лінійних рівнянь.
4. n -вимірний векторний простір.
5. Елементи векторної алгебри.
6. Лінії на площині.
7. Елементи аналітичної геометрії в просторі.
8. Границі функції.
9. Неперервність функції.
10. Похідна функції.
11. Диференціал функції однієї змінної.
12. Основні теореми диференціального числення.
13. Диференційованість функції багатьох змінних.
14. Дослідження функції багатьох змінних на екстремум, умовний екстремум.
15. Елементи теорії функцій комплексного змінного.
16. Невизначений інтеграл.
17. Визначений інтеграл.
18. Узагальнення поняття інтеграла.
19. Диференціальні рівняння 1-го порядку.
20. Лінійні диференціальні рівняння.
21. Різницеві лінійні рівняння.
22. Числові ряди, їх збіжність.
23. Степеневі ряди.
24. Ряди Фур'є.

2.6.2. Теорія ймовірностей і математична статистика

Мета: формування базових знань з основ застосування ймовірнісно-статистичного апарата.

Завдання: вивчення закономірностей окремого випадкового явища та масових випадкових явищ, прогнозування їх характеристик.

Предмет: кількісні та якісні методи аналізу закономірностей еволюції систем прикладного напрямку, що розвиваються в умовах стохастичної невизначеності.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Основні поняття і теореми теорії ймовірностей.
2. Основні формули теорії ймовірностей, повторні незалежні випробування.
3. Випадкові величини.
4. Числові характеристики випадкових величин.
5. Закон великих чисел.
6. Граничні теореми.
7. Функція розподілу ймовірностей випадкової величини.
8. Основні закони розподілу випадкової величини.
9. Багатовимірні випадкові величини.
10. Елементи математичної статистики. Вибірковий метод.
11. Статистичні оцінки параметрів розподілу.
12. Елементи теорії кореляції.
13. Статистична перевірка статистичних гіпотез.
14. Елементи дисперсійного аналізу.
15. Елементи регресійного аналізу.

2.6.3. Математичне програмування

Мета: формування вмінь знаходити оптимальні рішення економічних проблем.

Завдання: вивчення студентами основних методів та алгоритмів оптимізації.

Предмет: методи оптимізації динамічних детермінованих і стохастичних систем.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет математичного програмування. Класифікація задач.
2. Загальна задача лінійного програмування та деякі з методів її розв'язання.
3. Теорія двоїстості та двоїсті оцінки в аналізі розв'язків лінійних оптимізаційних моделей.
4. Транспортна задача. Постановка, методи розв'язання і аналізу.
5. Цілочислові задачі лінійного програмування. Деякі основні методи їх розв'язання та аналізу.
6. Елементи нелінійного програмування.
7. Задачі динамічного програмування.
8. Елементи теорії ігор.

2.7. Економетрія

Мета: надання знань про методи оцінювання параметрів залежностей, які характеризують кількісні взаємозв'язки між економічними величинами.

Завдання: вивчення економетричних моделей, набуття вмінь використання їх у практиці управління економічними процесами на різних ієрархічних рівнях національної економіки.

Предмет: залежності та взаємозв'язки між економічними величинами.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет, методи і завдання дисципліни.
2. Методи побудови загальної лінійної моделі.
3. Мультиколінеарність та її вплив на оцінки параметрів моделі.
4. Узагальнений метод найменших квадратів.
5. Економетричні моделі динаміки.
6. Емпіричні методи кількісного аналізу на основі статистичних рівнянь.
7. Побудова економетричної моделі з автокорельованими залишками.
8. Методи інструментальних змінних.
9. Моделі розподіленого лагу.
10. Економетричні моделі на основі системи структурних рівнянь.

2.8. Статистика

Мета: надання знань про методи збирання, оброблення та аналізу інформації стосовно соціально-економічних явищ і процесів.

Завдання: вивчення принципів організації статистичних спостережень, методик розрахунків показників статистичного аналізу соціально-економічних явищ і процесів.

Предмет: розміри й кількісні співвідношення масових явищ і процесів у економіці, закономірності їх формування, розвитку і зв'язку.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет і метод статистики.
2. Статистичне спостереження.
3. Зведення і групування статистичних даних.
4. Статистичні показники.
5. Аналіз рядів розподілу.
6. Вибірковий метод.
7. Статистична перевірка гіпотез.
8. Аналіз таблиць взаємної спряженості.
9. Статистичні методи аналізу кореляційних зв'язків.
10. Аналіз інтенсивності динаміки.
11. Аналіз тенденцій розвитку.
12. Індекси.
13. Графічний метод.

2.9. Інформатика і комп'ютерна техніка

Мета: надання знань з теоретичних засад і принципів побудови сучасних і перспективних електронних обчислювальних машин, основ і прикладних систем програмування та формування вмінь орієнтуватись у складній комп'ютерній мережі.

Завдання: вивчення теоретичних основ інформатики та характеристик комп'ютерної техніки, архітектури, технологічного забезпечення комп'ютерних систем, алгоритмізації, програмування та моделювання, систем оброблення економічної інформації, методів запровадження діалогу в процесі розв'язання конкретних завдань.

Предмет: система засобів автоматизації оброблення та використання економічної інформації.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Теоретичні основи інформатики.
2. Комп'ютерна техніка.
3. Операційні системи.
4. Комп'ютерні мережі й телекомунікації.
5. Глобальна співдружність комп'ютерних мереж Internet.
6. Системи оброблення тексту.
7. Системи табличного оброблення даних.
8. Системи управління базами даних.
9. Експертні й навчальні системи.
10. Технологія використання комп'ютерної техніки в економіці й менеджменті.

2.10. Економіка підприємства

Мета: надання знань з основних розділів прикладної економіки, організації та результативності господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва.

Завдання: вивчення теорії та методологічних засад засвоєння практичних навичок управління підприємством у конкурентному середовищі, формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу, забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку.

Предмет: закономірності функціонування і розвитку підприємства в ринкових умовах.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Підприємництво як суб'єкт господарювання.
2. Основи підприємницької діяльності.
3. Управління підприємством.
4. Персонал.
5. Капітал і виробничі фонди.
6. Нематеріальні ресурси й активи.
7. Оборотні кошти.
8. Інвестиційні ресурси.
9. Інноваційні процеси.
10. Техніко-технологічна база виробництва.
11. Організація виробництва.
12. Виробнича і соціальна інфраструктури.
13. Регулювання, прогнозування та планування діяльності.
14. Виробництво, якість і конкурентоспроможність продукції.
15. Продуктивність, мотивація та оплата праці.
16. Витрати і ціни на продукцію.
17. Фінансово-економічні результати й ефективність діяльності.
18. Економічна безпека підприємства.
19. Реструктуризація і санація підприємств.
20. Банкрутство і ліквідація підприємств.

2.11. Менеджмент

Мета: формування системи базових знань у сфері менеджменту, розуміння концептуальних засад системного управління організаціями; набуття вмінь розробки й прийняття управлінських рішень.

Завдання: вивчення основних категорій науки управління, функцій управління і процесів прийняття управлінських рішень, методів використання базових інструментів управління організаціями; вивчення впливу різних факторів на ефективність системи управління організацією.

Предмет: система управління організацією.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Поняття і сутність менеджменту.
2. Прийняття управлінських рішень.
3. Планування в організації.
4. Організація як функція управління.
5. Мотивація.
6. Управлінський контроль.
7. Лідерство.
8. Комунікації в системі управління організацією.
9. Ефективність управління.

2.12. Маркетинг

Мета: формування системи знань про сутність і зміст маркетингу як філософію підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки і конкуренції.

Завдання: вивчення основних понять, систем і алгоритмів маркетингу; набуття практичних навичок розв'язання конкретних маркетингових завдань; формування вмінь творчого пошуку резервів удосконалення маркетингової діяльності підприємства.

Предмет: процеси й методи вивчення та задоволення потреб споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Сутність маркетингу та його сучасна концепція.
2. Система і характеристики сучасного маркетингу.
3. Маркетингові дослідження.
4. Маркетингова товарна політика.
5. Планування нових товарів.
6. Маркетингова цінова політика.
7. Методи маркетингового ціноутворення.
8. Маркетингова політика комунікацій.
9. Комплекс маркетингових комунікацій.
10. Маркетингова політика розподілу.
11. Управління каналами розподілу.
12. Організація і контроль маркетингової діяльності підприємства.

2.13. Фінанси, грошовий обіг і кредит

2.13.1. Фінанси

Мета: надання фундаментальних знань з функціонування державних фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства.

Завдання: вивчення суті та характерних ознак фінансів, їх ролі й місця в економічній системі, засад фінансової політики держави і механізму її реалізації, сфер і ланок фінансової системи та їх взаємодії.

Предмет: фінансові відносини, що виникають на різних рівнях економічної системи між державою, юридичними та фізичними особами.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Суть фінансів, їх функції і роль.
2. Фінансова система.
3. Фінансова політика і фінансовий механізм.
4. Фінанси підприємницьких структур.
5. Державні фінанси.
6. Бюджет і бюджетна система.

7. Доходи і видатки державного бюджету.
8. Податки та податкова система.
9. Місцеві фінанси.
10. Державні цільові фонди.
11. Державний кредит і державний борг.
12. Страхування і страховий ринок.
13. Фінансовий ринок.
14. Міжнародні фінанси.

2.13.2. Гроші та кредит

Мета: формування системи базових знань з теорії грошей та кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового ринку як теоретичної основи державної монетарної політики й розвитку банківської справи.

Завдання: вивчення сутності, функцій, концепції та ролі грошей і кредиту в ринковій економіці, закономірностей та специфіки функціонування грошового ринку як теоретико-методологічної бази державної монетарної політики, структури та практичних засад функціонування грошової системи, основ побудови банківської системи та операцій банків; закономірностей розвитку і функціонування валютного ринку.

Предмет: грошові та кредитні відносини ринкової економіки.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Сутність і функції грошей.
2. Грошовий обіг і грошова маса.
3. Грошовий ринок.
4. Грошові системи.
5. Інфляція і грошові реформи.
6. Валютний ринок і валютні системи.
7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.
8. Кредит у ринковій економіці.
9. Фінансові посередники грошового ринку.
10. Центральні банки.
11. Комерційні банки.
12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною.

2.13.3. Фінанси підприємств

Мета: формування системи базових знань з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання, формування фінансових ресурсів, фінансового планування, організації фінансової діяльності підприємств.

Завдання: вивчення сутності й функцій фінансів підприємств, фінансових ресурсів та джерел їх формування; організації фінансів підприємств; набуття навиків фінансових розрахунків; оволодіння методами фінансового планування, оцінювання фінансового стану, санації підприємств.

Предмет: система фінансово-економічних відносин, які виникають у процесі поточної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Основи фінансів підприємств.
2. Організація грошових розрахунків підприємств.
3. Грошові надходження підприємств.
4. Формування і розподіл прибутку.
5. Оподаткування підприємств.
6. Обігові кошти.
7. Кредитування підприємств.
8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.
9. Оцінювання фінансового стану підприємств.
10. Фінансове планування на підприємствах.
11. Фінансова санація підприємств.

2.13.4. Страхування

Мета: падання знань щодо страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, організації страхового ринку та страхових компаній.

Завдання: вивчення сутності й ролі страхування, організації та розвитку страхового ринку, державного регулювання страхової діяльності; набуття вмінь аналізувати ринок страхових послуг, оцінювати фінансову стійкість страхових компаній.

Предмет: відносин: о виникають у процесі формування, розподілу та використання страхових фондів.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Сутність, принципи і роль страхування.
2. Класифікація страхування.
3. Страхові ризики та їх оцінювання.
4. Страховий ринок.
5. Страхова організація.
6. Державне регулювання страхової діяльності.
7. Особисте страхування.
8. Майнове страхування.
9. Страхування відповідальності.
10. Перестрахування і співстрахування.
11. Доходи, витрати і прибуток страховика.
12. Фінансова надійність страхової компанії.

2.13.5. Інвестування

Мета: надання теоретичних знань щодо сутності механізму функціонування інвестиційного процесу.

Завдання: вивчення ймовірностей і механізму інвестиційних відносин держави, підприємств та фізичних осіб; набуття вмінь використовувати ці закономірності в практиці інвестування, визначати заходи з використання інвестицій як одного з дійових важелів економічної політики держави.

Предмет: економічні відносини, що виникають у сфері інвестування на різних рівнях господарювання.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Методологічні основи інвестування.
2. Суб'єкти й об'єкти інвестиційної діяльності.
3. Фінансові інвестиції.
4. Інвестиції в засоби виробництва.
5. Інноваційна форма інвестицій.
6. Залучення іноземного капіталу.
4. Обґрунтування доцільності інвестування.
8. Інвестиційні проект.
9. Фінансове забезпечення інвестиційного процесу.
10. Менеджмент інвестицій.
11. Організаційно-правове регулювання взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності.
12. Використання інвестицій.

2.14. Облік, аналіз і аудит

2.14.1. Бухгалтерський облік

Мета: формування системи знань з теорії і практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.

Завдання: вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах па підставі використання прогресивних форм і національних стандартів; набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

Предмет: загальна теорія бухгалтерського обліку.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації.
2. Предмет і метод бухгалтерського обліку.
3. Бухгалтерський баланс.
4. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис.
5. Первинне спостереження, документація та інвентаризація.
6. План рахунків бухгалтерського обліку.
7. Форми бухгалтерського обліку.
8. Облік господарських процесів.
9. Основи бухгалтерської звітності.

2.14.2. Економічний аналіз

Мета: засвоєння знань щодо системного оцінювання діяльності організацій, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Завдання: вивчення сучасних методик економічного аналізу з застосуванням математичних та статистичних прийомів і методів,

Предмет: виробнича і фінансово-господарська діяльність організацій.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу.
2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу.
3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення.
4. Аналіз фінансового стану підприємства.
5. Аналіз прибутку і рентабельності.
6. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.
7. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці.
8. Аналіз довгострокових активів підприємства.
9. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.
10. Аналіз витрат на виробництво, собівартості і реалізації продукції.

2.14.3. Аудит

Мета: формування системи теоретичних знань щодо проведення незалежної аудиторської перевірки фінансової звітності організацій та інших видів аудиторських послуг.

Завдання: набуття практичних навичок з організації аудиторської діяльності, планування аудиту, виконання комплексу аудиторських процедур, оформлення робочих документів аудитора, підготовки аудиторських висновків та інших підсумкових документів.

Предмет: діяльність суб'єктів господарювання.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Суть і предмет аудиту.
2. Мета і загальні принципи аудиту.
3. Аудиторський ризик і оцінювання системи внутрішнього контролю і аудиту.
4. Аудиторські докази.
5. Аудит активів, пасивів та фінансової звітності.
6. Аудиторський висновок та інші підсумкові документи.

2.15. Економіка праці й соціально-трудові відносини

Мета: формування системи теоретичних і прикладних знань про категорії, поняття, механізми забезпечення продуктивності праці та розвитку соціально-трудових відносин в Україні.

Завдання: набуття вміння і навичок у галузі забезпечення ефективного, використання ресурсів праці й моніторингу соціально-трудових відносин.

Предмет: закономірності та способи формування і продуктивного використання ресурсів праці.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни.
2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства.
3. Праця як сфера життєдіяльності та провідний чинник виробництва.

4. Соціально-трудова відносина як система.
5. Механізм функціонування системи соціально-трудова відносин: організаційні аспекти.
6. Соціальне партнерство.
7. Ринок праці та його регулювання.
8. Соціально-трудова відносина зайнятості.
9. Планування праці.
10. Організація праці.
11. Продуктивність і ефективність праці.
12. Політика доходів і оплата праці.
13. Аналіз, звітність і аудит у сфері праці.
14. Моніторинг соціально-трудова сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудова відносин.
15. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудова відносин.
16. Міжнародний досвід регулювання соціально-трудова відносин.

2.16. Міжнародна економіка

Мета: формування системи знань з міжнародної економіки, умов, форм, методів і основного інструментарію міжнародної економічної діяльності.

Завдання: вивчення сутності й тенденцій інтернаціоналізації економіки, форм, методів, суб'єктів і рівнів міжнародної економічної діяльності, принципів і середовища її розвитку, практики здійснення і механізмів регулювання; набуття вмінь аналізувати й оцінювати світогосподарські явища і процеси у контексті національних інтересів України.

Предмет: система мікро- та макроекономічних взаємовідносин, що виходять за національні межі у процесі інтернаціоналізації та глобалізації.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Інтернаціоналізація економічного розвитку.
2. Середовище міжнародної економічної діяльності.
3. Міжнародна торгівля.
4. Міжнародні інвестиції.
5. Міжнародний кредит.
6. Міжнародна трудова міграція.
7. Світова валютна система.
8. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс.
9. Міжнародна економічна інтеграція.
10. Глобалізація та економічний розвиток.
11. Міжнародна економічна політика України.

2.17. Господарське законодавство

Мета: надання знань щодо господарських правовідносин, правового статусу суб'єктів господарювання, порядку оформлення господарських договорів, правових основ зовнішньоекономічної діяльності та захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарських правовідносин; набуття студентами досвіду роботи з господарсько-правовими документами.

Завдання: вивчення системи господарського права України та чинного господарського законодавства; набуття навичок практичного застосування норм господарського права України під час вирішення конкретних економічних ситуацій.

Предмет: господарсько-правові відносина, правове регулювання господарської діяльності.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Загальна характеристика господарського права. Господарські правовідносина. Господарське законодавство.
2. Підприємництво як спосіб здійснення господарської діяльності.
3. Правове становище підприємств.
4. Правовий статус господарських товариств.
5. Правове становище некомерційних суб'єктів господарського права.
6. Правове регулювання відносин власності в Україні.
7. Господарсько-договірні зобов'язання. Господарсько-правова відповідальність.

8. Правове регулювання банкрутства.
9. Правовий захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання.
10. Правові засади обмеження монополізму в економіці України.
11. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
12. Правові основи банківської діяльності та кредитно-розрахункових відносин.
13. Правові основи біржової діяльності в Україні.
14. Правові основи безпеки господарської діяльності.
15. Правові основи забезпечення якості продукції та захисту прав споживачів.

2.18. Державне регулювання економіки

Мета: формування системи знань з методології, методики та організаційних основ державного регулювання економіки.

Завдання: вивчення сутності, цілей і завдань державного регулювання економіки, теоретичних основ формування та реалізації стратегії соціально-економічної політики держави, методів впливу держави на соціально-економічні процеси, методології соціально-економічного прогнозування та програмування економічною і соціального розвитку.

Предмет: система методів і засобів державного впливу на економічний і соціальний розвиток країни.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Державне регулювання економіки як функція держави.
2. Стратегія соціально-економічного розвитку країни.
3. Фінансова політика.
4. Структурна та інвестиційна політика.
5. Науково-технічна та інноваційна політика.
6. Державне регулювання підприємництва.
7. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
8. Державне регулювання цін та інфляції.
9. Регіональна економічна політика.
10. Суспільний сектор економіки як об'єкт державного регулювання.
11. Соціальна політика.
12. Державне регулювання природоохоронної діяльності.

2.19. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка

Мета: надання знань щодо розміщення і територіальної організації продуктивних сил України, аналізу стану і визначення головних напрямків регіонального розвитку економіки в умовах ринкових відносин.

Завдання: вивчення теорії розміщення продуктивних сил і регіональної економіки, завдань ефективного використання природних, науково-виробничих та людських ресурсів регіонів країни територіальної і галузевої структури господарського комплексу наукових засад державної регіональної економічної політики.

Предмет: господарський комплекс України, його галузева територіальна структура.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет, метод і завдання дисципліни.
2. Теорії та концепції розміщення продуктивних сил і регіональної економіки.
3. Закономірності, принципи і фактори розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів.
4. Економічне районування і територіальна організація продуктивних сил.
5. Наукові методи аналізу розміщення продуктивних сил і рівнів економічного розвитку регіонів.
6. Природно-ресурсний потенціал і його економічна оцінка.
7. Населення і трудові ресурси.
8. Виробничий та науково-технічний потенціал.
9. Господарський комплекс України, особливості структури трансформація в ринкових умовах.
10. Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економію України.
11. Сутність регіональної економіки та її територіальні особливості.
12. Економіка регіонів України й особливості регіонального розвитку.

13, Регіональна економічна політика України та управління регіональним розвитком.

14. Зовнішні економічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України і регіонів.

2.20. Цивільна оборона

Мета: формування системи теоретичних знань про організацію захисту об'єкта господарської діяльності.

Завдання: вивчення функцій і завдань Єдиної державної системи запобігання та реагування на надзвичайні ситуації, організації захисту об'єкта господарської діяльності; набуття практичних навичок щодо організації захисту об'єкта господарської діяльності та його навколишньої території.

Предмет: об'єкт господарської діяльності як підсистема Єдиної державної системи запобігання та реагування на надзвичайні ситуації.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Класифікація надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціально-політичного і воєнного характеру.
2. Основи захисту об'єкта господарської діяльності.
3. Діяльність організацій щодо захисту персоналу, населення і навколишньої території.
4. Запобігання та усунення надзвичайної ситуації па об'єкті.
5. Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації на об'єкті господарської діяльності.

2.21. Основи охорони праці

Мета: формування системи теоретичних і прикладних знань з правових, економічних і організаційних питань створення безпечних умов праці, захисту людини на виробництві.

Завдання: вивчення правової і нормативної бази охорони праці в Україні, впливу виробничого середовища на людину, класифікації умов праці, організаційних та економічних аспектів охорони праці; набуття навичок аналізу й оцінювання стану охорони праці на підприємстві.

Предмет: захист життя і здоров'я людини на виробництві.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Виробниче середовище і його вплив на людину Предмет і завдання дисципліни.
2. Умови праці на виробництві, їх класифікація і нормування.
3. Виробнича шкідливість, методи захисту людини від її негативного впливу.
4. Аналіз і профілактика профзахворювань та виробничого травматизму.
5. Основи техніки безпеки.
6. Правове і нормативне регулювання охорони праці.
7. Державне управління охороною праці в Україні.
8. Організація охорони праці на виробництві.
9. Економічні аспекти охорони праці.

4.3. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

3.1. Дисципліни спеціальності 6.050100 — «Фінанси»

3.1.1. Податкова система

Мета: падання знань з організації і функціонування податкової системи та проведення податкової політики.

Завдання: вивчення теоретичних та організаційних основ оподаткування, методики розрахунків і порядку сплати податків і обов'язкових платежів юридичних і фізичних осіб.

Предмет: відносини з приводу розподілу і перерозподілу вартості створеного в суспільстві ВВП.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Сутність і види податків.
2. Податкова система і податкова політика.
3. Податок на додану вартість.
4. Акцизний збір.

5. Мито.
6. Податок на прибуток підприємств.
7. Фіксований сільськогосподарський податок.
8. Прибутковий податок з громадян.
9. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва.
10. Плата за ресурси та послуги.
11. Інші податки.
12. Державна податкова служба України.
13. Податковий менеджмент.
14. Ухилення від податків.
15. Перекладання податків.
16. Податкова політика в системі державного регулювання економіки.

3.1.2. Страхові послуги

Мета: надання знань з організації роботи страховиків щодо забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страхових послугах.

Завдання: вивчення сутності страхових послуг, організації роботи страхових компаній, умов надання страхових послуг з основних видів особистого, майнового страхування, страхування відповідальності.

Предмет: система відносин між сторонами страхової угоди з приводу купівлі-продажу страхових послуг.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Страхові послуги та особливості їх реалізації.
2. Порядок укладання і ведення страхової угоди.
3. Страхування життя і пенсій.
4. Страхування від нещасних випадків.
5. Медичне страхування.
6. Страхування підприємницьких ризиків.
7. Сільськогосподарське страхування.
8. Страхування технічних ризиків.
9. Страхування фінансово-кредитних ризиків.
10. Автотранспортне страхування.
11. Морське страхування.
12. Авіаційне страхування.
13. Страхування майна і відповідальності громадян.

3.1.3. Фінансовий аналіз

Мета: формування системи теоретичних знань з основ та методології проведення фінансового аналізу підприємств.

Завдання: вивчення теоретичних основ і методології фінансового аналізу підприємства; набуття вмій і навичок фінансового аналізу, виявлення резервів підвищення ефективності виробництва та поліпшення фінансового стану підприємств.

Предмет: методи і прийоми аналізу фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Значення і теоретичні основи фінансового аналізу.
2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу.
3. Аналіз майна підприємства.
4. Аналіз оборотних активів
5. Аналіз джерел формування капіталу підприємства.
6. Аналіз грошових потоків.
7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємства.
8. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
9. Аналіз кредитоспроможності підприємства.

10. Аналіз ділової активності підприємства.
11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства.
12. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства.
13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства.

3.1.4. Банківські операції

Мета: формування системи знань у галузі організації і технології здійснення банками пасивних та активних операцій, надання банківських послуг.

Завдання: вивчення методів проведення банківських операцій та надання банківських послуг; набуття вмінь виконувати конкретні операції банківської діяльності.

Предмет: діяльність комерційних банків, пов'язана зі здійсненням операцій та наданням послуг юридичним і фізичним особам.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Створення та організація діяльності комерційного банку.
2. Формування ресурсів комерційного банку.
3. Розрахунково-касові, операції банків.
4. Операції банків з векселями.
5. Кредитні операції банків.
6. Операції банків із цінними паперами.
7. Банківські інвестиції.
8. Операції банків у іноземній валюті.
9. Нетрадиційні банківські операції та послуги.
10. Забезпечення фінансової стійкості банку.

3.1.5. Бюджетна система

Мета: надання знань з організації та функціонування бюджетної системи і бюджетної політики.

Завдання: вивчення теоретичних основ формування і використання бюджету держави, бюджетного устрою і принципів побудови бюджетної системи, державного кредиту та управління державним боргом; методів і джерел формування доходів бюджету, напрямів і форм фінансування видатків, оволодіння методикою визначення обсягів бюджетних видатків на реалізацію функцій держави.

Предмет: відносини з приводу формування і використання державного бюджету.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Сутність, призначення і роль бюджету держави.
2. Бюджет як основний фінансовий план держави.
3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування.
4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України.
5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.
6. Система доходів бюджету.
7. Система видатків бюджету.
8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку.
9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.
10. Видатки бюджету на оборону та управління.
11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.

3.1.6. Фінансовий ринок

Мета: формування системи теоретичних і практичних знань з основ функціонування та розвитку фінансового ринку як підсистеми фінансових відносин.

Завдання: вивчення суті та значення фінансового ринку у сфері економічних відносин, взаємозв'язків між джерелами формування фінансових ресурсів та їх використанням, функціонування фінансових інструментів, суті фінансового посередництва, особливостей обігу різних видів фінансових інструментів, видів, форм і методів регулювання фінансового ринку.

Предмет: відносини, що виникають у процесі купівлі-продажу фінансових ресурсів.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці.

2. Регулювання фінансового ринку.
3. Фінансові посередники,
4. Ризик та ціна капіталу.
5. Ринок капіталів.
6. Ринок похідних фінансових інструментів.
7. Грошовий ринок та ринок банківських позичок.
8. Валютний ринок.
9. Фондова біржа та біржові операції.

3.1.7. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання

Мета: надання знань з теорії та практики організації фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Завдання: вивчення змісту та основних напрямків фінансової діяльності підприємств, способів і методів забезпечення ліквідності підприємства та його фінансової рівноваги, методів формування власного та позичкового капіталу підприємства, особливостей фінансової діяльності суб'єктів господарювання у сфері зовнішньоекономічних відносин та організації фінансових взаємовідносин підприємств з державою, оволодіння практичними навиками використання можливих форм фінансування підприємств, методами та прийомами фінансового контролінгу.

Предмет: фінансово-економічні відносини, що виникають у процесі мобілізації ресурсів для фінансування операційної та інвестиційної діяльності підприємства.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання.
2. Особливості фінансування підприємств різних форм організації бізнесу.
3. Формування власного капіталу підприємств.
4. Самофінансування підприємства.
5. Дивідендна політика підприємства.
6. Позичковий капітал підприємства.
7. Фінансові аспекти реорганізації підприємств.
8. Фінансування спільних інвестицій на основі договорів кооперації.
9. Фінансова інвестиційна діяльність підприємств.
10. Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин
11. Фінансовий контролінг.
12. Бюджетування на підприємстві.

3.1.8. Інформаційні системи і технології у фінансах

Мета: формування системи знань у галузі організації та функціонування інформаційних систем фінансового обліку та методології автоматизованого розв'язання комплексів фінансових задач.

Завдання: вивчення інформаційних технологій в управлінні фінансами, систем оброблення фінансової інформації; організації та методології розв'язування задач фінансової діяльності в установах різного типу.

Предмет: фінансова інформація.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Інформаційні системи та їх роль в управлінні економікою.
2. Економічна інформація і засоби її формалізованого опису.
3. Інформаційні технології оброблення економічної інформації.
4. Організація інформаційної бази систем оброблення економічної інформації.
5. Організаційно-методичні основи створення і функціонування інформаційних систем управління фінансами.
6. Автоматизована система фінансових розрахунків.
7. Автоматизація оброблення інформації в податковій сфері України.
8. Автоматизована інформаційна система Держказначейства України.
9. Автоматизація оброблення інформації у страховій сфері.
10. Автоматизація управління фінансами в бюджетних установах.
11. Автоматизація управління фінансами підприємств і комерційних структур.

12. Інформатизація фінансового ринку.
13. Міжнародна електронна мережа міждержавних розрахунків SWIFT.

3.1.9. Фінансове право

Мета: формування системи теоретичних і практичних знань у галузі фінансового права як окремої ланки правознавства, про законодавчі та інші нормативно-правові акти, що стосуються цієї сфери суспільних відносин.

Завдання: вивчення теорії фінансового права; набуття вмінь аналізу практики застосування фінансового законодавства, законодавчого регулювання захисту прав громадян, підприємств, держави та інших суб'єктів фінансових правовідносин.

Предмет: правове регулювання фінансових відносин у суспільстві.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет, метод, система та джерела фінансового права.
2. Фінансова діяльність держави, її правові аспекти.
3. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.
4. Правові основи фінансового контролю в Україні.
5. Бюджетне право і бюджетний устрій України.
6. Бюджетний процес в Україні.
7. Система оподаткування в Україні. Непрямі податки.
8. Податок на прибуток підприємств.
9. Правове регулювання податків з населення.
10. Податки, що сплачують юридичні і фізичні особи.
11. Відповідальність за порушення податкового законодавства,
12. Правові засади державного кредиту.
13. Правові основи страхування.
14. Система державних видатків в Україні.
15. Правові основи кошторисно-бюджетного фінансування.

**5. Перелік кафедр, що забезпечують підготовку фахівців
з базовою вищою освітою за напрямом
„Економіка і підприємництво”
(освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр)**

Назва кафедри	Код кафедри
Історії та політології	ІСТ
Англійської мови, німецької та французької мови	ІНМОВ
Фізвиховання і спорту	СПОРТ
Вищої математики	ВМАТ
Інформатика	ІНФ
Інженерної та комп'ютерної графіки	ІКГ
Документознавства та інформаційної діяльності	ДОК
Екології	ЕКОЛ
Філософії	ФІЛ
Безпеки життєдіяльності	БЖД
Буріння нафтових і газових свердловин	БУР
Економічної теорії	ЕКТ
Військової підготовки	ВІЙСЬК
Правознавство	ПРАВ
Економіки підприємства	ЕКП
Розробки та експлуатації нафтових і газових родовищ	РОЗР
Облік і аудит	ОА
Фінанси	ФН
Організація праці та виробництва	ОПВ
Управління регіональним економічним розвитком	УРЕР
Управління виробництвом	УПВ
Програмне забезпечення	ПЗАС

В. ГАЛУЗЕВИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ З ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТА

Освітньо-кваліфікаційна характеристика спеціаліста спеціальності 7.050104 —
«Фінанси» напряму підготовки 0501 — «Економіка і підприємництво»

1. ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

Цей стандарт є обов'язковим для органів управління вищою освітою, вищих навчальних закладів, а також міністерств, відомств, асоціацій, підприємств, організацій різних форм власності, де готуються або використовуються фахівці освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»

спеціальності 7.050104 — «Фінанси»

напряму підготовки 0501 — «Економіка і підприємництво»

освітнього рівня — «повна вища освіта»

кваліфікації «спеціаліст з фінансів»

з узагальненим об'єктом діяльності «фінансові відносини на мікро і макрорівні» з нормативним терміном навчання **один рік** для денної форми на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» однойменної спеціальності.

Стандарт установлює:

- професійне призначення та умови використання випускників вищих навчальних закладів у вигляді переліку первинних посад, виробничих функцій і типових завдань діяльності;
- вимоги до державної атестації якості освітньої та професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів;
- відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки випускників.

Стандарт є обов'язковим для вищих навчальних закладів, що готують фахівців даного профілю. Підприємства, установи, організації повинні згідно з чинним законодавством забезпечити необхідні умови для використання фахівців відповідно до здобутих ними у вищому навчальному закладі кваліфікації та спеціальності.

Стандарт використовується для сертифікації фахівців і атестації випускників вищих навчальних закладів.

Стандарт є базою для розроблення кожним вищим навчальним закладом варіативної компоненти ОКХ з урахуванням специфіки галузі та регіону використання фахівців.

Спеціаліст спеціальності 7.050104 «Фінанси» підготовлений до виконання професійних функцій за одним або кількома з видів економічної діяльності за «Державним класифікатором видів економічної діяльності ДК 009-96», затвердженим наказом Держстандарту України від 22.10.96 № 441:

— **Фінансова діяльність: J 65** — Фінансове посередництво; J 66 — Страхування; J 67 — Допоміжна діяльність у сфері фінансів та страхування.

— **Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам: K 74.12.0** — Діяльність у сфері бухгалтерського обліку; **K 74.14.0** — Консультації з питань комерційної діяльності та управління.

— **Державне управління: L 75.14.0** — Допоміжна діяльність у сфері державного управління; **L 75.11.2** — Управління на рівні державних автономій; **L 75.11.3** — Управління на рівні областей та міст загальнодержавного підпорядкування; **L 75.11.6** -- Управління та нагляд у сфері оподаткування; **L 74.11.4** — Управління на рівні районів, міст, внутрішньоміських районів; **L 75.11.5** — Управління на рівні сіл та селищ; **L 75.30.0** — Діяльність у сфері соціального страхування.

—**Колективні, громадські та особисті послуги: О 91.1** — Організації у сфері економіки.

Спеціаліст з фінансів здатний виконувати професійні роботи й обіймати первинні посади, перелік яких наведено в табл. 1 (за «Державним класифікатором професій ДК 003-95»).

Назви інших первинних посад визначаються у варіативних компонентах ОКХ згідно з галузевими нормативними документами або штатними розкладами підприємств та установ певної галузі з урахуванням вимог до формулювання назв посад, передбачених чинними нормативними актами.

Таблиця 1

ПРОФЕСІЙНІ НАЗВИ РОБІТ, ЯКІ ЗДАТНИЙ ВИКОНУВАТИ ФАХІВЕЦЬ
ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 7.050104 — «ФІНАНСИ»

№ з/п	Код і назва професійної групи	Професійна назва роботи (посада)
II. Професіонали		
1	2411.2. Аудитори та кваліфіковані бухгалтери	Аудитор. Бухгалтер-експерт. Бухгалтер-ревізор
2	2441.2. Економісти	Економіст з планування. Оглядач з економічних питань. Консультант з економічних питань. Економічний радник. Економіст з фінансової роботи. Економіст з бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності. Економіст. Економіст з договірних та претензійних робіт

Спеціаліст з фінансів на первинних посадах самостійно виконує переважно діагностичні та частково евристичні завдання, робить економічні розрахунки, збирає, систематизує, нагромаджує первинну інформацію як для виконання закріплених за ним посадових обов'язків, так і для потреб структурного підрозділу, де він працює.

2. ВИРОБНИЧІ ФУНКЦІЇ, ТИПОВІ ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ» ТА ВМІННЯ, ЯКИМИ ВІН ПОВИНЕН ВОЛОДІТИ

Відповідно до первинних посад, які може обіймати випускник вищого навчального закладу, спеціаліст з фінансів підготовлений виконувати функції: організаційну, обліково-аналітичну, планову, контрольну і технологічну.

Типові завдання діяльності, притаманні відповідним функціям, та обов'язкові для їх виконання вміння наведено в табл. 2.

Вищі навчальні заклади повинні забезпечити опанування випускниками системи вмінь розв'язувати певні типові завдання діяльності в процесі здійснення зазначених виробничих функцій.

Санітарно-гігієнічна характеристика діяльності фахівця

Ступінь важкості та напруженості праці: напружена розумова праця.

Обмеження щодо статі й віку: обмежень немає.

Режим праці й відпочинку: 8-годинний робочий день. **Режим змінності:** переважно однозмінна робота. **Завантаженість аналізаторів:** зоровий і руховий. **Несприятливі чинники:** високе статичне напруження.

ВИМОГИ ДО ЗДІБНОСТЕЙ І ПІДГОТОВЛЕНOSTІ АБІТУРІЄНТІВ

Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми спеціаліста абітурієнти повинні мати базову вищу освіту за однойменною спеціальністю та здібності до оволодіння знаннями, уміннями й навичками в галузі природничо-наукових, загально-економічних та конкретно-економічних наук. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Метою державної атестації є встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-професійної підготовки випускників вимогам даної освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми.

Державну атестацію випускників здійснює Державна екзаменаційна комісія вищого навчального закладу ч цього фаху, голову якої затверджує Міністерство освіти і науки України (або інше міністерство, якому підпорядкований ВИЗ), після виконання студентами навчального плану в повному обсязі.

Вищий навчальний заклад має право вибирати структуру завдань державної атестації випускників з таких двох варіантів: —державний іспит за фахом та захист дипломної роботи; — захист дипломної роботи.

Комплексний державний іспит за фахом має включати завдання з 3—4 нормативних дисциплін циклу професійної підготовки.

Кваліфікацію випускникам присвоює Державна екзаменаційна комісія.

Кваліфікація визначається освітньо-кваліфікаційним рівнем і спеціальністю.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИПУСКНИКІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Відповідальність за якість освітньої та професійної підготовки випускників несуть вищі навчальні заклади згідно з чинним законодавством.

ВИРОБНИЧІ ФУНКЦІЇ, ТИПОВІ ЗАВДАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ФАХІВЦЯ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ «СПЕЦІАЛІСТ» І ВМІННЯ, ЯКИМИ ВІН
ПОВИНЕН ВОЛОДІТИ

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
1. Організаційна	1.1. Антикризове управління фінансовою рівновагою підприємства та запобігання його банкрутству	1.1.1. Організувати фінансові відносини в разі загрози банкрутства; своєчасно вживати попереджувальних заходів щодо можливого банкрутства підприємства. 1.1.2. Застосовувати на практиці конкретні методи, засоби та інструменти фінансового управління підприємством, спрямованого на обмеження кризових процесів і недопущення його збитковості; застосовувати ринкові заходи- забезпечення рентабельної роботи підприємства. 1.1.3. Проводити санацію фінансів підприємств; складати й реалізовувати плани врегулювання фінансових відносин між підприємством і його кредиторами; організувати фінансові відносини за загрози банкрутства
	1.2. Управління оборотними та необоротними активами підприємства	1.2.1. Розраховувати норму запасу в днях, нормативи нормованих оборотних активів за всіма їх видами та загальний норматив, середньозважений інтервал поставки, показники стану та використання оборотних активів, вивільнення чи залучення грошових коштів у результаті прискорення або уповільнення оборотності оборотних коштів. 1.2.2. Оптимізувати структуру необоротних активів, визначати показники ефективності використання необоротних активів, джерела їх фінансування. 1.2.3. Оптимізувати дебіторську заборгованість підприємства з урахуванням типів його господарських зв'язків з партнерами; виявляти безнадійну дебіторську заборгованість, здійснювати заходи щодо рефінансування дебіторської заборгованості
	1.3. Управління власними фінансовими ресурсами	1.3.1. Формувати власні фінансові ресурси за рахунок прибутку та амортизаційних відрахувань; працювати з акціями та іншими цінними паперами. 1.3.2. Здійснювати амортизаційну політику підприємства щодо можливості збільшення власних фінансових ресурсів, вносити пропозиції з підвищення ефективності використання власних фінансових ресурсів
1. Організаційна	1.4. Управління витратами на виробництво і реалізацію продукції	1.4.1. Організувати роботу щодо оптимізації складу витрат, формування ефективних джерел їх фінансування; здійснювати контроль за всіма стадіями планування витрат. 1.4.2. Здійснювати фінансовий контроль за рівнем собівартості продукції і визначати способи її зниження

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
	1.5. Управління інвестиційною діяльністю підприємства	1.5.1. Здійснювати весь комплекс операцій щодо інвестицій у цінні папери; надавати послуги, що безпосередньо сприяють укладанню угод з цінними паперами на біржовому та позабіржовому ринках цінних паперів. 1.5.2. Визначати оптимальні способи та напрямки інвестиційної діяльності підприємства, здійснювати її диверсифікацію; обмежувати фінансові ризики в інвестиційній діяльності; виконувати розрахунки щодо вибору найефективніших методів оцінки інвестиційних проектів. 1.5.3. Здійснювати інвестиції в облігації державних позик. 1.5.4. Застосовувати методи обчислення прибутковості інвестицій у цінні папери. Прогнозувати економічні наслідки прийнятих інвестиційних рішень; проводити інвестиційну стратегію підприємства
	1.6. Управління кредитуванням і розрахунками	1.6.1. Відкривати рахунки, депозити й отримувати кредити в комерційних банках, здійснювати контроль за їх розрахунково-касовим обслуговуванням. 1.6.2. Визначати форми розрахунків, виявляти їх вплив на стан дебіторської заборгованості, розробляти ефективні умови платежів, розраховувати суми знижок у разі скорочення терміну оплати рахунків, визначати умови контракту, які дозволять використати найоптимальнішу форму кредиту. 1.6.3. Визначати надійність кредитної установи, розраховувати необхідний обсяг кредиту, графік погашення кредиту та сплати відсотків
	1.7. Управління фінансовими ризиками	1.7.1. Забезпечувати менеджмент фінансових ризиків; зменшувати ризики: податкові, несплати заборгованості, кредитні, відсоткові, валютні, втраченої фінансової вигоди. 1.7.2. Обмежувати рівень ризику в системі фінансового менеджменту
1. Організаційна	1.8. Управління грошовими доходами і прибутком	1.8.1. Здійснювати фінансове планування виручки від реалізації продукції, доходів від інвестиційної та фінансової діяльності; установлювати обґрунтовані ціни на продукцію (роботи, послуги). 1.8.2. Управляти прибутком і рентабельністю; здійснювати контроль за формуванням, розподілом і використанням прибутку
		1.9.1. Проводити страхування майна підприємств, визначати страхову суму з урахуванням особливостей конкретного об'єкта (будівлі, споруди, устаткування, машини, інвентар, товари власного виробництва, сировина тощо); визначати механізм виплати відповідного страхового відшкодування. 1.9.2. Проводити страхування домашнього майна громадян за місцем постійного проживання страхувальника; визначати відповідну страхову суму та механізм виплати страхового відшкодування. 1.9.3. Здійснювати страхування врожаю сільськогосподарських культур від засухи, вимерзання, нападу шкідників та інших хвороб тощо; правильно використовувати методику розрахунків відповідних тарифних ставок.

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
	1.9. Організація страхування	1.9.4. Проводити страхування засобів транспорту: автотранспортних засобів, водних транспортних засобів, вантажів, водія та пасажирів тощо; правильно визначати відповідальність страховика за договором страхування. 1.9.5. Проводити змішане страхування життя фізичних осіб (дожиття до закінчення строку страхування, смерть застрахованого, втрата здоров'я від нещасних випадків); укладати договори змішаного страхування життя; правильно визначати відповідну страхову суму. 1.9.6. Здійснювати згідно з нормативними документами страхування від нещасних випадків; індивідуальне страхування, страхування дітей та школярів, робітників і службовців за рахунок коштів підприємств та організацій, обов'язкове страхування пасажирів, державне обов'язкове особисте страхування військовослужбовців, працівників митних, контрольно-ревізійних, податкових, правоохоронних органів тощо
1. Організаційна	1.9. Організація страхування	1.9.7. Вести роботу з пенсійного страхування відповідно до законодавства України; працювати із системою персональних пенсійних рахунків громадян. 1.9.8. Здійснювати діяльність з медичного страхування, забезпечувати компенсацію витрат громадянам, зумовлених оплатою медичної допомоги, та інших витрат, пов'язаних з лікуванням, установлювати величини відповідних тарифів і розмірів страхових внесків. 1.9.9. Визначати рівень страхової суми, страхового тарифу, страхового внеску, строку страхування, страхового портфеля, страхового ризику, страхового відшкодування за умов соціального страхування і здійснювати контроль за надходженням і використанням відповідних коштів; забезпечувати реалізацію всіх форм використання коштів соціального страхування: грошових виплат, пільг, фінансування послуг. 1.9.10. Здійснювати страхування професійної відповідальності: пред'явлення претензій особам за наслідки помилок, яких вони припустилися під час виконання професійних обов'язків, зазначених у страховому полісі; правильно визначати розмір відповідного страхового відшкодування. 1.9.11. Проводити страхову роботу щодо зменшення або усунення кредитного ризику в банківській сфері — страхування ризику неповернення кредиту і несплати відсотків; визначати кредитоспроможність позичальників; правильно встановлювати розмір страхового відшкодування. 1.9.12. Здійснювати страхування депозитів юридичних і фізичних осіб у комерційних банках на випадок банкрутства або неплатоспроможності останніх згідно із законодавством. 1.9.13. Проводити страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів відповідно до чинного законодавства, правильно визначати відповідний об'єкт страхування і розмір відшкодування; визначати страховий випадок і відповідну страхову суму.
1. Організаційна	1.9. Організація страхування	1.9.14. Проводити весь комплекс операцій з факультативного перестрахування; здійснювати операції щодо перестрахування, передачі частини ризиків у відповідальність іншому спеціалізованому страховику; уміти правильно визначати величину передачі певного виду ризику і розміру перестраховальних платежів. 1.9.15. Проводити весь комплекс операцій щодо облігаторного перестрахування; здійснювати операції щодо вторинного перерозподілу страхового ризику, розподілу ризику з іншими страховиками; правильно визначати частки ризиків, що передаються перестраховику

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
	1.10. Управління інвестиційною діяльністю страхової компанії	1.10.1. Організовувати і проводити діяльність щодо розміщення та управління страховими резервами; забезпечувати диверсифікацію страхового портфеля. Проводити весь комплекс страхових операцій щодо страхування інвестицій. 1.10.2. Здійснювати актуарні розрахунки; вести облік, систематизацію та кодифікацію законодавчих, інструктивних, інших нормативних документів з питань страхування
	1.11. Організація випуску цінних паперів	1.11.1. Організовувати і проводити згідно з чинним законодавством емісію цінних паперів; визначати умови і порядок емісії. Установлювати розмір дивідендів або відсотків, а також порядок передачі грошових та інших прав, що впливають з даних цінних паперів, іншим особам; забезпечувати належний облік прав власності на іменні цінні папери. 1.11.2. Організовувати і проводити згідно з чинним законодавством емісію облігацій державних або місцевих позик; забезпечувати мобілізацію фінансових коштів для погашення облігацій позики. 1.11.3. Проводити весь комплекс операцій щодо випуску й обігу векселів: простих і переказних. Застосовувати векселі як знаряддя комерційного кредиту, проведення розрахунків між суб'єктами господарювання. 1.11.4. Організовувати випуск ощадних (депозитних) сертифікатів та інших цінних паперів; виконувати роботу з виплати відсотків за цими цінними паперами
1. Організаційна	1.12. Організація бюджетного процесу	1.12.1. Організовувати роботу зі складання проекту бюджету, його підготовки до розгляду і затвердження. 1.12.2. Розписувати бюджет, забезпечувати фінансування видатків і надходження доходів
	1.13. Організація послуг на фінансовому ринку	1.13.1. Організовувати діяльність з управління цінними паперами. Працювати в умовах роботи фондової та валютної біржі; управляти процесами біржових оборотів відповідно до законодавчих і нормативних актів, статуту і правил біржі; створювати інформаційну базу даних професійних учасників ринку цінних паперів та інших сегментів фінансового ринку. 1.13.2. Забезпечувати реалізацію цивільно-правових угод щодо цінних паперів. Проводити брокерську (маклерську), а також дилерську діяльність на ринку цінних паперів. Здійснювати оплату цінних паперів проти їх поставки новому власникові. 1.13.3. Проводити весь комплекс операцій з надання послуг щодо зберігання цінних паперів та/або обліку прав власності на цінні папери. Здійснювати обслуговування всіх видів угод з цінними паперами; здійснювати ліцензування, нагляд та контроль за суб'єктами ринку цінних паперів. 1.13.4. Здійснювати весь комплекс операцій з розрахунково-клірингової діяльності. Визначати взаємні зобов'язання щодо угод з цінними паперами та розрахунків з ними. Організувати діяльність з управління цінними паперами

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
2. Обліково-аналітична	2.1. Фінансовий облік	2.1.1. Здійснювати фінансовий облік виробничих і невиробничих фондів; розробляти заходи, спрямовані на поліпшення стану основних засобів та нематеріальних активів; розраховувати ефективність амортизації виробничих фондів та зносу невиробничих фондів. 2.1.2. Здійснювати облік і контроль за виконанням довгострокових зобов'язань; проводити облік короткострокових (поточних) зобов'язань і вживати заходів щодо ефективної їх реалізації. 2.1.3. Аналізувати фінансовий стан підприємства в частині його активів та зобов'язань (пасивів)
2. Обліково-аналітична	2.2. Облік платників податків та інших платежів у бюджет	2.2.1. Проводити повний облік усіх платників податків, зборів та інших обов'язкових платежів. 2.2.2. Дотримуватись податкової дисципліни і вимагати цього від усіх платників податків; консультувати в разі звернень платників податків
	2.3. Облік виконання державного та місцевих бюджетів	2.3.1. Проводити синтетичний та аналітичний облік виконання бюджету, облік доходів і видатків бюджету. 2.3.2. Вивчати стан виконання бюджету, надходження доходів і фінансування видатків, руху бюджетних потоків
	2.4. Складання бюджетної звітності	2.4.1. Складати бухгалтерську і оперативну звітність про виконання державного та місцевих бюджетів. 2.4.2. Складати звітність розпорядників бюджетних коштів про виконання кошторису. 2.4.3. Використовувати звітність як джерело інформації для аналізу бюджетних потоків і стану виконання бюджету
	2.5. Складання фінансової звітності підприємства	2.5.1. Складати фінансову та оперативну звітність, обчислювати показники фінансово-господарської діяльності підприємства (організації, установи). 2.5.2. Використовувати звітність як інструмент фінансового аналізу й управління фінансами підприємства
	2.6. Аналіз показників фінансових результатів та рентабельності	2.6.1. Складати розрахунки планово-економічних і фінансових показників. 2.6.2. Проводити факторний аналіз прибутку, показників рентабельності та розробляти способи її підвищення. 2.6.3. Проводити аналіз та оцінку рівня і динаміки показників прибутковості, аналіз фінансових результатів; аналіз та оцінку використання чистого прибутку; аналіз взаємозв'язку витрат, обсягів виробництва продукції та прибутку; аналіз взаємозв'язку прибутку, руху оборотного капіталу та грошових потоків; аналіз та оцінку впливу інфляції на фінансові результати
	2.7. Аналіз фінансового стану підприємства	2.7.1. Здійснювати аналіз показників платоспроможності підприємства. 2.7.2. Визначати співвідношення рівнів заборгованості, ліквідності активів, що є в розпорядженні підприємства; розраховувати ліквідність балансу.
2. Обліково-аналітична	2.7. Аналіз фінансового стану підприємства	2.7.3. Проводити аналіз та оцінку складу й динаміки майна, аналіз фінансової стійкості, комплексний аналіз фінансового стану і рейтингову оцінку підприємства та розробити способи підвищення його платоспроможності
	2.8. Аналіз ефективності фінансових послуг	2.8.1. Здійснювати аналіз надання фінансових послуг різними фінансово-кредитними установами на грошовому, кредитному та фондовому ринках. 2.8.2. Проводити розрахунки ефективності надання фінансових послуг

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
	2.9. Аналіз виконання бюджету	2.9.1. Аналізувати стан розрахунків з бюджетом платників податків, недоїмки з платежів, виявляти причини недобору доходів. 2.9.2. Аналізувати виконання видаткової частини бюджету в цілому і в розрізі розпорядників коштів. 2.9.3. Аналізувати стан бюджету, визначати причини бюджетного дефіциту та розробляти заходи щодо забезпечення збалансованості бюджету
3. Планова	3.1. Розроблення стратегії і тактики фінансової та інвестиційної діяльності	3.1.1. Розробляти фінансову стратегію і тактику діяльності підприємства з урахуванням його фінансово-економічного стану та місця на ринку. 3.1.2. Планувати стратегію і тактику вкладення майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності; розробляти фінансові програми інноваційної діяльності як форми інвестиційної діяльності; вести облік, систематизацію та кодифікацію законодавчих, інструктивних та інших нормативних документів з питань інвестиційної діяльності
	3.2. Фінансування поточної діяльності підприємства	3.2.1. Проводити фінансові розрахунки щодо реальних потреб у коштах для забезпечення поточної фінансово-господарської діяльності підприємства. 3.2.2. Передбачати заходи щодо зменшення валових витрат і збільшення прибутку підприємства
	3.3. Фінансове планування на підприємстві	3.3.1. Розробляти поточний і оперативний фінансовий план підприємства. Визначати необхідні обсяги фінансових ресурсів і джерела їх надходжень для виконання інвестиційних і виробничих програм. Здійснювати контроль за виконанням оперативного фінансового плану, оперативно забезпечувати збалансованість доходів і витрат.
3. Планова	3.3. Фінансове планування на підприємстві	3.3.2. Планувати роботу і вживати заходів для поліпшення фінансового стану підприємства. Розробляти способи підвищення рентабельності підприємства; використовувати фінансове планування для досягнення фінансової сталості і платоспроможності підприємства; коригувати показники поточного фінансового плану з рівнем інфляції. 3.3.3. Здійснювати планування витрат на соціальний розвиток, їх облік, контроль і аналіз використання коштів
	3.4. Планування доходів і видатків бюджетів	3.4.1. Скласти розрахунки надходжень до бюджету податків, зборів та інших обов'язкових платежів, надходжень з інших джерел, що встановлені чинним законодавством; аналізувати їх склад і структуру. 3.4.2. Скласти розрахунки до бюджету за видатками, забезпечувати цільове спрямування бюджетних коштів; проводити нормування бюджетних видатків; використовувати методи бюджетного регулювання; забезпечити необхідний склад видатків і збалансування бюджетів
	3.5. Складання та виконання кошторисів доходів і видатків бюджетних установ	3.5.1. Планувати обсяги доходів бюджетної установи окремо за загальним і спеціальним фондами кошторису. 3.5.2. Планувати обсяги видатків бюджетної установи окремо за загальним і спеціальним фондами кошторису. Скласти план асигнувань за загальним фондом кошторису. 3.5.3. Стежити за виконанням кошторису доходів і видатків бюджетної установи; своєчасно вносити зміни до нього

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
4. контрольна	3.6. Планування податків	3.6.1. Здійснювати планування податків на підприємстві; виконувати розрахунки розміру податків і платежів до бюджету; визначати види діяльності, які стимулюються державою. 3.6.2. Контролювати повноту і своєчасність сплати податків на підприємстві
	4.1. Контроль за використанням бюджетних коштів	4.1.1. Здійснювати контроль за використанням централізованих та децентралізованих грошових фондів. 4.1.2. Застосовувати ефективні методи фінансового контролю. 4.1.3. Проводити комплексні ревізії й тематичні перевірки. 4.1.4. Вести облік, систематизацію та кодифікацію законодавчих, інструктивних та інших нормативних документів з питань контрольно-ревізійної роботи
	4.2. Проведення ревізій (планування, методика, оформлення звіту)	4.2.1. Планувати і проводити ревізії залежно від специфіки фінансово-господарської діяльності організації (установи); організовувати комплексні документальні перевірки, тематичні, зустрічні, перехресні та одночасні перевірки. 4.2.2. Володіти методами виявлення порушень та зловживань у формуванні і використанні бюджетних і позабюджетних коштів
	4.3. Виявлення резервів оптимізації видатків бюджетних установ	4.3.1. Розробляти заходи, спрямовані на забезпечення раціонального використання бюджетних коштів, досягнення економії видатків бюджету. 4.3.2. Виявляти резерви жорсткою режиму економії та ефективного використання матеріальних і фінансових ресурсів у бюджетних установах
	4.4. Контроль за обчисленням та сплатою податків і платежів	4.4.1. Оперативно контролювати господарську ситуацію щодо платників податків, застосовувати ефективні методи і прийоми податкового контролю. 4.4.2. Обчислювати обсяги податків, зборів та інших обов'язкових платежів, що підлягають внесенню до бюджету; здійснювати документальні та камеральні перевірки
	4.5. Контроль за проведенням розрахунків з бюджетом платників податків	4.5.1. Оперативно контролювати розрахунки з бюджетом платників податків; забезпечувати контроль за податковими нарахуваннями. 4.5.2. Застосовувати комп'ютерні мережі і бази даних для здійснення податкового контролю; проводити аналіз причин та давати оцінку фактам порушень податкового законодавства; визначати «рейтинг» податкового ризику
	4.6. Контроль за виконанням бюджетів за доходами та видатками	4.6.1. Здійснювати розпис доходів і видатків бюджетів, проводити платежі розпорядників бюджетних коштів. 4.6.2. Вести облік доходів і видатків бюджетів, складати звіти про підсумки виконання державного та місцевих бюджетів.
4. контрольна	4.6. Контроль за виконанням бюджетів за доходами та видатками	4.6.3. Контролювати правильність зарахування і перерахування коштів за відповідними кодами бюджетної класифікації

Функція	Типові завдання діяльності	Уміння
	4.7. Казначейське обслуговування державного та місцевих бюджетів	4.7.1. Здійснювати казначейське обслуговування державного та місцевих бюджетів; проводити операції з коштами бюджету; обліковувати дані операції. 4.7.2. Проводити розрахунково-касове обслуговування розпорядників бюджетних коштів. 4.7.3. Контролювати бюджетні повноваження під час зарахування надходжень, узяття зобов'язань та проведення платежів. 4.7.4. Вести облік, систематизацію та кодифікацію законодавчих, інструктивних, інших нормативних документів з казначейської роботи
	4.8. Контроль за виконанням кошторисів бюджетних установ	4.8.1. Контролювати достовірність обліку в бюджетних установах, повноту зарахування всіх коштів, їх своєчасний облік та правильність проведення операцій. 4.8.2. Контролювати використання бюджетних коштів на ті чи інші видатки відповідно до кошторису доходів і видатків та взятих зобов'язань
	4.9. Контроль за додержанням правил надання фінансових послуг	4.9.1. Здійснювати контроль за відповідністю порядку надання фінансових послуг нормам чинного законодавства. 4.9.2. Перевіряти повноту та достовірність звітності спеціалізованих підприємств про надання ними фінансових послуг
	4.10. Фінансовий аудит	4.10.1. Проводити перевірку бухгалтерської звітності, обліку первинних документів та іншої інформації щодо фінансової діяльності суб'єктів господарювання. 4.10.2. Визначати достовірність фінансової звітності, її повноту і відповідність чинному законодавству та встановленим нормативам; узагальнювати матеріали перевірки
	4.11. Контроль за міжбюджетними розрахунками	4.11.1. Проводити контрольні дії з перевірки законності, доцільності й ефективності між-бюджетних операцій, що виконувались за період, який перевіряється. 4.11.2. Проводити взаєморозрахунки між бюджетами різного рівня. Здійснювати контроль взаємозв'язку бюджетних операцій у центрі та на регіональному рівні
	4.12. Контроль за дотриманням правил безпеки праці та санітарно-гігієнічних вимог	4.12.1. Перевіряти відповідність умов праці вимогам до безпеки діяльності та санітарно-гігієнічним нормам. 4.12.2. Контролювати наявність засобів захисту та забезпечення безпечних умов праці персоналу
5. Технологічна	5.1. Трастові операції	5.1.1. Виконувати довірчі (посередницькі) фінансові функції для фізичних і юридичних осіб. 5.1.2. Здійснювати управління довіреним майном (коштами, цінними паперами тощо) в інтересах тих осіб, яким належить дане майно. 5.1.3. Виступати розпорядником коштів, майна і фондів цінностей на користь довірителя
	5.2. Фінансові операції з іпотекою	5.2.1. Проводити фінансові операції з нерухомістю згідно з чинним законодавством; здійснювати іпотечне кредитування; оцінювати вартість нерухомого майна. 5.2.2. Проводити кредитування житлового будівництва на основі іпотеки
	5.3. Лізингові операції	5.3.1. Здійснювати весь комплекс лізингової діяльності. Проводити лізингові операції стосовно сільськогосподарської техніки, а також обладнання для малого й середнього підприємництва. 5.3.2. Використовувати лізинг як фінансовий інструмент розширення інвестиційної діяльності

5.4. Факторингові операції	5.4.1. Виконувати весь комплекс факторингових операцій; здійснювати факторингове обслуговування неоплачених боргових зобов'язань. 5.4.2. Розробляти умови надання факторингових послуг та визначати плату за послуги факторингу
----------------------------	---

3. Діаграма структури програми навчання ДЕВ'ЯТИЙ СЕМЕСТР НАВЧАННЯ

	Назва дисципліни	Семес- тровий конт- роль	Інші види конт- ролю	Години						Кре- дити ECTS	Код кафедри
				Всього	Аудиторні				Само- стійна робота/ індиві- дуальна робота		
					всьо- го	лекції	лабо- ратор- ні	прак- тичні			
НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 1 – Професійної підготовки											
1	Бюджетний мене- джмент	іспит	ПМК	108	64	32		32	33/11	3	ФН
2	Місцеві фінанси	іспит	ПМК	108	48	32		16	45/15	3	ФН
3	Фінансовий мене- джмент	Іспит	ПМК	108	48	32		16	45/15	3	УРЕР
4	Фінансова санація і банкрутство	іспит	ПМК	108	48	32		16	45/15	3	ФН
ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 2- Дисципліни самостійного вибору навчального закладу											
5	Аналіз банківської діяльності	залік	ПМК КР	126	64	32		32	46/16	3,5	ФН
6	Корпоративні фі- нанси	залік	ПМК	108	64	32		32	33/11	3	ФН
7	Інтелектуальна власність	залік	ПМК	36	16	8		8	15/5	1	УРЕР
Цикл 3 а – Дисципліни вільного вибору студентом											
8	Казначейська справа	залік	ПМК	81	48	32		16	25/8	2,5	ФН
9	Міжнародні розрахунки і ва- лютні	залік	ПМК	81	48	16		32	25/8	2,5	ФН
Цикл 3 б - Дисципліни вільного вибору студентом											
10	Кредитування і контроль	залік	ПМК	81	48	32		16	25/8	2,5	ФН
11	Платіжні системи	залік	ПМК	81	48	16		32	25/8	2,5	ФН
Всього за семестр				1026	544	296		248	362/ 120	29,5	
Тижневе навантаження				64							

Примітка: М – модульний контроль ; ДР – домашня робота;
ДЗ – домашнє завдання; КР – курсове завдання; КП – курсовий проект

ДЕСЯТИЙ СЕМЕСТР НАВЧАННЯ

	Назва дисципліни	Семес- тровий конт- роль	Інші види конт- ролю	Години						Кре- дити ECTS	Код кафедри
				Всього	Аудиторні				Само- стійна робота/ індиві- дуальна робота		
					всьо- го	лекції	лабо- ратор- ні	прак- тичні			
НОРМАТИВНІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 1 – Професійної підготовки											
1	Податковий мене- джмент	іспит	ПМК	108	54	27		27	40/14	3	ФН
2	Ринок фінансових послуг	іспит	ПМК	108	54	27		27	40/14	3	ФН
3	Соціальне страху- вання	іспит	ПМК	108	54	27		27	40/14	3	ФН
ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ											
Цикл 2- Дисципліни самостійного вибору навчального закладу											
4	Проектне фінансу- вання	залік	ПМК	108	54	27		27	40/14	3	ФН
Всього за семестр				432	216	108		108	160/ 56	12	
Тижневе навантаження				48							
Переддипломна практика				162						4,5	ФН
Дипломне проектування				378						10,5	ФН

Примітка: М – модульний контроль ; ДР – домашня робота;
ДЗ – домашнє завдання; КР – курсове завдання; КП – курсовий проект

4. АНОТАЦІЯ ЗМІСТУ НОРМАТИВНИХ ДИСЦИПЛІН

4.1. Цикл професійної підготовки

4.1.1. Фінансовий менеджмент

Мета: формування системи знань з управління фінансами підприємств, операційною та інвестиційною діяльністю, визначення стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання,

Завдання: вивчення сутності та методологічних основ фінансового менеджменту, управління фінансовими ризиками та застосування інструментів антикризового управління грошовими потоками, прибутком, інвестиціями, активами; оволодіння методикою визначення вартості капіталу та опанування способів оптимізації його структури.

Предмет: управління грошовими потоками, прибутком, інвестиціями, капіталом підприємств.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту.
2. Система забезпечення фінансового менеджменту.
3. Управління грошовими потоками на підприємстві.
4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.
5. Управління прибутком.
6. Управління активами.
7. Вартість і оптимізація структури капіталу.
8. Управління інвестиціями.
9. Управління фінансовими ризиками.
10. Аналіз фінансових звітів.
11. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування.
12. Антикризове фінансове управління на підприємстві.

4.1.2. Бюджетний менеджмент

Мета: надання знань з організації та управління бюджетним процесом у державі.

Завдання: вивчення функцій та структури органів оперативного управління бюджетом, теоретичних основ організації виконання дохідної та видаткової частин бюджету; набуття вмінь ведення обліку виконання бюджету у фінансових органах, складання бюджетної звітності, контролю за виконанням бюджету.

Предмет: бюджетні ресурси держави і відносини, пов'язані з їх використанням.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Сутність і складові бюджетного менеджменту.
2. Структура бюджету держави як об'єкта управління.
3. Органи оперативного управління бюджетом.
4. Бюджетне планування.
5. Виконання бюджету.
6. Облік виконання бюджету.
7. Звітність про виконання бюджету.
8. Контроль за виконанням бюджету.
9. Світовий досвід бюджетного менеджменту.

4.1.3. Соціальне страхування

Мета: засвоєння знань з організації та фінансового забезпечення соціального страхування.

Завдання: вивчення сутності й принципів організації соціального страхування, умов страхування на випадок втрати працездатності, безробіття, пенсійного страхування; набуття вмінь з управління діяльністю фондів соціального страхування.

Предмет: фінансові відносини, що виникають у процесі формування і використання фондів соціального страхування.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Сутність, принципи й роль соціального страхування.

2. Іноземний досвід у сфері соціального страхування.
3. Державне регулювання соціального страхування.
4. Страхування тимчасової втрати працездатності.
5. Медичне страхування.
6. Страхування від нещасних випадків на виробництві та від професійного захворювання.
7. Страхування на випадок безробіття.
8. Пенсійне страхування.
9. Недержавне соціальне страхування.
10. Напрямки вдосконалення соціального страхування в Україні.

4.1.4. Податковий менеджмент

Мета: надання прикладних знань про організацію стягнення податків і податковий контроль.

Завдання: вивчення теоретичних та організаційних засад податкового законодавства і менеджменту; набуття навичок контрольної роботи податкових органів, умінь роз'яснювати положення податкового законодавства, розв'язувати дискусійні питання, подавати пропозиції щодо його вдосконалення.

Предмет: організація стягнення податків і зборів.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Теоретичні та організаційні основи податкового менеджменту.
2. Облік платників податків.
3. Облік податкових надходжень.
4. Порядок погашення податкового боргу.
5. Види перевірок податковими органами.
6. Контрольна діяльність податкових органів.
7. Контроль нарахування та сплати податку на прибуток.
8. Контроль оподаткування доходів громадян.
9. Податковий контроль за спрощеної системи оподаткування.
10. Контроль справляння платежів за ресурси.
11. Контроль у сфері майнового оподаткування.
12. Контроль нарахування та сплати місцевих податків і зборів.
13. Митний контроль.

4.1.5. Ринок фінансових послуг

Мета: формування системи знань з теоретичних та практичних аспектів управління фінансами за допомогою фінансових посередників та аналізу фінансових послуг.

Завдання: вивчення потреб споживача та можливостей їх задоволення на ринку фінансових послуг різними фінансовими інститутами, основних напрямків державної політики в галузі регулювання фінансових відносин, що виникають на ринку фінансових послуг; набуття вміння порівняльного аналізу в галузі фінансових послуг та визначення конкурентних переваг і вад окремих видів послуг.

Предмет: відносини, що виникають у процесі руху фінансових ресурсів між державою, юридичними і фізичними особами та опосередковуються спеціалізованими фінансовими інститутами.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці.
2. Суб'єкти ринку фінансових послуг.
3. Поняття і класифікація фінансового посередництва,
4. Інституційна структура ринку фінансових послуг.
5. Сегментарна структура ринку фінансових послуг.
6. Фінансові послуги на грошовому ринку.
7. Фінансові послуги на валютному ринку.
8. Фінансові послуги на ринку позик.
9. Фінансові послуги на фондовому ринку.
10. Фінансові послуги з перейняття ризику.
11. Інфраструктура ринку фінансових послуг.
12. Державне регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг.

4.1.6. Фінансова санація та банкрутство підприємств

Мета: формування системи знань з методології та практичного здійснення фінансової санації, банкрутства підприємств, фінансового забезпечення ліквідаційних процедур.

Завдання: вивчення сутності, методів, правил і механізмів фінансової санації, банкрутства та ліквідації підприємств, а також форм і методів державної фінансової підтримки санації суб'єктів господарювання; набуття навичок проведення досудової санації та опанування комплексу питань, пов'язаних із санацією підприємства в судовому порядку, проведення санаційної реструктуризації суб'єктів господарювання.

Предмет: фінансово-економічні відносини, що виникають у процесі фінансової санації, реорганізації, банкрутства та ліквідації суб'єктів господарювання.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Основи фінансової санації підприємств.
2. Оцінювання санаційної спроможності підприємства.
3. Складання та узгодження плану фінансової санації підприємства.
4. Досудова санація.
5. Санація підприємств у судовому порядку.
6. Фінансування санації підприємств.
7. Реструктуризація підприємства.
8. Методи державної фінансової підтримки санації підприємств.
9. Економіко-правові аспекти банкрутства та ліквідації підприємств.
10. Особливості фінансової санації та банкрутства підприємств різних форм власності та видів діяльності.

4.1.7. Місцеві фінанси

Мета: надання знань про сутність і роль місцевих фінансів у економічному і соціальному розвитку адміністративно-територіальних утворень та механізм їх функціонування.

Завдання: вивчення суті і значення місцевих фінансів, засад їхнього функціонування як одного з дійових важелів економічної політики місцевих органів самоврядування; набуття вмінь аналізувати використання доходів органів місцевого самоврядування.

Предмет: фінансові відносини, що виникають на різних рівнях адміністративно-територіальних утворень у процесі формування та використання фінансових ресурсів.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Місцеві фінанси, їх сутність, склад і роль у розвитку економічної і соціальної інфраструктури.
2. Місцеві бюджети - визначальна ланка місцевих фінансів.
3. Фінансові ресурси місцевого самоврядування.
4. Регіональні цільові фонди місцевого самоврядування.
5. Планування і порядок фінансування видатків місцевих бюджетів.
6. Міжбюджетні відносини, їх складові.
7. Управління фінансами і фінансовий контроль на регіональному рівні.
8. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності.
9. Фінанси житлово-комунального господарства.
10. Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах.

4.2. Вибіркові навчальні дисципліни

4.2.1. Аналіз банківської діяльності

Мета: надання знань про систему показників, організацію та аналіз банківської діяльності,

Завдання: вивчення характеру впливу економічних законів на фінансову та іншу діяльність банку в конкретних умовах його функціонування, обґрунтування поточних і перспективних планів і контроль за їх виконанням; пошук резервів підвищення ефективності діяльності банку.

Предмет: причинно-наслідкові зв'язки економічних явищ і процесів, які прямо або опосередковано впливають на діяльність банку.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет, методи і види аналізу банківської діяльності.
2. Аналіз активів банку.
3. Аналіз пасивів банку.
4. Аналіз доходів і витрат банку.
5. Аналіз прибутковості і рентабельності.
6. Аналіз ліквідності.
7. Аналіз ділової активності.
8. Аналіз фінансової стійкості і надійності банку.
9. Аналіз банківських ризиків.

4.2.3. Кредитування і контроль

Мета: формування системи теоретичних знань і практичних навичок прийняття рішень про надання позички та мінімізацію ризиків, пов'язаних із банківською діяльністю.

Завдання: вивчення методики банківського моніторингу процесів кредитування та мінімізації витрат, пов'язаних із банківською діяльністю.

Предмет: відносини, що виникають між комерційним банком і позичальником у процесі здійснення кредитних операцій.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Засади банківського кредитування і прийняття рішень про надання позички.
2. Банківські ризики.
3. Кредитний ризик як складова банківських ризиків.
4. Менеджмент кредитного ризику.
5. Оцінювання кредитоспроможності позичальника.
6. Процес банківського кредитування.
7. Особливості кредитування підприємств АПК.
8. Проблемні позички і засоби реструктурування безнадійних боргів.
9. Кредитний портфель комерційного банку, його класифікація і аналіз.
10. Створення резерву для покриття можливих втрат від кредитних операцій.

4.2.4. Проектне фінансування

Мета: надання знань з теорії та практики організації проектного фінансування в Україні.

Завдання: вивчення сутності, цілей і методики організації проектного фінансування; набуття вмінь бюджетування інвестиційних проектів та складання фінансового плану.

Предмет: фінансово-кредитні відносини, що виникають у процесі мобілізації ресурсів для фінансового забезпечення інвестиційних проектів.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Мотивація і сутність проектного фінансування.
2. Передінвестиційні дослідження.
3. Обґрунтування доцільності інвестиційного проекту.
4. Бюджетування капіталу.
5. Підрядні тендери та контракти.
6. Проектно-кошторисна документація.
7. Експертиза проекту.

8. Фінансове забезпечення інвестиційних проектів.
9. Впровадження інвестиційних проектів.
10. Моніторинг інвестиційних проектів.

4.2.5. Платіжні системи

Мета: формування системи знань з теорії платіжних систем, платіжних інструментів, специфіки побудови національної платіжної системи України.

Завдання: вивчення концептуальних положень функціонування і чинних стандартів платіжних систем провідних країн світу;

набуття вмінь оцінювати рівень і складність платіжних систем, зважаючи на безпеку платежів.

Предмет: відносини, що виникають під час здійснення розрахунків між економічними суб'єктами.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Предмет, метод і завдання дисципліни.
2. Загальна концепція платіжної системи.
3. Технологічна інфраструктура платіжних систем.
4. Безпека платіжних систем.
5. Зарубіжні платіжні системи.
6. Електронні міжбанківські розрахунки в Україні.
7. Системи масових електронних платежів та їх розбудова в Україні.
8. Розвиток платіжних систем в Україні.

4.2.6. Міжнародні розрахунки і валютні операції

Мета: формування системи знань з теорії та практики укладання зовнішньоторговельних угод і пов'язаних із цим фінансових операцій.

Завдання: вивчення місця і ролі комерційних банків у обслуговуванні міжнародної торгівлі, методів фінансування комерційними банками зовнішньоторговельних угод; набуття вмінь оцінювати практику здійснення комерційними банками валютних операцій та мінімізувати валютні ризики.

Предмет: відносини, що виникають при укладанні й реалізації зовнішньоторговельних угод між економічними суб'єктами.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Основи організації міжнародних розрахунків.
2. Валютні рахунки в міжнародних розрахунках.
3. Документи в зовнішньоторговельних операціях та умов постачань.
4. Способи платежів у міжнародній торгівлі.
5. Документарні форми розрахунків.
6. Банківська гарантія в міжнародних розрахунках.
7. Банківське фінансування зовнішньоторговельних угод.
8. Валютний ринок та валютні операції.
9. Депозитні валютні операції.
10. Управління валютним ризиком.

**5. Перелік кафедр, що забезпечують підготовку фахівців
з базовою вищою освітою за напрямом
„Економіка і підприємництво”
(освітньо-кваліфікаційний рівень – спеціаліст)**

Назва кафедри	Код кафедри
Фінанси	ФН
Управління регіональним економічним розвитком	УРЕР

VI. СЛОВНИК

ECTS – European Community Course Credit Transfer System – це кредитна система, яка пропонує спосіб вимірювання та порівняння навчальних досягнень і переведення їх з одного вищого навчального закладу до іншого. Ця система створена для забезпечення єдиної процедури оцінки навчання за кордоном, системи виміру і порівняння результатів навчання, їхнього академічного визнання і передачі від одного вищого навчального закладу іншому. Система може використовуватися усередині вищого навчального закладу, між вищими навчальними закладами однієї країни, а так само між вищими навчальними закладами – партнерами з різних країн. Система ECTS базується на принципах взаємної довіри учасників і передбачає виконання правил щодо всіх її частин: ECTS-кредитів, ECTS-оцінок, Угоди про навчання і Зарахування кредитів.

Кредит ECTS – одиниця вимірювання навчального навантаження студента. ECTS-кредити відображають навантаження студента за відповідним курсом. Один семестр денного навчання відповідає 30, один рік – 60 кредитам ECTS, що присуджуються по завершенні періоду навчання і складання іспитів.

Кредитно-модульна система (КМС) організації навчального процесу – це форма організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій та використання залікових одиниць – залікових кредитів. В ІФНТУНГ застосовується кредитна система, яка ґрунтується на принципах Європейської кредитно-трансферної системи – ECTS.

Заліковий кредит – це одиниця виміру навчального навантаження, необхідного для засвоєння кредитних модулів або блоку модулів.

Кредитний модуль – це закінчений обсяг інформації, яку має засвоїти студент, або закінчений обсяг навчальної діяльності, яку має виконати студент.

ECTS-оцінки використовуються для спрощення переведення оцінок між вищими навчальними закладами, забезпечуючи конвертованість внутрішніх оцінок вищих навчальних закладів.

Угода про навчання – це документ, в якому визначаються права та обов'язки сторін при навчанні за кредитно-модульною системою, і який укладають студент, прийнятий до ІФНТУНГ, з одного боку, та ІФНТУНГ, з іншого боку. Угоду про навчання також укладають між собою освітні заклади-партнери у разі здійснення частини навчання тим чи іншим студентом в іншому закладі освіти. В Угоді зазначається перелік дисциплін, які студент буде вивчати у закладі-партнері, права та обов'язки закладів-партнерів.

Зарахування кредитів, отриманих студентом у закладі-партнері гарантується закладом, що направив студента на навчання в інший заклад, угодою про навчання. Після повернення студента до свого закладу виконується переведення ECTS-оцінок, отриманих у закладі-партнері у внутрішні оцінки.

Освіта – це процес і результат засвоєння систематизованих знань, умінь та навичок. Освіта – основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави.

Вища освіта – це курс (цикл курсів) навчання, доступ до якого надає повна середня освіта, і який визнається компетентним фаховим органом, як такий, що належить до національної системи вищої освіти.

Кваліфікаційна характеристика – це нормативний документ компетентного фахового органу, погоджений із замовником кадрів, у якому формулюються вимоги до професійних якостей, знань і умінь фахівця, що необхідні для виконання завдань професійної діяльності згідно з потребами ринку праці.

Програма з вищої освіти (освітня програма) – це курс (цикл) навчання, який реалізується за допомогою навчального процесу, і після закінчення якого слухачу присвоюється кваліфікація з вищої освіти.

Освітня програма складається з навчальних дисциплін, визначених за назвою, змістом та обсягом, інших видів навчальної діяльності, які у сукупності забезпечують формування у слухача (студента) якостей, знань і умінь фахівця відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики.

Навчальний процес – це система дидактичних, методичних та організаційних заходів, спрямованих на реалізацію освітньої програми.

Кваліфікація з вищої освіти – це присуджені закладом освіти звання або ступінь, зафіксовані у дипломі, який засвідчує успішне закінчення програми з вищої освіти.

Організація навчального процесу – це система заходів, які охоплюють розподіл навчального навантаження між кафедрами закладу освіти, підбір викладачів, створення розкладу занять, консультацій, видів поточного та підсумкового контролю, державної атестації. Організація навчального процесу забезпечується навчальними підрозділами закладу освіти (навчальним відділом, факультетами, кафедрами тощо).

Навчальний план – це основний нормативний документ закладу освіти, за допомогою якого здійснюється організація навчального процесу. Навчальний план містить у собі розподіл залікових кредитів між дисциплінами, графік навчального процесу, а також план навчального процесу за семестрами, який визначає перелік та обсяг вивчення навчальних дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, форми проведення поточного та підсумкового контролю, державної атестації.

Кредитно модульна система організації навчального процесу передбачає можливість складання індивідуальних навчальних планів для окремих студентів.

Індивідуальний навчальний план складається студентом за допомогою викладача-куратора на кожний наступний навчальний рік наприкінці попереднього навчального року. В індивідуальному навчальному плані зазначаються дисципліни, які студент обирає згідно з затвердженим навчальним планом нормативами для вивчення у наступному навчальному році.

Навчальна програма дисципліни визначає її місце і значення у процесі формування фахівця, її загальний зміст, знання та уміння, які набуває студент у результаті вивчення дисципліни. Навчальна програма дисципліни містить у собі дані про обсяг дисципліни (у годинах та кредитах), перелік тем та видів занять, дані про підсумковий контроль тощо.

Навчальний курс – завершений період навчання студента протягом навчального року.

Навчальний рік – триває 12 місяців, розпочинається, як правило, 1 вересня і для студентів складається з навчальних днів, днів проведення контрольних заходів (модульного контролю та залікових тижнів), екзаменаційних сесій, практик, дипломного проектування або науково-дослідної роботи, державної атестації, вихідних, святкових та канікулярних днів.

Навчальний семестр – складова частина навчального часу студента, що закінчується підсумковим семестровим контролем. Тривалість семестру визначається навчальним планом.

Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години становить 45 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин.

Навчальні (аудиторні) заняття – лекції, лабораторні, практичні, семінарські заняття тривають дві академічні години з перервами між ними і проводяться за розкладом.

Лекція - основна форма проведення навчальних занять, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу.

Лабораторне заняття – форма навчального заняття, при якому студент під керівництвом викладача особисто проводить натурні або імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень даної навчальної дисципліни, набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Практичні заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів).

Консультація – форма навчального заняття, при якій студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Самостійна робота студента – основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Індивідуальні завдання з окремих дисциплін (реферати, розрахункові, розрахунково-графічні, курсові, дипломні проекти або роботи тощо) видаються студентам в терміни, передбачені навчальним планом. Індивідуальні завдання виконуються студентом самостійно при консультуванні викладачем.

Курсові проекти (роботи) виконуються з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має за мету перевірку засвоєння студентами кредитних модулів навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль (семестровий контроль та державна атестація) проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершених етапах.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового іспиту, диференційованого заліку з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою.

Семестровий іспит – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр, що проводиться як контрольний захід під час **іспитової сесії**.

Семестровий диференційований залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни та на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань, що проводиться як контрольний захід під час **залікового тижня**.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях, що проводиться як контрольний захід під час **залікового тижня**.

Модульний контроль – це різновид контрольних заходів, який проводиться з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах, а також для встановлення зворотного зв'язку між викладачем, його якістю викладання і рівнем знань і умінь студентів.

Допуск до продовження навчання у наступному семестрі отримують студенти, які під час семестрового контролю отримали позитивні оцінки з навчальних дисциплін, що складають не менш, ніж 90 % залікових кредитів, запланованих на поточний семестр. Навчальні дисципліни, з яких студент отримав незадовільні оцінки у поточному семестрі, а також дисципліни наступного семестру, які є до них попередніми, включаються до індивідуального навчального плану цього студента на наступний навчальний рік.

Державна атестація студента здійснюється державною іспитовою (кваліфікаційною) комісією після завершення навчання на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або його етапі з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньої (кваліфікаційної) підготовки вимогам освітньої (кваліфікаційної) характеристики.

Державна атестація здійснюється у формах державного іспиту, комплексного іспиту у формі виконання комплексних кваліфікаційних завдань, захисту дипломного проекту (роботи). Дипломні (кваліфікаційні) проекти (роботи) виконуються на завершальному етапі навчання студентів і передбачають: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, технічних, економічних виробничих та інших завдань; розвиток навичок самостійної роботи та оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою проекту (роботи).

Дипломний проект – кваліфікаційна робота, що призначена для об'єктивного контролю ступеня сформованості умінь вирішувати типові задачі діяльності, які, в основному, віднесені в освітньо-кваліфікаційних характеристиках до проектно-конструкторської і виконавської (технологічної, операторської) робочим функціям.

Дипломна робота – кваліфікаційна робота, призначена для об'єктивного контролю ступеня сформованості умінь вирішувати типові задачі діяльності, які, в основному, віднесені в освітньо-кваліфікаційних характеристиках до організаційної, управлінської і виконавської (технологічної, операторської) робочим функціям.

Практична підготовка – обов'язковий компонент освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня і має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь.

Військова підготовка, військові табори – форми навчальних занять для студентів громадян України, які виявили бажання отримати військову фахову підготовку.